

ZAVOD za GOZDOVE
SLOVENIJE

Območna enota Sežana

Partizanska cesta 49,
6210 Sežana
tel.+386 (0)5 707 44 00
mail to: oesezana@zgs.si

LETNI LOVSKO UPRAVLJAVSKI NAČRT

za V. PRIMORSKO

LOVSKO UPRAVLJAVSKO OBMOČJE

ZA LETO 2020

KAZALO VSEBINE

1	UVOD	1
2	OPIS LUO S SEZNAMOM LOVIŠČ	2
3	ŽIVLJENJSKO OKOLJE DIVJADI.....	5
3.1	Opravljeni ukrepi v življenjskem okolju divjadi v letu 2019	5
3.2	Načrtovani ukrepi v življenjskem okolju v letu 2020.....	10
3.3	Škode od divjadi.....	14
3.4	Vpliv rastlinojede parkljaste divjadi na pomlajevanje gozda – popis objedenosti gozdnega mladja	22
4	ŽIVALSKÉ VRSTE - DIVJAD	29
4.1	Srna (<i>Capreolus capreolus</i>).....	29
4.2	Navadni jelen (<i>Cervus elaphus</i>).....	33
4.3	Damjak (<i>Dama dama</i>).....	38
4.4	Gams (<i>Rupicapra rupicapra</i>)	40
4.5	Divji prašič (<i>Sus scrofa</i>)	41
4.6	Lisica (<i>Vulpes vulpes</i>).....	45
4.7	Jazbec (<i>Meles meles</i>)	47
4.8	Kuna belica (<i>Martes foina</i>) in kuna zlatica (<i>Martes martes</i>).....	49
4.9	Navadni polh (<i>Glis glis</i>)	51
4.10	Poljski zajec (<i>Lepus europaeus</i>).....	52
4.11	Fazan (<i>Phasianus colchicus</i>)	54
4.12	Poljska jerebica (<i>Perdix perdix</i>)	57
4.13	Raca mlakarica (<i>Anas platyrhynchos</i>)	58
4.14	Sraka (<i>Pica pica</i>), šoja (<i>Garrulus glandarius</i>) in siva vrana (<i>Corvus cornix</i>)	60
4.15	Nutrija (<i>Myocastor coypus</i>)	62
4.16	Rakunasti pes (<i>Nyctereutes procyonoides</i>).....	64
4.17	Šakal (<i>Canis aureus</i>)	65
4.18	Načrt dodajanja divjadi.....	69
5	EVIDENCE	70
6	PRILOGE.....	72

KAZALO PREGLEDNIC

Preglednica 1.1: Pregled dogodkov 2019.....	1
Preglednica 2.1: Pregled lovišč	2
Preglednica 3.1: Opravljeni ukrepi v življenjskem okolju divjadi v letu 2019	5
Preglednica 3.2: Načrtovani ukrepi v življenjskem okolju divjadi v letu 2020	10
Preglednica 3.3: Škoda, ki jo je povzročila divjad v letu 2019	14
Preglednica 3.4: Dinamika škod od divjadi v LUO v obdobju 1997 - 2019.....	16
Preglednica 3.5: Škode in odvzem divjih prašičev v preteklem petletnem obdobju	16
Preglednica 3.6: Število škodnih dogodkov v preteklem petletnem obdobju.....	17
Preglednica 3.7: Število škodnih primerov na nelovnih površinah v preteklem petletnem obdobju	18
Preglednica 3.8: ocenjena škoda na nelovnih površinah.....	18
Preglednica 3.9: Opravljeni ukrepi za preprečevanje škod od divjadi 2019	19
Preglednica 3.10: Načrtovani ukrepi za preprečevanje škod 2020	19
Preglednica 3.11: Popis objedenosti – PE Kras	23
Preglednica 3.12: Delež poškodovanih osebkov (objedenost) po posameznih drevesnih vrstah za razrede R1-R4.....	24
Preglednica 3.13: Rezultati testiranja hipotez o deležih poškodovanih osebkov med popisi (leti)	24
Preglednica 3.14: Popis objedenosti – PE Brkini.....	25
Preglednica 3.15: Delež poškodovanih osebkov (objedenost) po posameznih drevesnih vrstah za razrede R1-R4.....	26
Preglednica 3.16: Rezultati testiranja hipotez o deležih poškodovanih osebkov med popisi (leti)	26
Preglednica 3.17: Primerjava deležev razvojnih faz med modelnim in dejanskim stanjem po popisnih enotah na območju lovsko upravljavskega območja	28
Preglednica 4.1.1: Pregled odvzema srnjadi po LUB	30
Preglednica 4.1.2: Načrt odvzema srne.....	31
Preglednica 4.1.3: Analiza odvzema srnjadi.....	32
Preglednica 4.2.1: Pregled odvzema jelenjadi po LUB.....	34
Preglednica 4.2.2: Načrt odvzema jelenjadi	35
Preglednica 4.2.3: Analiza odvzema navadnega jelena	36
Preglednica 4.3.1: Načrt odvzema damjaka.....	39
Preglednica 4.3.2: Analiza odvzema jelena damjaka	39
Preglednica 4.4.1: Analiza odvzema gamsa.....	40
Preglednica 4.5.1: Pregled odvzema divjih prašičev v letu 2019 po LUB.....	41
Preglednica 4.5.2: Načrt odvzema divjega prašiča.....	42
Preglednica 4.5.3: Analiza odvzema divjih prašičev	44
Preglednica 4.6.1: Pregled odvzema lisic po LUB.....	45
Preglednica 4.6.2: Načrt odvzema lisice.....	46
Preglednica 4.6.3: Analiza odvzema lisic.....	46
Preglednica 4.7.1: Pregled odvzema jazbeca po LUB	47
Preglednica 4.7.2: Analiza odvzema jazbecev	48
Preglednica 4.8.1: Pregled odvzema kun po LUB	49
Preglednica 4.8.2: Analiza odvzema kun.....	50
Preglednica 4.10.1: Pregled odvzema zajcev po LUB.....	52
Preglednica 4.10.2: Analiza odvzema poljskih zajcev	53
Preglednica 4.11.1: Pregled vlaganj fazanov iz umetne vzreje in odvzem po letih	54
Preglednica 4.11.2: Pregled odvzema fazanov po LUB	54
Preglednica 4.11.3: Analiza odvzema fazanov	56
Preglednica 4.12.1: Analiza odvzema poljske jerebice.....	57
Preglednica 4.13.1: Pregled odvzema rac mlakaric po LUB	58
Preglednica 4.13.2: Analiza odvzema race mlakarice	59
Preglednica 4.14.1: Pregled odvzema srak, šoj in sivih vran po LUB v letu 2019.....	60
Preglednica 4.14.2: Analiza odvzema srak, šoj in sivih vran	61
Preglednica 4.15.1: Analiza odvzema nutrije.....	63
Preglednica 4.17.1: Načrt odvzema.....	67
Preglednica 4.18.1: Vlaganje divjadi.....	69

KAZALO SLIK in KART

Slika 2.1: Vplivno območje volkov v Primorskem LUO.....	3
Slika 2.2: Položaj LUO v Sloveniji.....	4
Slika 2.3: Lovišča v LUO.....	4
Slika 3.1: Območje prepovedi krmljenja	12
Slika 3.2: Popisne enote v LUO	22
Slika 3.3: Skupna poškodovanost v letu 2017 po popisnih enotah - višinski razredi R1-R4	27
Slika 3.4 Poškodovanost bukve v letu 2017 po popisnih enotah - višinski razredi R1-R4	28

KAZALO GRAFOV

Graf 3.1: Vzdrževane pašne površine	6
Graf 3.2: Primerjava vzdrževanja košenin po LUB.....	6
Graf 3.3: Primerjava vzdrževanja vodnih virov po LUB	7
Graf 3.4: Primerjava krmljenja v LUO.....	8
Graf 3.5: Primerjava krmljenja po LUB.....	8
Graf 3.6: Primerjava vzdrževanja njiv po LUB	8
Graf 3.7: Pregled škode po vrstah divjadi.....	15
Graf 3.8: Dinamika škod v Primorskem LUO v obdobju 1998 - 2019	16
Graf 3.9: Škode in odvzem divjih prašičev preteklem petletnem obdobju	17
Graf 3.10: Primerjava objedenosti med popisi.....	24
Graf 3.11: Primerjava deleža poškodovanih osebkov (objedenost) gozdnega mladja med popisi 2010, 2014 in 2017 za razrede R1-R4.....	26

1 UVOD

Letni lovsko upravljavski načrt za V. Primorsko lovsko upravljavsko območje (LUO) za leto 2020 je sestavljen v skladu z Zakonom o divjadi in lovstvu in njegovimi spremembami (Ur. l. RS, št. 16/04, odločba US št. 120/06, št. 17/08, št. 46/14 – ZON-C). Zakon določa izdelavo letnih lovsko upravljavskih načrtov za lovsko upravljavska območja (Ur. l. RS, št. 110/04), ki so nadomestila nekdanja lovsko gojitvena območja. Znotraj Primorskega LUO je opredeljenih 30 lovišč, za katera so bile v sredini leta 2009 podeljene koncesije za trajnostno upravljanje s populacijami divjadi. Stara in nova lovišča se v LUO bistveno ne razlikujejo, še največje razlike so v sedaj natančno določenih mejah in površinah. Skladno z Zakonom o divjadi in lovstvu je bilo ustanovljeno Območno združenje upravljavcev lovišč za V. Primorsko LUO in izvoljen devet članski Izvršni odbor, ki v postopku izdelave tega načrta zastopa upravljavce lovišč in pripravi razdelilnik s tem načrtom opredeljenega odvzema in del v življenjskem okolju za vsa lovišča Primorskega LUO.

Letni lovsko upravljavski načrt za V. Primorsko LUO za leto 2020 temelji na ciljih in usmeritvah lovsko upravljavskega dela Območnega načrta za V. Primorsko LUO za obdobje 2011-2020. Poleg zgoraj navedenih predpisov je napisan tudi v skladu z:

- Zakonom o gozdovih (Ur. l. RS, št. 30/93 in spremembe).
- Pravilnikom o načrtih za gospodarjenje z gozdovi in upravljanje z divjadjo (Ur. l. RS, št. 91/10).
- Uredbo o določitvi divjadi in lovnih dob (Ur. l. RS, št. 101/04, št. 81/14).
- Odlokom o lovsko upravljavskih območjih v Republiki Sloveniji in njihovih mejah (Ur. l. RS, št. 110/04).
- Uredbo o ustanovitvi lovišč s posebnim namenom v RS (Ur. l. RS, št. 117/04, št. 38/14).
- Odlokom o loviščih v Republiki Sloveniji in njihovih mejah (Ur. l. RS, št. 128/04, št. 38/14).
- Navodili za usmerjanje razvoja populacij divjadi v Sloveniji (usklajeno ZGS, znanstveno-raziskovalne institucije, LZS, OZUL-i in IRSKO (takrat), 2011).
- Program upravljanja območij natura 2000 za obdobje 2015-2020.

Najpomembnejši dogodki, ki so vplivali na sam nastanek načrta so prikazani v spodnji preglednici:

Preglednica 1.1: Pregled dogodkov 2019

LUO / ekološka enota	Datum	Kraj	Organ	Vsebina
LUO	11.1. – 17.1. 2020	Lovski domovi	Komisija LUO	Pregled odstrela in izgub divjadi
LUO	4.3.2020	Sežana	IO OZUL	Uskladitev osnutka
LUB Kras	telefonski razgovor	Sežana	Vodji ODS V. OE 1 in 14	Uskladitev načrtov ZVK in Primorsko LUO (tel. pogovor)
LUB Brkini	telefonski razgovor	Sežana	Vodji ODS V. OE 4 in 14	Usklad. nač. Notranjsko in Primorsko LUO
LUO	16. 3. 2020	Sežana	Strokovni svet ZGS OE	Določitev osnutka načrta
LUO	26. 3. 2020	ZGS OE Sežana	Vabljeni	Javna predstavitev načrta
LUO	1. 4. 2020	ZGS OE Sežana	Svet OE ZGS	Sprejem predloga načrta
LUO	9. 4. 2020	Ljubljana	MKGP	Oddaja načrta na MKGP

Za pogosteje uporabljene izraze so v pričujočem načrtu uporabljene naslednje okrajšave:

- LUO – V. Primorsko lovsko upravljavsko območje,
- LD – lovška družina,
- LPN – lovišče s posebnim namenom,
- LUB – lovsko upravljavski bazen,
- GGO – gozdnogospodarsko območje,
- ZGS – Zavod za gozdove Slovenije,
- MKGP – Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano,
- ARSO – Agencija Republike Slovenije za okolje,
- UVHVVR – Uprava RS za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin,
- IRSKGLR – Inšpektorat RS za kmetijstvo, gozdarstvo, lovstvo in ribištvo.

2 OPIS LUO S SEZNAMOM LOVIŠČ

Primorsko LUO zajema jugozahodni del Slovenije, na katerem javno gozdarsko službo opravlja Zavod za gozdove Slovenije, Območna enota Sežana. Upravno pokriva območje petih upravnih enot: UE Nova Gorica, UE Sežana, UE Koper, UE Izola in UE Piran. Po podatkih digitalizacije lovišč znaša površina celotnega LUO-ja 140.551,14 ha, od tega je lovne površine 133.678,28 ha, nelovne pa 16.983,45 ha. Povprečna lovna površina lovišča v LUO znaša 4.455,94 ha.

Preglednica 2.1: Pregled lovišč

šifra Id	šifra lovišča	Ime lovišča	Upravna enota	Površina (ha)		
				Skupna	Lovna	Nelovna
213	0501	FAJTI HRIB	Nova Gorica	2.885,87	2.723,07	162,80
209	0502	TRSTELJ KOSTANJEVICA	Nova Gorica	4.596,33	4.491,85	104,48
205	0503	TABOR DORNBERK	Nova Gorica	3.021,86	2.903,04	118,82
297	0504	JEZERO KOMEN	Sežana	4.194,56	4.101,50	93,06
298	0505	DOLCE KOMEN	Sežana	3.757,69	3.667,40	90,29
8 in 9	0506	BRJE ERZELJ	Ajdovščina	3.914,49	3.850,72	63,77
304	0507	ŠTANJEL	Sežana	2.806,15	2.710,67	95,48
305	0508	KRAS DUTOVLJE	Sežana	6.270,55	6.085,52	185,03
308	0509	VRHE VRABČE	Sežana	3.587,01	3.526,63	60,38
301	0510	RAŠA ŠTORJE	Sežana	2.676,41	2.620,68	55,73
302	0511	TABOR SEŽANA	Sežana	5.883,25	5.442,19	441,06
300	0512	GABERK DIVAČA	Sežana	5.764,57	5.475,72	288,85
296	0513	SENOŽEČE	Sežana	5.555,06	5.387,73	167,33
306	0514	VIDEŽ KOZINA	Sežana	6.564,49	6.337,23	227,26
299	0515	TIMAV VREME	Sežana	4.998,80	4.906,58	92,22
243	0516	GRADIŠČE KOŠANA	Postojna	6.275,47	6.039,43	236,04
76	0517	PREM	Ilirska Bistrica	5.126,00	5.046,78	79,22
79	0518	BUKOVCA	Ilirska Bistrica	5.617,25	5.512,78	104,47
80	0519	BRKINI	Ilirska Bistrica	5.542,38	5.409,26	133,12
303	0520	ŽABNIK OBROV	Sežana	5.673,68	5.598,33	75,35
307	0521	SLAVNIK MATERIJA	Sežana	6.585,02	6.490,00	95,02
108	0522	KOJNIK PODGORJE	Koper	5.881,63	5.762,25	119,38
102	0523	RIŽANA	Koper	3.657,67	3.486,85	170,82
104	0524	ISTRA GRAČIŠČE	Koper	6.502,27	6.385,53	116,74
105	0525	MAREZIGE	Koper	3.673,10	3.555,54	117,56
103	0526	DEKANI	Koper	3.018,26	2.841,71	176,55
107	0527	KOPER	Koper	5.595,73	4.297,22	1.298,51
106	0528	ŠMARJE	Koper	4.634,96	4.427,46	207,50
82	0529	IZOLA	Izola	2.867,87	2.521,57	346,30
235	0530	STRUNJAN	Piran	3.422,76	2.073,04	1.349,72
Skupne površine LUO				140.551,14	133.678,28	6.872,86

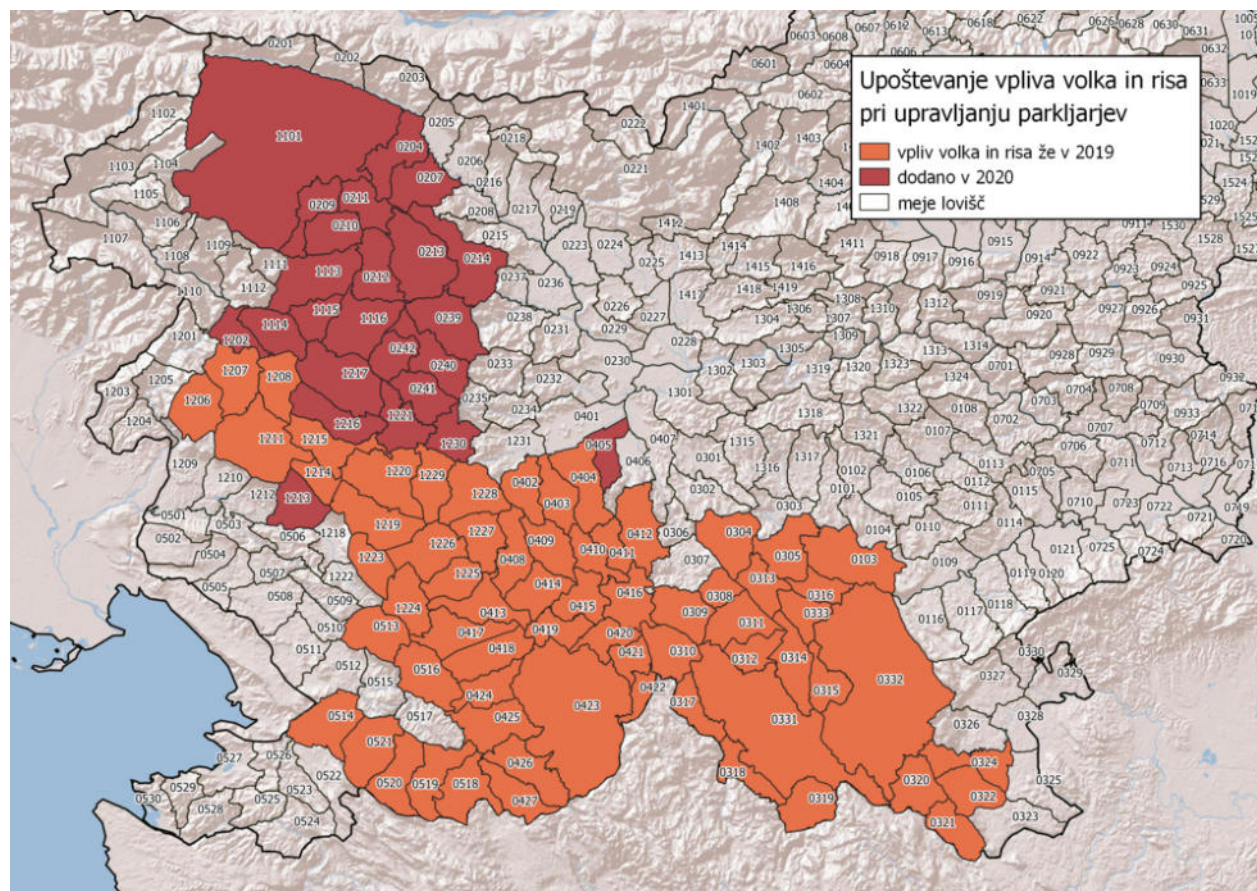
Geografsko se Primorsko LUO razteza ob slovensko-italijanski meji prek celotnega slovenskega Krasa, od Mirna, Dornberka, prek Komna in Dutovelj, Štanjela, Vrhov do Senožeč, čez Vremščico (1.027 m) in Vremsko dolino, prek celotnih Brkinov (skoraj do Ilirske Bistrice) in Čičarije s Slavnikom (1.028 m), do meje z R Hrvaško ter nadalje ob njej na celotno slovensko Primorje. Zelo grobo lahko območje razdelimo na tri dele (lovsko upravljavske bazene – LUB):

- Kraški LUB - Kras**, ki je apnenčaste matične podlage, bolj sušnat, od površinskih voda je le del reke Vipave na skrajno severnem delu, vanj spadajo lovišča: Fajti hrib, Tabor Dornberk, Brje Erzelj, Trstelj Kostanjevica, Jezero Komen, Dolce Komen, Kras Dutovlje, Vrhe Vrabče, Štanjel, Raša Štorje, Tabor Sežana, del Gaberk Divača in del Senožeče (ločnico predstavlja avtocesta);
- Brkinski LUB - Brkini in Čičarija**, ki je del na flišnati, del na apneni matični podlagi, površinske vode so hudourniškega značaja, glavna reka je Reka, ki teče po Vremski dolini, tu so lovišča: del Gaberk Divača, del Senožeče, Videž Kozina, Slavnik Materija, Žabnik Obrov, Kojnik Podgorje, Timav Vreme, Gradišče Košana, Prem, Brkini in Bukovca;
- Istrski LUB - Istra**, ki je tudi delno flišnate, delno apnene matične podlage, vode so hudourniški potoki ter manjši reki Rižana in Dragonja; sem spadajo lovišča: Istra Gračišče, Izola, Koper, Marezige, Rižana, Strunjan, Šmarje in Dekani;

Območje je zelo razgibano, gričevnato, zajema tako površine tik ob morju, kot tudi posamezne vrhove nad tisoč metrov.

Skladno s sistematičnimi opažanji in rezultati znanstveno-raziskovalnega dela ter spremljanja oz. monitoringa volkov so v letu 2020 le lovišča dela **brkinskega LUB - Senožeče, Gradišče Košana, Videž Kozina, Slavnik Materija, Žabnik Obrov, Brkini in Bukovca**, opredeljena kot območja s stalno prisotnostjo volkov. Pri načrtovanju posegov v populacijo srnjadi in jelenjadi se za ta lovišča uporablja t.i. adaptivni model načrtovanja oz. upravljanja z divjadjo.

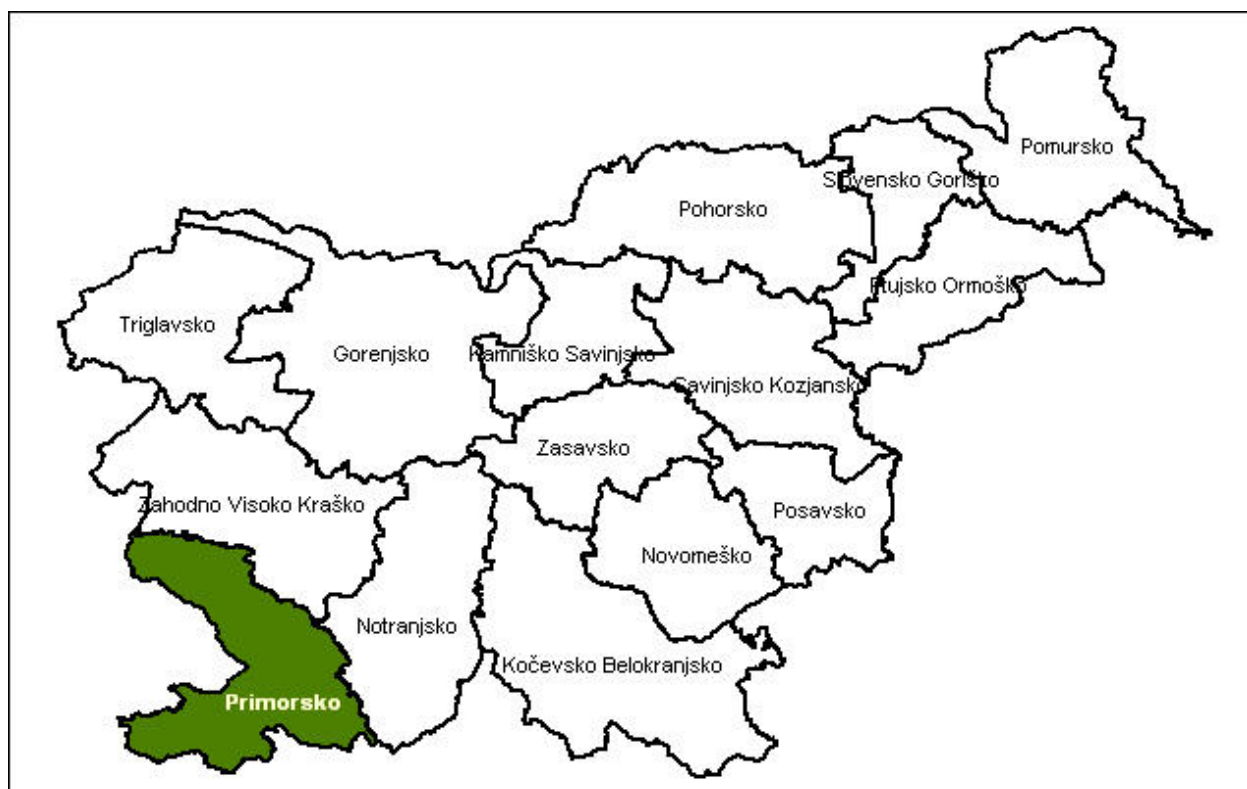

Slika 2.1: Vplivno območje volkov v Primorskem LUO

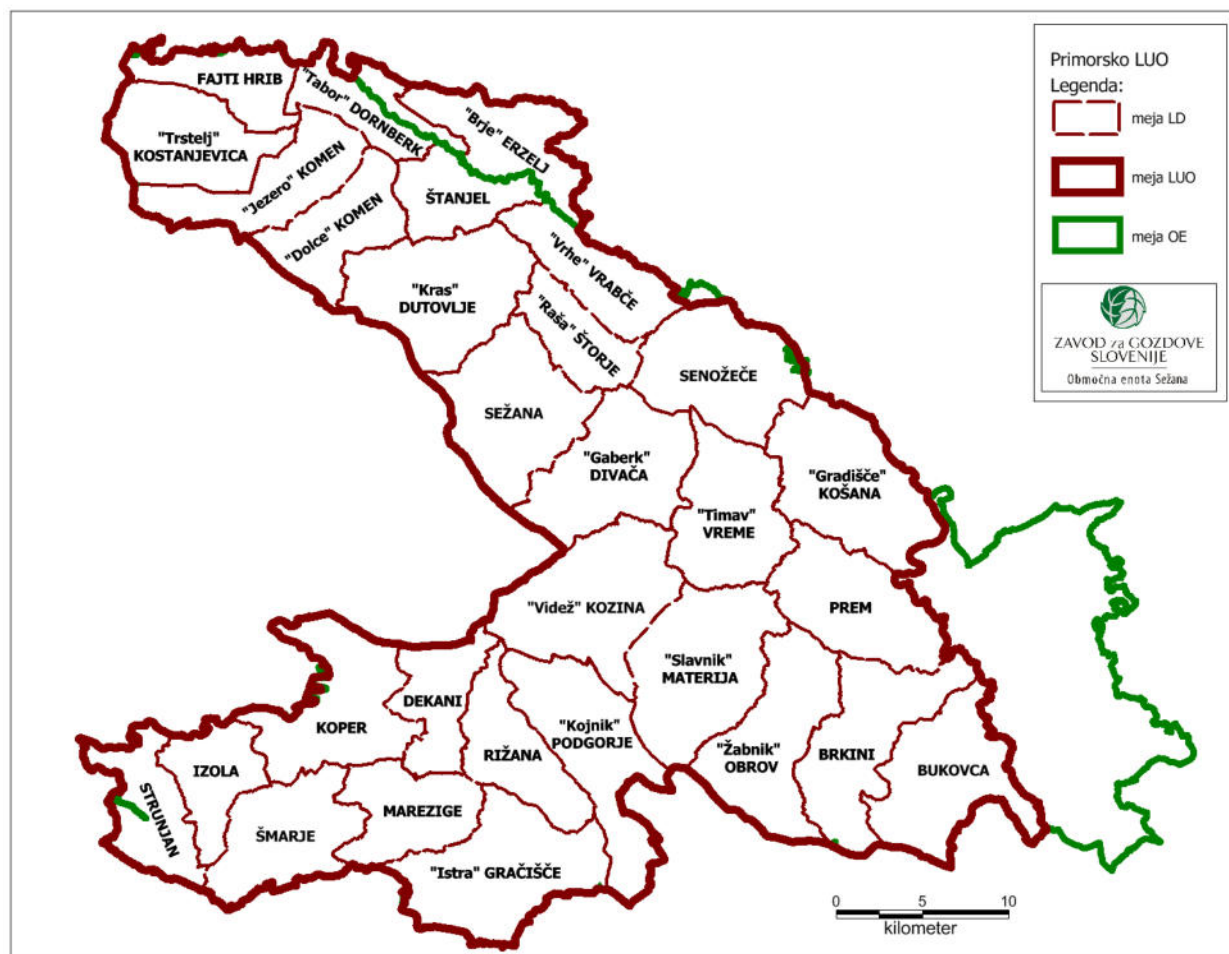
Primorsko LUO, v svojem južnem delu meji na Republiko Hrvaško, kjer so v skladu z Zakonom o nadzoru državne meje (ZNDM-2) postavljenečasne tehnične ovire, ki lahko resno preprečijo migracije jelenjadi, divjih prašičev ter velikih zveri v tem delu. ZTO so postavljene v loviščih Strunjan, Šmarje, Istra Gradišče, Kojnik Podgorje, Žabnik Obrov, Brkini in Bukovca. V teh loviščih, se pri analizi realizacije odzema to dejstvo lahko upošteva kot oteževalno okoliščino za izvajanje lova ter oceno številčnosti divjadi. V primeru izvajanja skupnih lovov v predelih lovišč s postavljenimi ZTO se love organizirata tako, da se pogoni izvajajo v smeri stran od postavljenih ovir. V letu 2018 so LD Bukovca, LD Brkini, LD Žabnik Obrov, LD Kojnik Podgorje in LD Šmarje pri Kopru zaradi postavljenih ZTO, v skladu s svojimi koncesijskimi pogodbami in na podlagi 25. člena Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o nadzoru državne meje (ZNDM-2B) zaprosile MKGP za znižanje koncesijskih dajatev.

Z vse večjim zaraščanjem Krasa in zgornjega dela Istre ter postopnim spreminjanjem zaraščenih površin v gozd, se tudi vrstna struktura divjadi postopoma spreminja. Uveljavila se je velika divjad (srnjad, divji prašič, jelenjad) ter zavarovane vrste velikih zveri (medved, volk), ob tem, da se na celotnem območju nadaljuje proces zmanjševanja številčnosti male divjadi (poljskega zajca, fazana, poljske jerebice) in zavarovane skalne jerebice - kotorne. Novozgrajena avtocestna infrastruktura je ustvarila umetne prepreke za normalno širjenje divjadi ter prekinila tradicionalne migracijske poti, zato je pri upravljanju z divjadjo potrebna povezava s sosednjima Zahodno visoko kraškim in Notranjskim LUO ter Italijo in Hrvaško, tako pri načrtovanju ukrepov v posameznih populacijah živalskih vrst kot tudi v njihovem okolju.

V Primorskem LUO je v skladu z Uredbo o posebnih varstvenih območjih, Ur. l. RS, št. 49/04, 110/04, 59/07, 43/08, 8/12, 33/13, 35/13, 39/13-OdlUS in 3/14, določenih več območij s statusom Natura 2000. Med največjimi so Kras, dolina Branice, slovenska Istra, Matarsko podolje in dolina Vipave.

Slika 2.2: Položaj LUO v Sloveniji

Slika 2.3: Lovišča v LUO

3 ŽIVLJENJSKO OKOLJE DIVJADI

Gozdovi, kot osnovni življenjski prostor divjadi na Primorskem, v svoji osnovi sicer nudijo dobre pogoje za rastlinojedo divjad, vendar je v njih delež rastlin, ki jih živali uporabljajo za prehrano (mladje, grmičevje...) premajhen. Divjad je poleg svojih docela naravnih potreb in ekologije primorana tudi iz navedenih razlogov zahajati na gozdni rob in na kmetijske površine. Intenziteta sečenj v preteklosti ni bila velika, je pa v zadnjih letih vedno višja. Za izboljšanje prehrabnih razmer večjih gozdnih kompleksov sta zato pomembna zlasti dva ukrepa. Prvi je ohranjanje, vzdrževanje ter tudi ponovno osnovanje pašnih površin in vzdrževanje grmišč. Drugi pomemben ukrep je vzdrževanje ter osnovanje vodnih teles (kalov, kaluž), saj povsod na apneni matični podlagi, pa tudi na določenih predelih fliša v Istri, primanjkuje vode. Od ostalih ukrepov izboljševanja okolja divjadi se izvaja še ohranjanje in sadnja plodonosnega drevja in grmovja. Z načrtnimi ukrepi v okolju divjadi, ki jih izvajajo upravljavci lovišč, želimo zmanjšati pritiske divjadi na mladje in kmetijske površine ter s tem posledično zmanjšati škode.

3.1 Opravljeni ukrepi v življenjskem okolju divjadi v letu 2019

Preglednica 3.1: Opravljeni ukrepi v življenjskem okolju divjadi v letu 2019

Vrsta ukrepa	Enota mere	Načrtovan obseg	Realiziran obseg	Stopnja uresničitve načrta (%)
1. UKREPI ZA VARSTVO IN MONITORING DIVJADI				
Velike divjadi	ure	5.434	5.871	108,0
Male divjadi	ure	1.177	1.250	106,2
2. BIOMELIORATIVNI UKREPI				
Vzdrževanje pasišč s košnjo (ročna in strojna košnja)	ha	140,84	138,17	98,1
Spravilo sena z odvozom	ha	18,65	18,65	100,0
Priprava pasišč za divjad	ha	24,02	23,19	96,5
Gnojenje travnikov	ha	12,34	12,44	100,8
Vzdrževanje grmišč	ha	15,02	11,61	77,3
Vzdrževanje remiz za malo divjad	ha	6,79	6,79	100,0
Vzdrževanje gozdnega roba	ha	5,05	4,05	80,2
Izdelava in vzdrževanje kaluž	število	186	175	94,1
Izdelava in vzdrževanje večjega vodnega vira	število	159	152	95,6
Sadnja in vzdrževanje plodonosnega drevja in grmovja	število	22	22	100,0
Postavitev in vzdrževanje gnezdnic	število	17	17	100,0
3. BIOTEHNIČNI UKREPI				
Zimsko krmljenje	kg	6.200	5.000	80,6
Zimsko krmljenje male divjadi	kg	3.000	3.000	100,0
Preprečevalno krmljenje	kg	4.400	4.145	94,2
Privabljalno krmljenje	kg	60.000	62.033	103,4
Krmne njive	ha	73,09	67,11	91,8
Pridelovalne njive	ha	0,70	0,70	100,0
Količina soli	kg	7.000	5.870	83,9
4. LOVSKI OBJEKTI				
Solnice (vse založene v konkretnem letu)	število	2.140	1.499	70,0
Lovske preže (obnova in novogradnja)	število	190	190	100,0
Krmišča (obnova in novogradnja)	število	57	57	100,0
Lovske steze (obnova in novogradnja)	število	94	95	101,1

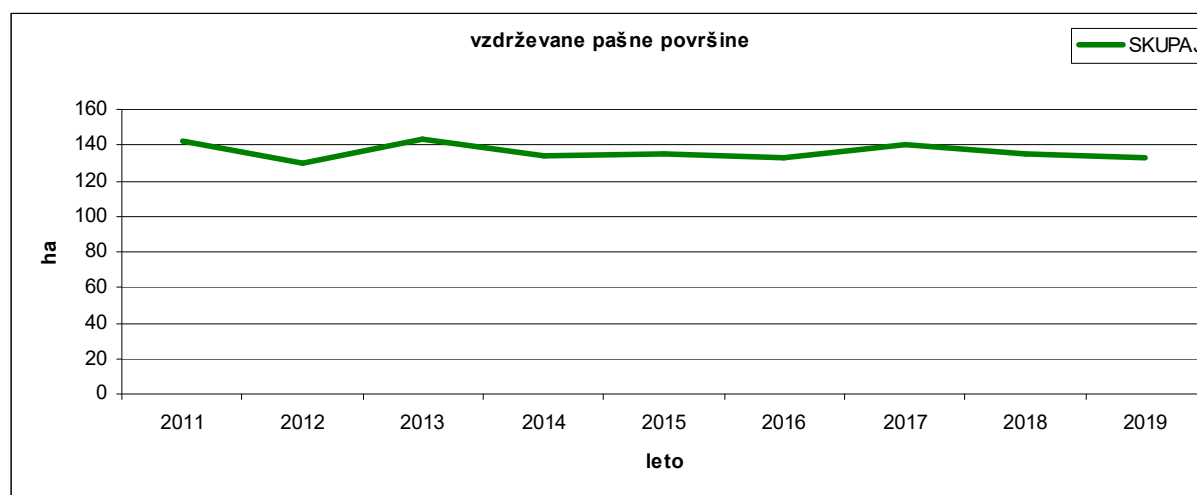
V preteklem letu so upravljavci lovišč opravili večino načrtovanih biomeliorativnih del. Načrt ni bil presežen v nobenem ukrepu, realizacija pa je vseeno visoka. Navzdol odstopata le ukrepa vzdrževanje grmišč in vzdrževanje gozdnega roba. Ostali ukrepi presegajo 94 % realizacijo. Pri biotehničnih ukrepih, nekoliko odstopa preseganje krmljenja - kar je ob manjši ponudbi naravne hrane in zelo veliki številčnosti divjih prašičev povsem razumljivo. Zopet je nižja poraba soli, kjer po detajlnem pregledu opravljenih del po loviščih ugotovimo, da je slednje le posledica neevidentiranja ukrepa v petih loviščih. Analiza opravljenih vseh ukrepov za vzdrževanje okolja divjadi nakazuje, da je v loviščih opravljenih več različnih del, s katerimi se dodatno izboljšujejo ter povečujejo naravne pestrosti in naravna ponudba hrane, kar je za ohranjanje in ponekod tudi za vzpostavitev naravnega ravnovesja nujno potrebno. Obvezna ukrepa vzdrževanje košenin in vodnih virov sta realizirana preko 90 %.

Ukrepi za varstvo in monitoring divjadi

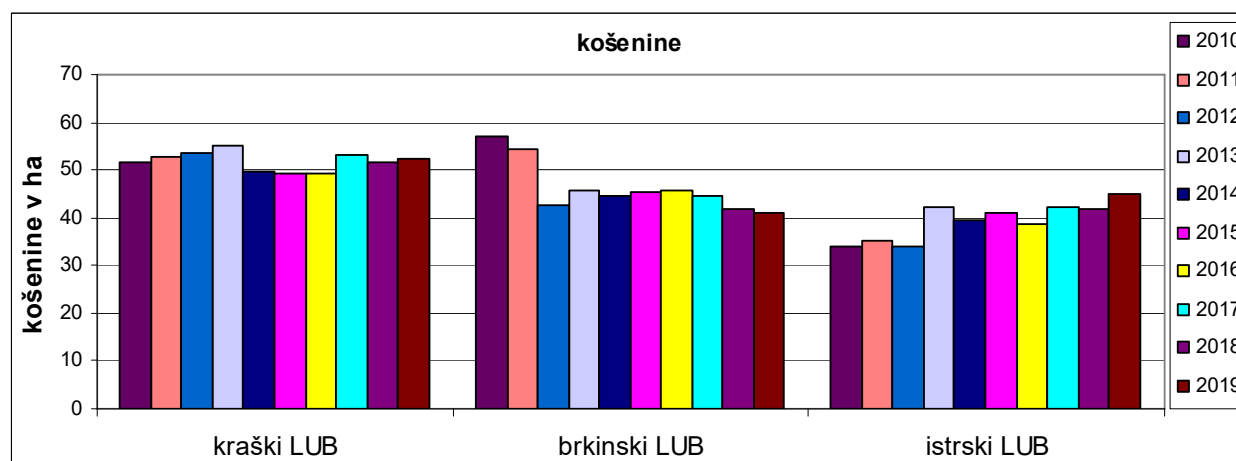
Upravljalci lovišč so v skladu z dogovorom na OZUL-u spremljali prisotnosti posameznih živalskih vrst, njihova območja pojavljanja ter stanja v populacijah (damjak le v loviščih Videž Kozina, Tabor Sežana in Gaberk Divača ter gamsa v loviščih Raša Štorje, Vrhe Vrabče, Senožeče, Tabor Dornberk in Jezero Komen). V ukrep varstva in monitoring divjadi so vključene tudi ure za opravljanje lovsko čuvajske službe ter ure za ugotavljanje prehodov divjadi čez ceste. V povprečju je opravljenih 237,4 ur/lovišče, kar je nekaj več kot v letu 2018 (217,4 ur/lovišče). Ukrep izvajajo vsi upravljavci – LD, v skladu s postavljenimi letnimi načrti za lovišča.

Biomeliorativni ukrepi

Vzdrževanje pašnikov z redno košnjo je pomemben in obvezujoč biomeliorativni ukrep za izboljšanje prehrambenih razmer divjadi, za zmanjševanje vseh vrst škod na poljih in v gozdu ter nazadnje tudi za uspešnejše opazovanje in izvajanje lova. Vzdrževanje košenin v gozdnem prostoru, z večanjem številčnosti jelenjadi, postaja najpomembnejši biomeliorativni ukrep, ki pa se ga nekateri lovci še vedno ne zavedajo povsem, saj so površine v zadnjem desetletju praktično enake. Nekoliko bolj pozitiven trend je nakazan v letu 2017, ko je bilo vzdrževanih (pokošenih) ponovno več kot 140 ha travnikov. V letu 2019 je površina nekoliko večja in znaša 138,17 ha, kar je 2,72 ha več kot v preteklem letu. Skupna stopnja realizacije načrta je 98,1 %. V območju je bilo tako v lanskem letu vzdrževanih v povprečju 1,03 ha travnikov/1000 ha lovne površine. Lovsko vzdrževane košenine predstavljajo 0,1 % lovne površine LUO, dolgoročni cilj predvideva vsaj 0,5 %. V Istrskem LUB se je površina vzdrževanih košenin povečala za cca 7 %, v brkinskem LUB se je za 2 % zmanjšala, v kraškem LUB se je površina povečala za dober 1 %.

Graf 3.1: Vzdrževane pašne površine

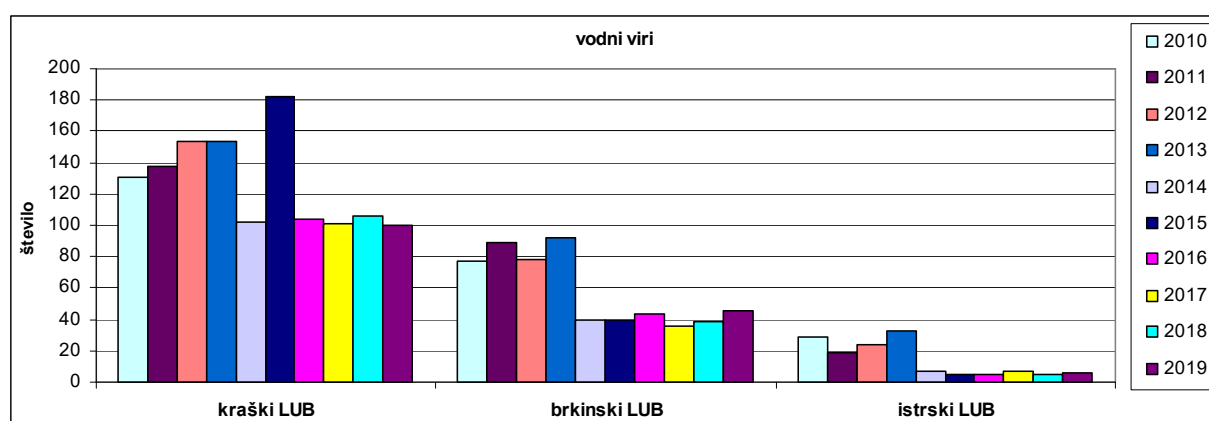

Graf 3.2: Primerjava vzdrževanja košenin po LUB

Vzdrževanje grmišč je ukrep izboljševanja prehrabnih razmer rastlinojede divjadi, zlasti srnjadi (v zimskem času tudi jelenjadi) in bivalnih razmer za malo divjad. V območju je bilo v lanskem letu vzdrževanih in očiščenih 11,61 ha, kar je 3,06 ha manj kot v letu 2018 (14,67 ha). Vzdrževanje grmišč ima tekom let nihajoč trend in je v glavnem posledica naravnih ujm ter obnove po njih (požari, vetrolomi ..).

Vzdrževanje vodnih virov ima v območju tradicionalno izredno velik pomen, predvsem to velja za kraški del oz. za dele lovišč na apnenčasti podlagi, kjer je površinskih voda zelo malo. Upravljavci lovišč izdelujejo in vzdržujejo t. i. kale ali večje vodne vire ter manjše vodne zbiralnike, v katere je treba ob sušnem času vodo tudi dovažati. Zadnja leta so nekoliko manj sušna, kar je verjetno tudi glavni razlog manjšanja obsega vzdrževanja vodnih virov v območju in je razvidno iz grafa (graf 3.3). V namen preglednosti ter prostorske razporeditve se izkazuje potreba po izdelavi katastra vodnih virov v območju. Po podatkih lovskih družin so v letu 2019 lovci v poletnem času za vzdrževanje vodnih virov porabili več kot 1000 m³ vode.

V območju je bilo skupaj vzdrževanih 152 večjih vodnih virov, realizacija je 95,6 %. Največ vodnih virov je v kraškem LUB (100), sledita brkinski (46) in istrski (6). V primerjavi z letom poprej je zaznati manjši padec pri vzdrževanju vodnih virov le v kraškem LUB, v ostalih dveh LUB je število za nekaj kalov večje. Ukrep se izvaja v 20 loviščih.

Graf 3.3: Primerjava vzdrževanja vodnih virov po LUB

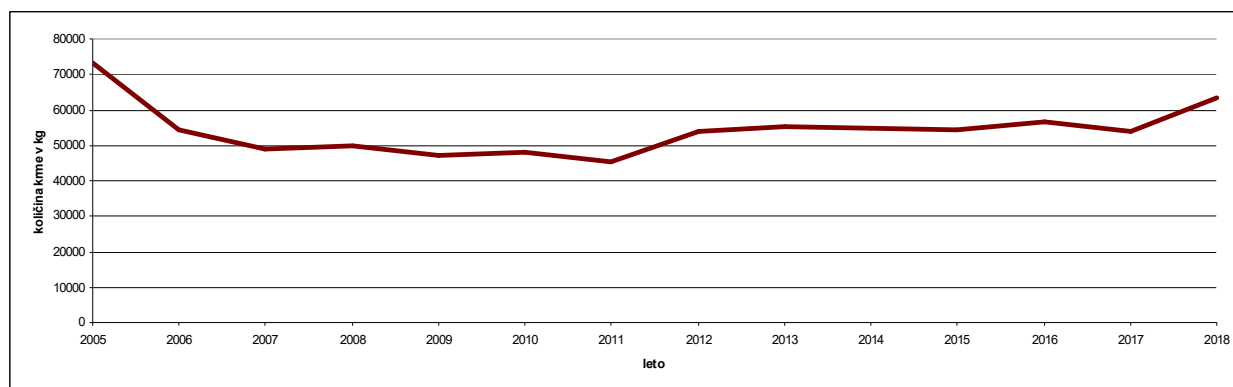
V območju je bilo vzdrževanih tudi 175 kaluž. Nekatere imajo lahko tudi funkcijo vodnega vira, večina pa jih je izdelanih in vzdrževanih s soljo. Namenjene so zlasti kalužanju divjih prašičev in jelenjadi.

Biotehnični ukrepi

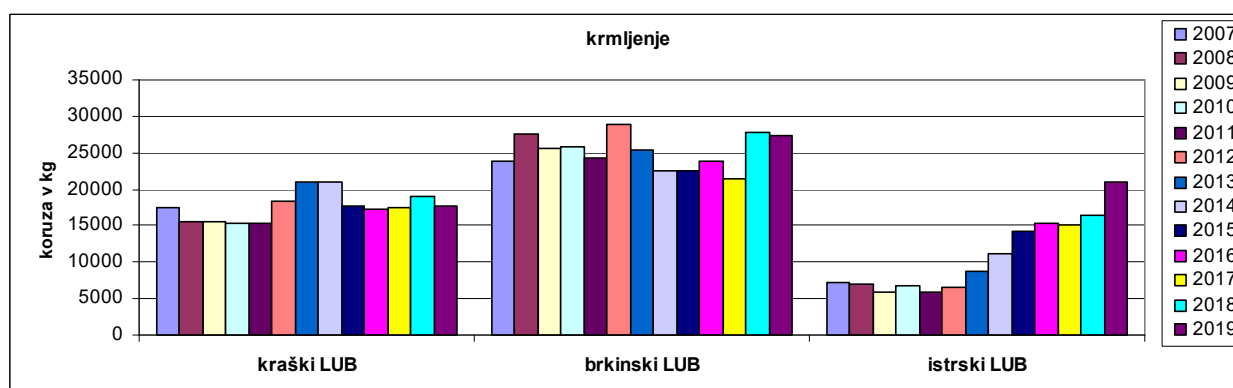
Krmljenje

Krmljenje, ki ga z načrtom ločujemo na preprečevalno in privabljalno, je v glavnem namenjeno privabljanju divjih prašičev ter s tem večji realizaciji načrtovanega odvzema z odstrelom. Krmi se s koruzo. S krmljenjem zadržujemo divjega prašiča ob krmiščih oziroma odvrčamo od kmetijskih površin ter zmanjšujemo škode v času zorenja pridelkov. Divji prašič je številčno izjemno prisoten v celem LUO, zato se privabljalno krmljenje izvaja v vseh loviščih. Za krmljenje je bilo po podatkih upravljavcev lovišč porabljenih 1.778 kg koruze več kot smo načrtovali. Skupna realizacija (preprečevalno in privabljalno krmljenje) je 102,8 %. Količina porabljene koruze v razmerju s številom uplenjenih divjih prašičev je 19,4 kg koruze/uplenjenega prašiča, kar je veliko manj (cca – 25 % ali 3,6 kg) kot smo določili v načrtu. Podatek o porabi krme je nekako smiseln, saj je bilo v letu 2019 malo naravne hrane za prašiče. Ob večji številčnosti so posledično večje tudi škode, saj so prašiči pogosto, pri iskanju hrane prihajali v neposredno bližino naselij. Krmljenje po LUB je v zadnjih letih dokaj uravnoteženo, a se ga še vedno ne zna prilagoditi naravnemu obrodu. Krmljenje ne sme biti vzvod za večanje številčnosti, temveč le pripomoček k lažji in uspešnejši realizaciji načrtovanega odstrela ter odvrčanju prašičev stran od kmetijskih površin.

V območju dovoljujemo tudi zimsko krmljenje jelenjadi in male divjadi. To krmljenje v letu 2019 ni bilo ravno potrebno, saj je bila zima mila in je rastlinojeda divjad imela dovolj naravne hrane. Ukrep je bil realiziran 76,1 %, od tega mala divjad 100 %, jelenjad pa 64,5 %. Srnjad in ostalo divjadi se v LUO ne krmi.

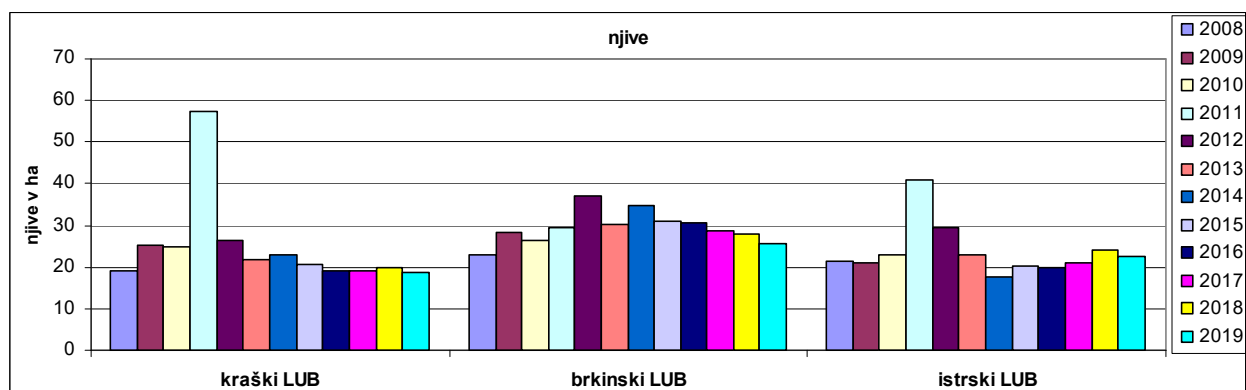
Graf 3.4: Primerjava krmljenja v LUO

Graf 3.5: Primerjava krmljenja po LUB

Količina dodatno vnesene hrane na krmiščih je bila večja glede na leto 2018 le v istrskem LUB, v ostalih dveh je pa celo nekoliko nižja. V kraškem in brkinskem LUB je količina krme v posameznih letih bolj ali manj enaka (večja ali manjša nihanja so verjetno posledica večje ali manjše ponudbe naravne hrane, ko prašiči pogosteje ali manj pogosteje prihajajo na krmišča). V istrskem LUB pa krmljenje izkazuje izrazit trend naraščanja, kar nekako sovпада tudi z višino odstrela prašičev. Ta se večja. Krmi se v glavnem za namen odstrela.

Krmne njive so tudi eden od ukrepov za izboljšanje prehranske ponudbe divjadi, zadrževanje divjadi v gozdnem prostoru, zmanjševanje pritiska divjadi na polja ter s tem zmanjševanje škod na kmetijskih površinah. V letu 2019 so upravljavci lovišč vzdrževali in posejali nekoliko manj njiv kot v letu poprej. Površina krmnih njiv se je v zadnjem letu zmanjšala v vseh treh LUB. Če so tudi krmne njive eden izmed ukrepov krmljenja, ocenjujemo, da je ukrep potreben zlasti za zadrževanje divjadi stran od kmetijskih površin, zato morajo biti krmne njive postavljene v gozdni prostor, po podobnih zahtevah oddaljenosti od kmetijskih površin kot krmišča. Osnovanih in vzdrževanih je bilo tudi nekaj pridelovalnih njiv, na katerih so upravljavci lovišč pridelovali lastno krmo (njive so posejane v glavnem s koruzo, peso/repo in deteljo).

Graf 3.6: Primerjava vzdrževanja njiv po LUB

Sol se polaga v celotnem LUO. Število vzdrževanih - zalaganih in na novo izdelanih je bilo 1499 solnic, kar je 50 solnic na lovišče. Po podatkih upravljavcev lovišč se je porabilo 5.870 kg soli. To je v povprečju 196 kg na lovišče. Podatki za leto 2019 niso povsem natančni, saj ni podatkov o realizaciji za 4 lovišča.

Lovski objekti

Za večjo učinkovitost pri upravljanju z divjadjo in varnost pri lovu, upravljavci lovišč gradijo ter vzdržujejo veliko število lovsko tehniških objektov. Na območju LUO-ja je bilo v preteklem letu v te namene opravljenih 13.734 delovnih ur (lani 12.617 ur). Največ dela je opravljenega pri vzdrževanju in postavitvi visokih prež (5.628 ur – 88,5 % realizacija), vzdrževanju solnic (2.661 ur – 87,4 % realizacija), lovskih stezah (1.992 ur – 103,4 % realizacija) in vzdrževanju krmišč (586 ur – 94,2 % realizacija). 1.449 delovnih ur je bilo porabljenih za vzdrževanje lovskih koč in bivakov.

3.2 Načrtovani ukrepi v življenjskem okolju v letu 2020

Preglednica 3.2: Načrtovani ukrepi v življenjskem okolju divjadi v letu 2020

Vrsta ukrepa	Enota mere	Načrtovan obseg
1. UKREPI ZA VARSTVO IN MONITORING DIVJADI		
Velike divjadi	ure	5.551
Male divjadi	ure	1.164
2. BIOMELIORATIVNI UKREPI		
Vzdrževanje pasišč s košnjo (ročna in strojna košnja)	ha	135,15
Spravilo sena z odvozom	ha	17,95
Priprava pasišč za divjad	ha	17,70
Gnojenje travnikov	ha	12,33
Vzdrževanje grmišč	ha	14,67
Vzdrževanje remiz za malo divjad	ha	3,29
Vzdrževanje gozdnega roba	ha	5,65
Izdelava in vzdrževanje kaluž	število	186
Izdelava in vzdrževanje večjega vodnega vira	število	153
Sadnja in vzdrževanje plodonosnega drevja in grmovja	število	22
Postavitev in vzdrževanje gnezdnic	število	17
3. BIOTEHNIČNI UKREPI		
Zimsko krmljenje	kg	7.000
Zimsko krmljenje male divjadi	kg	3.000
Preprečevalno krmljenje	kg	4.525
Privabljalno krmljenje	kg	64.475
Krmne njive	ha	72,50
Pridelovalne njive	ha	0,70
Količina soli	kg	7.000
4. LOVSKI OBJEKTI		
Solnice (vse založene v konkretnem letu)	število	2.122
Lovske preže (obnova in novogradnja)	število	213
Krmišča (obnova in novogradnja)	število	58
Lovske steze (obnova in novogradnja)	število	91

Ukrepi za varstvo in monitoring divjadi

Upravljavci lovišč bodo v letu 2020, v skladu s tradicijo in dogovorom na OZUL-u, spremljali prisotnost posameznih živalskih vrst ter po potrebi, ob koncu leta izdelali poročilo o pojavnosti oz. o območjih pogostejših znakov prisotnosti (karta in opis) za vrste: damjak (le Videž Kozina, Tabor Sežana in Gaberk Divača), gams (v loviščih Raša Štorje, Vrhe Vrabče, Senožeče, Tabor Dornberk in Jezero Komen). Skladno s spremljanjem stanja posameznih živalskih vrst bodo upravljavci izvajali tudi vsa dela v zvezi z izvajanjem lovsko čuvajske službe. V letu 2020 se bo še izvajal monitoring šakala (*Canis aureus*). Za izvajanje ukrepov varstva in monitoring divjadi se načrtuje 6.715 ur ali v povprečju 223 ur/lovišče, kar je na podobnem nivoju kot v letu poprej.

Biomeliorativni ukrepi

Vzdrževanje pašnih površin v gozdnem prostoru se mora povečati (oz. vsaj ohranjati) zlasti v loviščih, kjer upravljavci trajnostno upravljajo z jelenjadjo (brkinski, zgornji del kraškega LUB). Pri tem velja velika pozornost košnji v času poganjanja mladičev ter času gnezdenja oz. valjenju ptic. Košnja naj se, kjer je to mogoče, izvaja izven obdobja reprodukcije živalskih vrst (pomladanski čas) in po obdobju cvetenja travnatih rastlin. Pozna košnja naj se upošteva predvsem na zavarovanih območjih, območjih Nature, območjih naravnih vrednot oz. tam, kjer je izražena velika biotska pestrost tako rastlinja kot tudi živalstva. Ostala določila:

- Upravljavci lovišč naj v sodelovanju oz. z dovoljenjem lastnikov pokosijo travniške enklave sredi gozda, pri tem lahko ZGS ponudi svojo pomoč in strokovno obrazložitev.

- Revirni gozdarji naj svojo pomoč nudijo pri izločanju takih površin v gozdu tako, da te površine pri detaljnem gozdno gojitvenem načrtovanju izločajo kot posebne negovalne enote, ki so namenjene prehrani divjadi in naj se ne pogozdujejo.
- Načrtovana površina, ki jo morajo lovišča vzdrževati v letu 2020, je najmanj 135,15 ha (predlog upravjalcev lovišč), kar predstavlja 0,10 ha košenin/100 ha lovne površine. Ob soglasjih (dovoljenjih) lastnikov zemljišč se te površine lahko povečajo oz. je celo zelo zaželeno njihovo povečanje.
- Priprava pasišč - gnojenje travnikov mora biti načrtno in kontrolirano v skladu s splošno uveljavljeno prakso, zato naj se za ta ukrep predvidi izdelava gnojilnega načrta, ki ga izdelata kmetijska svetovalna služba. Pri izdelavi oz. usmerjanju priprave gnojilnega načrta pa naj sodeluje tudi pristojna naravovarstvena služba - ZRSVN. Gnoji naj se ne na območjih, kjer so prednostni habitatni tipi (suha in polsuha travnišča, mokrotni travniki) in so evidentirana nahajališča zavarovanih in kvalifikacijskih rastlinskih vrst ter kvalifikacijskih vrst metuljev. Gnojenje in spravilo sena z odvozom so ukrepi, ki naj se izvajajo na istih površinah kot košnja oz. na površinah, ki so se kosile že od nekdaj.

Vzdrževanje grmišč ostaja ukrep, ki je pomemben in nujen pri izboljševanju prehrambenih zmožnosti okolja, zlasti srnjadi in jelenjadi ter predstavlja tudi pomembne habitate ostalih vrst živali. Izvajanje ukrepa je še vedno močno pogojeno z lastništvom. V ta namen se lahko koristijo površine pod daljnovodi, vendar je pri tem potreben dogovor z vzdrževalci elektro linij o pravilnem čiščenju teh površin.

V letu 2020 naj se očisti in vzdržuje vsaj, po predlogu upravljavcev lovišč, 14,67 ha grmišč. Ob soglasju lastnikov se te površine lahko poveča. Ukrep se lahko izvaja le izven časa valjenja ptic.

Zaradi pomanjkanja površinskih voda, predvsem pa zaradi sušnega poletnega obdobja, se mora v območju vzdrževati veliko vodnih teles v obliki kalov oz. manjših vodnih zbiralnikov, v katera se ob morebitnem pomanjkanju vodo tudi dovaža. V območju se teži k vzdrževanju 3 vodnih teles/1000 ha skupne površine LUO, kar pomeni, da stremimo k cilju 350 vodnih teles ali v povprečju 15/lovišče. V letu 2020 je načrtovana izdelava in vzdrževanje 153 večjih vodnih virov. Upravljavci lovišč bodo samoiniciativno, brez načrta, v vodne objekte v primeru suše vodo dovažali.

Vedno pomembnejši in večji del vodnih teles predstavljajo tudi kaluže, ki jih izdelujejo in vzdržujejo lovišča, ki upravljajo z jelenjadjo in divjim prašičem. V letu 2020 se načrtuje izdelava in vzdrževanje 186 kaluž.

Kali in drugi vodni viri so pomemben življenjski prostor raznih dvoživk in ostalih vrst vezanih na vodo, zato naj se njihovo vzdrževanje (čiščenje) opravlja v pozno jesenskem in zimskem času, prav tako naj velja večja pozornost pri postavljanju solnic v bližini vodnih teles, kjer sol ne sme priti v stik z vodo.

V namen izboljšanja življenjskih pogojev za malo divjad, se načrtuje vzdrževanje remiz na 3,29 ha površin. Večina dela je načrtovana v istrskem LUB, pa tudi v ostalih loviščih v LUO, predvsem v tistih, ki načrtujejo dodajanja/vlaganja fazana in poljskih jerebic. Nekaj živali male divjadi se bo na ta območja tudi izpustilo.

Pred urejanjem večjih površin (pašne površine, krmne njive, večji vodni viri...), ki jih upravljavci izvajajo na Natura 2000 območjih in imajo lahko večji vpliv na biotsko pestrost ter pomembno vplivajo na življenje tudi drugih prostoživečih živali, je treba pridobiti mnenje pristojne enote Zavoda RS za varstvo narave.

Razen ukrepov vzdrževanja pašnih površin, in vodnih virov (ukrepa se morata realizirati v višini najmanj 90 %) ostalih biomeliorativnih del ni treba realizirati, se pa ob soglasju lastnika zemljišča vsi ukrepi lahko in zaželeno neomejeno povečajo.

Biotehnični ukrepi

Namen časovno in prostorsko usmerjenega krmljenja divjadi v Primorskem LUO ni in ne sme postati dvig natalitete oz. preživetvenega praga posameznih vrst. Pač pa je namen v lažji realizaciji načrtovanega posega v populacijo z odstrelom, preprečevanju večje škode v njihovem življenjskem okolju (kmetijske, gozdne površine) in opazovanju socialnih in drugih navad divjadi.

V LUO se krmi izključno divje prašiče, jelenjad (brkinski LUB) in po potrebi v primerih mrzlih zim malo divjad (istrski LUB). Ostalih vrst divjadi v tem območju ni treba krmiti. Pri izvajanju krmljenja so upravljavci dolžni upoštevati pogoje krmljenja, vrsto in količino krme, ki so opredeljene v tem načrtu.

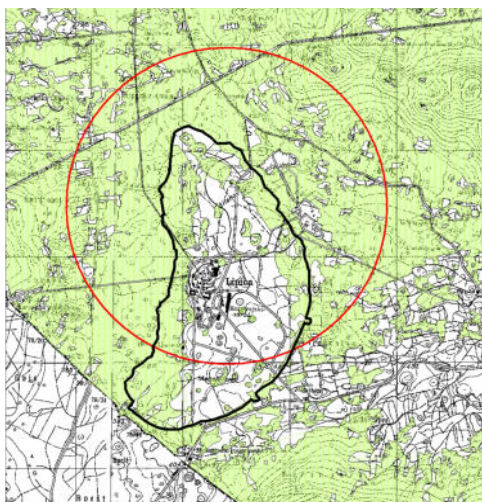
- Zimsko krmljenje jelenjadi je dovoljeno le s sočno (okopavine, tropine, sadje) in voluminozno krmo (seno, silaža) v maksimalni skupni količini 7.000 kg, pa še to naj se izvaja le v slučaju slabših

pogojev (huda zima - visok sneg). V istrskem LUB in lovišču Trstelj Kostanjevica je ob ostrejši zimi dovoljeno tudi zimsko krmljenje male divjadi in sicer v skupni količini do 3.000 kg.

Zimsko krmljenje se dovoljuje v času od 1. 12. do 31. 3. V kolikor bo zima mila ima jelenjad dovolj naravne ponudbe hrane in je ni treba krmiti.

- Glavni namen krmljenja divjega prašiča je lažje izvrševanje načrta odstrela - privabljalno krmljenje. Za doseganje učinka privabljanja so na krmišču potrebne in zato dovoljene le minimalne količine krme. Ostala določila krmljenja:
  - **ob višjem odvzemu in manjšem naravnem obrodu se letos pričakuje nižjo številčnost prašičev in posledično nižji odvzem, vseeno pa moramo stremeti k čim višjem odvzemu tudi v povezavi z možnostjo pojava APK, zato se za leto 2020 dovoli poraba koruze za krmljenje divjih prašičev v količini 69.000 kg, kar nekoliko več kot lansko leto, a pomeni enako - 23,0 kg krme na glavo v letu 2020 načrtovanega odvzema prašičev.**
- V ustreznih razmerah strnjenih gozdov in ustrezne oddaljenosti od kmetijskih površin ima lahko krmljenje tudi značaj odvrčanja od kmetijskih površin. **Odločitev za privabljalno oz. preprečevalno krmišče je v pristojnosti upravljavca lovišča, ob soglasju ZGS.** Kataster krmišč, v katerem je navedeno število krmišč v posameznem lovišču in namen krmišča, je priloga tega načrta. Opredelitev točne lokacije krmišča je v letnem načrtu lovišča.
- Preprečevalno krmišče za divje prašiče mora biti stalno založeno v času od 1. 2. do 30. 9. in mora biti oddaljeno vsaj 500 m od zunanje meje gozdnega kompleksa z negozdno krajino – v gozd. Krmljenje je dovoljeno le na način, da je krma na krmiščih dostopna samo divjemu prašiču (npr. krmni valj, polaganje krme v tla, prekrivanje krme, izjema so avtomatične krmilnice).
- V Letnem načrtu lovišča so opredeljene maksimalne letne količine krme/lovišče in maksimalno št. krmišč. Termin založenosti privabljalnih krmišč (v letu) je v pristojnosti upravljavca lovišča.
- Lociranje privabljalnih krmišč za divje prašiče je dovoljeno samo v strnjenih zaokroženih gozdnih kompleksih večjih od 200 ha (krmljenje v kmetijski krajini in privabljanje v bližino kmetijskih kultur ni dovoljeno).
- Za krmo je priporočljivo uporabljati domače vrste žit in koruze.
- V brkinskem LUB (območja večje prisotnosti rjavega medveda) morajo biti krmišča za divje prašiče usklajena s strategijo upravljanja z medvedom v Sloveniji (oddaljena najmanj 2 km od sklenjenih naselij oz. predelov s poudarjeno turistično-rekreativno funkcijo).

Zaradi ponovnih škod od divjih prašičev se na območju Kobilarne Lipica tudi v letu 2020 ne dovoljuje krmljenje (vse oblike) v radiju 1,5 km okrog golf igrišča (spodnja karta), na obodu pa je potrebno postaviti sistem krmišč (območje Stari Tabor, Široki vrh – 2 krmišči, eno Tabor Sežana in eno Gaberk Divača, Gropajski bori - 1 krmišče in Kokoška - 1 krmišče), kjer se izvaja odstrel. Odstrel prašičev na območju Lipice (omenjeno območje prepovedi krmljenja) se ob upoštevanju lovnih dob izvaja brez strukturnih omejevanj.

Slika 3.1: Območje prepovedi krmljenja

Natančne lokacije aktivnih krmišč (s k.o. in parcelno številko in geokoordinato) se nahajajo pri nosilcu načrta na ZGS Območna enota Sežana. Usklajenost količin krme z načrtom LUO je dosežena ob izdaji sklepa o usklajenosti letnih načrtov lovišč.

Ostalih vrst divjadi kot so srnjad, damjak, gams v Primorskem LUO ni treba in ni dovoljeno krmiti.

Krmne njive

V letu 2020 se načrtuje obdelava 72,50 ha. Površina je skoraj enaka kot v letu poprej. Krmne njive naj bodo posejane z različnimi žiti (20 %), koruzo (10 %) in okopavinami (krmnim ohrovtom in peso, kolerabo, korenjem 20 %) ter v večini z deteljo oz. travno deteljno mešanico (50 %). Za potrebe pridelave krme se načrtuje tudi vzdrževanje 0,7 ha pridelovalnih njiv, ki bodo posejane z različnimi žiti, večinoma pa s koruzo. Za saditev krmnih njiv se ne uporablja kultur oz. rastlinskih vrst, ki so na seznamu invazivnih tujerodnih vrst.

Sol se divjadi polaga v obliki solnic in solnih kamnov v vsem območju. Na podlagi njihovega predloga se upravljavcem lovišč dovoljuje polaganje soli v 2.122 solnic ali v povprečju 70 solnic na lovišče. Načrtovana količina porabe soli v letu 2020 znaša maksimalno 7.000 kg, v povprečju je to 233 kg/lovišče ali 3,3 kg soli/solnico.

Solnic ni dovoljeno postavljati manj kot 500 m od obdelanih kmetijskih površin. Solnic se ne postavlja v gozdu v mladovje ali v sestoje v obnavljanju. Na opozorilo revirnega gozdarja se mora solnice s takih mest umakniti. V bližini vodnih virov se solnic ne postavlja vsaj 50 m od vira oz na način, da sol ne zaide v vodo.

Biotehniška dela je treba realizirati, jih pa ni dovoljeno presegati.

3.3 Škode od divjadi

3.3.1 Škode v letu 2019

Preglednica 3.3: Škoda, ki jo je povzročila divjad v letu 2019

Vrsta divjadi	Kultura	Ovrednotena škoda*	
		2019	EUR / 100 ha LP
srna	sadno drevje	15,00	0,01
	vinska trta	1.353,90	1,01
	vrtnine	12,00	0,01
skupaj srna		1.380,90	1,03
navadni jelen	koruza	200,00	0,15
	krompir	1.074,00	0,80
	okopavine, gomolji	521,40	0,39
	oljke	130,00	0,10
	sadni plodovi	410,00	0,31
	sadno drevje	550,00	0,41
	travne kulture	131,97	0,10
	vinska trta	5.635,70	4,22
	vrtnine	1.013,13	0,76
	žitarice	160,00	0,12
skupaj navadni jelen		9.826,20	7,35
divji prašič	gospodarski objekt	75,00	0,06
	koruza	5.791,00	4,33
	krompir	4.816,66	3,60
	okopavine, gomolji	476,50	0,36
	sadni plodovi	2.376,00	1,78
	travne kulture	1.750,00	1,31
	travna ruša	14.719,99	11,01
	vinska trta	6.661,69	4,98
	vrtnine	50,00	0,04
	žitarice	2.553,00	1,91
skupaj divji prašič		39.269,84	29,38
SKUPAJ PARKLJARJI		50.476,94	37,76
jazbec	vinska trta	114,00	0,09
šoja	koruza	45,00	0,03
SKUPAJ OSTALE VRSTE		159,00	0,12
VSE SKUPAJ		50.635,94	37,88

*Škoda je ovrednotena kot izplačilo oškodovancu, sanacija z delom (ročno delo 5 EUR/uro) ali izplačilo v obliki materiala

Skupna višina škod od divjadi, ki jo prikazujemo z ovrednoteno škodo, se je v letu 2019 znatno povečala. Indeks na leto 2018 je 167. V skupni višini škod leta 2019 je daleč največji delež škod še vedno od divjih prašičev in predstavlja kar 77 % celotne škode (v letu 2018 80 %). Škoda se je povečala v vseh treh LUB, največ v kraškem, kjer je tudi najvišja in predstavlja 48,4 % vse škode v LUO. Škoda v kraškem LUB znaša 24.491,61 EUR in izkazuje indeks napram letu 2018 v višini 220. V brkinskem LUB je škoda 17.958,33 EUR ali 35,5 % v LUO, indeks napram letu 2018 je 150. Najnižja je škoda v istrskem LUB 8.186,00 EUR ali 16,1 % v LUO, indeks 109.

Škoda v letu 209 je višja pri jelenjadi in divjem prašiču, nižja pa pri srnjadi in jazbecu.

Škoda od srnjadi je v primerjavi z lanskoletno ponovno manjša, indeks 79 in je za nivo LUO absolutno majhna ter gre v glavnem na račun pritiska srnjadi v vinogradih v pomladanskem času. Največ – 63,4 % škode od srnjadi je v istrskem LUB, sledi kraški LUB s 36,3 %. V brkinskem LUB škode od srnjadi skoraj ni. Škoda od srnjadi ne predstavlja problema za okolje. Pojavlja se na manjših, lokalnih površinah, predvsem na raznih kmetijskih kulturah (radiču, fižolu in drugih vrtninah) ter predvsem kot objedanje mladih poganjkov na oljkah in vinski trti. Delež škod od srnjadi predstavlja le 2,7 % (v letu 2018 5,7 %) celotne škode v LUO.

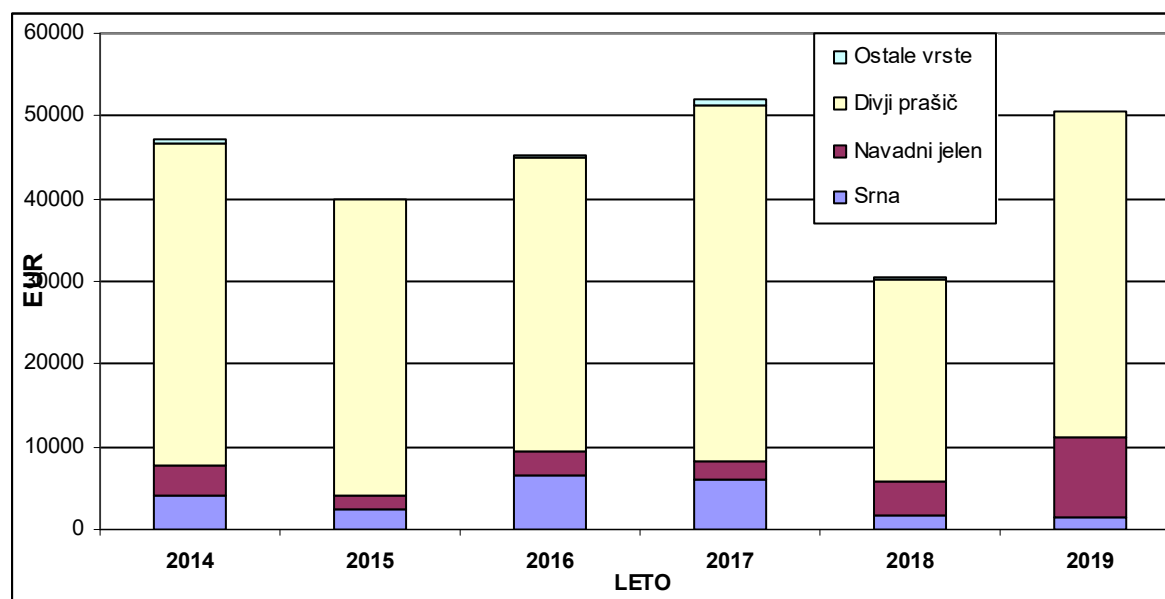
Nekoliko drugače kot pri srnjadi se je škoda od jelenjadi v območju v letu 2019 znatno povečala, indeks 244. Največ jo je na Krasu in to v sadovnjakih ter vinogradih – 85,9 %, sledi škoda v Brkinih – 14,1 %. V Istri se škode od jelenjadi v letu 2019 ne beleži. V primerjavi z letom 2018 je škoda najbolj narasla v kraškem LUB - indeks 301, malo manj v brkinskem – indeks 134. Delež škode od jelenjadi predstavlja v skupni škodi v LUO 19,4 %. Skupaj so škode od srnjadi in jelenjadi (velikih rastlinojedov) znašale 11.207,10 EUR, kar v primerjavi s prejšnjim letom (5.785,78 Eur) pomeni povečanje za približno 95 %. Ocenjujemo, da so škode od rastlinojede divjadi na kmetijskih površinah v LUO še vedno nizke. V povprečju nekoliko manj kot 373,57 EUR/lovišče. Škoda od rastlinojede divjadi je relativno nizka v večini lovišč, saj je delež škod rastlinojedov največji od jelenjadi – 75 %. Se pa škoda od jelenjadi pojavlja le v 12 loviščih, pa še tu se je škoda v zadnjem letu zmanjšala v dve loviščih. Ocenjujemo, da je škoda od jelenjadi nekoliko višja tudi na račun manjšega obroda plodonosnega drevja in večje številčnosti divjih prašičev.

S strani upravljavcev lovišč je skupna ocenjena škoda od divjih prašičev v zadnjem letu bistveno višja kot v preteklem letu in nekako sovпада z višjo številčnostjo divjih prašičev. Kljub višji škodi v zadnjem letu pa je ta še vedno na višini škod petletja (izjema je zelo nizka škoda v letu 2018) in je daleč pod škodami, ki so jo prašiči povzročili leta 2012 in 2013. Da je škoda od prašičev pri tako visoki številčnosti še vedno znosna je prav gotovo posledica visokega odstrela. Padec škod smo si med drugim zastavili za cilj upravljanja z divjim prašičem, a le upravljavski ukrepi - visoko zastavljen načrt odvzema in realizacija predhodnih let, neomejevanje odstrela, dodatno krmljenje, uporaba umetnih virov svetlobe pri lovu ... niso zagotovila za nižanje številčnosti prašičev. Vzrok nižjih škod je tudi večja ponudba naravne hrane v obliki zelo velikega obroda zlasti hrastov in kostanja. Tega pa je v letu 2019 bilo manj.

Višina škod je ponovno najbolj zaznana na razritinah travne ruše, vinogradih in koruzi ter krompirju. Škoda od prašičev je v letu 2019 v LUO še znosna in želeli bi, da je vsako leto nižja. Ocenjujemo, da je številnost prašičev najbolj odvisna od količine naravne hrane. Slednje se bo rezultiralo v nižji številčnosti prašičev v letu 2020. Višina škode na kmetijskih kulturah je zelo odvisna tudi od stopnje zaščite pridelka. Ozaveščenost pridelovalcev je iz leta v leto večja. K temu pripomorejo tudi upravljavci lovišč z razdeljevanjem raznovrstne zaščitne opreme.

Največ škod so prašiči povzročili v brkinskem LUB, kjer je ovrednotena škoda 16.557,93 EUR (lansko leto 10.805,63) ali 42,2 % vse škode od divjih prašičev v območju, sledi kraški LUB z 15.389,91 EUR (lani 7.667,31) ali 39,2 % ter istrski LUB z 7.322,0 EUR (lani 5.994,00) ali 18,6 %. V območju je bilo tekom leta moč čutiti migracijske premike prašičev v smeri večje ponudbe hrane.

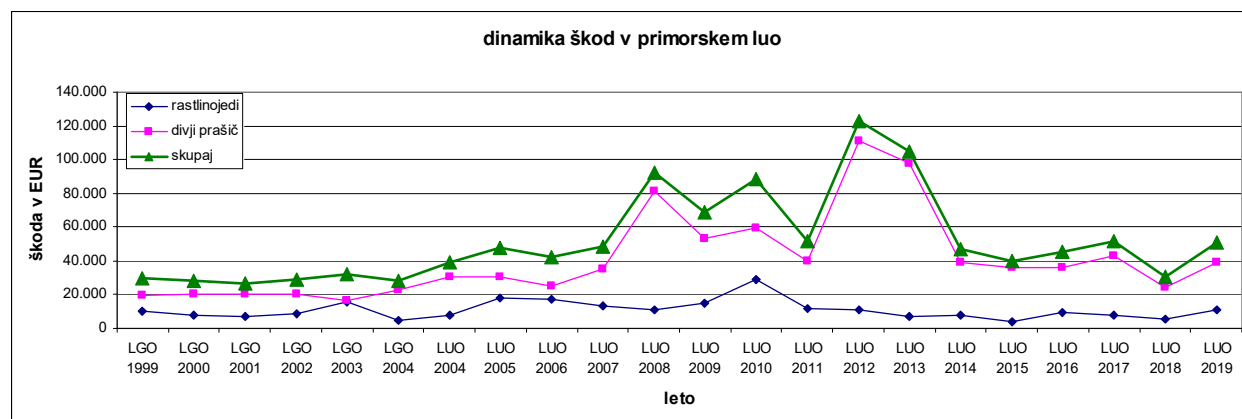
Ovrednotena škoda od divjih prašičev v letu 2019 v povprečju znaša 1.309,0 EUR in je ob taki številčnosti (povp. odvzem 114 prašičev/lovišče) še vedno dolgoročno znosna.

Graf 3.7: Pregled škode po vrstah divjadi

Preglednica 3.4: Dinamika škod od divjadi v LUO v obdobju 1997 - 2019

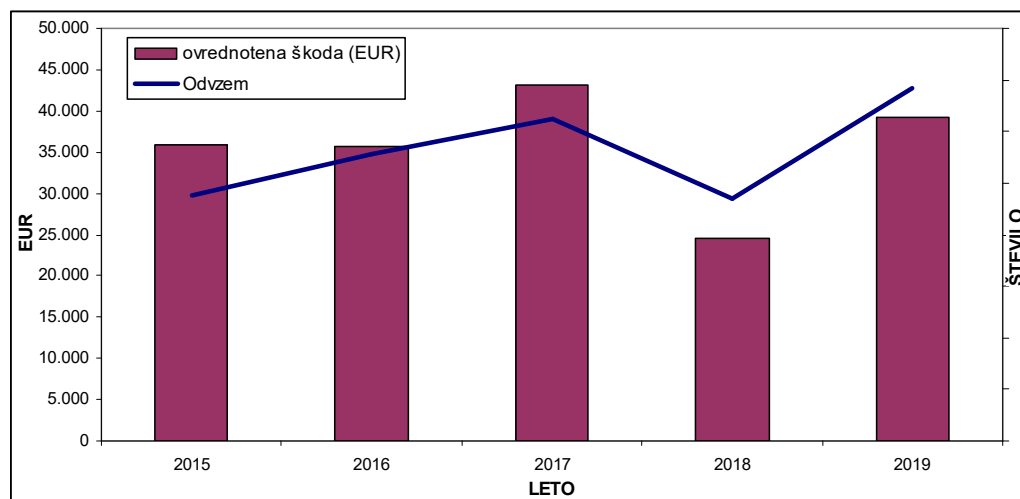
leto	rastlinojedi	divji prašič	skupaj
LGO 1997	4.538,52	10.372,49	14.911,00
LGO 1998	9.806,79	20.764,48	30.571,27
LGO 1999	10.015,86	19.706,23	29.722,08
LGO 2000	7.767,97	20.183,22	27.951,19
LGO 2001	6.828,24	19.991,81	26.820,06
LGO 2002	8.634,99	20.398,36	29.033,35
LGO 2003	15.380,86	16.548,66	31.929,52
LGO 2004	4.989,94	22.872,81	27.862,76
LUO 2004	8.113,71	30.677,02	38.790,73
LUO 2005	17.767,90	30.265,82	48.033,72
LUO 2006	17.141,13	24.996,24	42.137,37
LUO 2007	13.623,00	34.971,00	48.594,00
LUO 2008	10.754,03	81.692,96	92.446,99
LUO 2009	15.203,94	53.340,36	68.544,30
LUO 2010	29.274,37	59.464,17	88.738,54
LUO 2011	11.885,12	40.045,85	51.930,97
LUO 2012	11.015,03	111.444,63	122.459,66
LUO 2013	6.976,90	97.823,31	104.800,21
LUO 2014	7.725,19	39.417,28	47.142,47
LUO 2015	4.080,76	35.846,48	39.927,24
LUO 2016	9.357,22	35.696,90	45.054,12
LUO 2017	8.127,19	43.159,52	51.286,71
LUO 2018	5.785,78	24.466,94	30.252,72
LUO 2019	11.207,10	39.269,84	50.476,94

Graf 3.8: Dinamika škod v Primorskem LUO v obdobju 1998 - 2019

Preglednica 3.5: Škode in odvzem divjih prašičev v preteklem petletnem obdobju

	2015	2016	2017	2018	2019
ovrednoter	35.846,48	35.696,90	43.159,52	24.466,94	39.269,84
Odvzem	2.379	2.778	3.122	2.350	3.418

Graf 3.9: Škode in odvzem divjih prašičev preteklem petletnem obdobju

Preglednica 3.6: Število škodnih dogodkov v preteklem petletnem obdobju

lovišče	število škodnih dogodkov po letih						SKUPAJ
	2015	2016	2017	2018	2019		
BRJE - ERZELJ	13	15	13	11	24	76	
BRKINI	14	9	6	2	11	42	
BUKOVCA	27	46	54	21	25	173	
DEKANI	12	11	15	9	7	54	
DOLCE-KOMEN	6	6	12	8	10	42	
FAJTI HRIB	44	42	26	11	23	146	
GABERK – DIVAČA	9	10	14	9	9	51	
GRADIŠČE – KOŠANA	6	5	4	0	16	31	
ISTRA – GRAČIŠČE	26	8	32	17	17	100	
IZOLA	16	10	7	2	6	41	
JEZERO – KOMEN	5	4	4	1	1	15	
KOJNIK – PODGORJE	2	0	4	3	1	10	
KOPER	12	13	14	11	11	61	
KRAS – DUTOVLJE	7	4	1	2	8	22	
MAREZIGE	22	12	19	18	0	71	
PREM	3	3	26	10	20	62	
RAŠA – ŠTORJE	2	6	1	4	5	18	
RIŽANA	8	5	11	6	12	42	
SENOŽEČE	0	2	4	10	18	34	
SLAVNIK – MATERIJA	0	5	13	7	14	39	
STRUNJAN	0	0	3	0	2	5	
ŠMARJE	5	8	7	2	2	24	
ŠTANJEL	0	0	1	1	7	9	
TABOR – DORNBERK	9	11	12	8	18	58	
TABOR SEŽANA	1	0	0	0	0	1	
TIMAV – VREME	3	6	0	2	2	13	
TRSTELJ – KOSTANJEVICA	13	10	11	0	10	44	
VIDEŽ – KOZINA	10	7	13	4	2	36	
VRHE – VRABČE	30	20	27	38	35	150	
ZABNIK – OBROV	9	4	14	7	20	54	
SKUPAJ	314	282	368	224	336	1.524	

V letu 2019 je bilo le Vrhe Vrabče lovišče, kjer je skupna škoda presežala 5.000 EUR. V dveh loviščih ni bilo evidentirane škode. Najvišje so ovrednotene škode v loviščih: Vrhe Vrabče 5.456,11 EUR, Fajti hrib 4.327,00 EUR, Tabor Dornberk 3.692,50 EUR, Brje Erzelj 3.625,00 EUR in Bukovca 3.402,00 EUR. V ostalih loviščih je škoda manjša od 2.000,00 EUR. **Povprečna skupna škoda na lovišče v letu 2019 je bila 1.687,90 EUR** (v letu 2018 1.019,69 EUR). Taka višina škode je dolgoročno vzdržna za vsa lovišča Primorskega LUO.

Za razliko od škod na lovnih površinah so se škode na nelovnih (zlasti ograjenih kmetijskih) površinah v letu 2019, oceni škode, zmanjšale. Število primerov je sicer večje, je pa višina ocenjene škode na celotnem LUO nižja kot v letu 2018 za skoraj 30 %. Največja razlika je v zmanjšanju škode od divjih prašičev in srnjadi skoraj za 40 %. Škoda od jelenjadi je podobna lanski.

V območju imamo velik problem s škodami, ki jih povzročajo ptice, tako zavarovanih vrst kot tudi šoj, ki so divjad. Škoda od ptic (šoj) je najvišja in presega škodo od divjih prašičev ter predstavlja skoraj 30 % vse škode na nelovnih površinah.

V strukturi škod izrazito prevladujejo škode na sadnem drevju in sadju z 60,2 %. Pomemben delež predstavljajo tudi škode na grozdju in okrasnem drevju. Razritin, ki so bile velik problem preteklih let, pa v tudi letu 2019 ni bilo izjemno veliko. Nelovna površina je bila v večini primerov opredeljena kot urbano naselje, kjer ni nikakršne zaščite kmetijskih površin.

Preglednica 3.7: Število škodnih primerov na nelovnih površinah v preteklem petletnem obdobju

LOVIŠČE	2015	2016	2017	2018	2019	SKUPAJ
Brje Erzelj		1	2	1	1	5
Brkini		3	4	1	1	9
Bukovca		2	9		3	14
Dekani	2	4	3	3	1	13
Dolce Komen		0				0
Fajti hrib	4	0		1	1	6
Gaberk Divača	2	2	1		1	6
Gradišče Košana		0			1	1
Istra Gračišče	1	2	2	4	7	16
Izola		1	1		2	4
Jezero Komen		0	1			1
Koper		4	13	7	3	27
Kojnik Podgorje		0				0
Kras Dutovlje		0				0
Marezige	2	1			1	4
Prem		0	2			2
Raša - Štorje		0				0
Rižana	1	0	3		1	5
Senožeče		0				0
Slavnik Materija	1	3	6	4	11	25
Strunjan		0	2	5	2	9
Šmarje		2				2
Štanjel		0				0
Tabor Dornberk		0				0
Tabor Sežana	4	1	3	6	1	15
Timav Vreme		0	2	3		5
Trstelj Kostanjevica	3	10	6	3	5	27
Videž Kozina	4	7	15	7	4	37
Vrhe Vrabče		0	1		1	2
Žabnik Obrov		0	1		1	2
Skupna vsota	24	43	77	45	48	237

Preglednica 3.8: ocenjena škoda na nelovnih površinah

KMET. KULTURA	EUR	%
krompir	880,81	1,3
vrtnine	924,77	1,4
sadno drevje in sadje	41.108,64	60,2
žita in koruza	171,55	0,3
grozdje	18.511,20	27,1
travne ruše	1.176,07	1,7
oljke	0,00	0,0
elektromreža	197,80	0,3
drugo (okrasno drevje))	5.362,10	7,8
Skupna vsota	68.332,94	

VRSTA DIVJADI	EUR
srna	17.422,72
navadni jelen	16.292,56
divji prašič	14.688,87
šoja	19.928,79
Skupna vsota	68.332,94

Opravljeni ukrepi za preprečevanje škod od divjadi v letu 2019*Preglednica 3.9: Opravljeni ukrepi za preprečevanje škod od divjadi 2019*

Vrsta ukrepa	Opravljene ure
tehnična sredstva	1.046
kemična sredstva	

Realizacija načrtovanih del, ki jih lovci opravijo v namen zaščite kmetijskih površin v letu 2019, je bila le 85,7 %. Večina ukrepov za preprečevanje škod od divjadi v območju, ki jih opravljajo upravljavci lovišč, se izvaja na kmetijskih površinah, v gozdu nič. Za zaščito se uporabljajo tehnična (električni pastirji, plašilni topi, zaščitne mreže, zaščitni tulci,...) ter kemična sredstva (Arbin in Tricol, Hagapur). V letu 2019 je bilo po podatkih upravljavcev lovišč v te namene opravljenih 1.046 delovnih ur, kar je 62 ur manj kot v preteklem letu. Ocenjujemo, da podatek ni povsem realen in gre le za oceno. Opravljenega dela v te namene je verjetno še veliko več, le evidentirana niso (11 LD nima podatka o opravljenih delih ali pa del niso opravili). Z gotovostjo pa lahko zatrdimo, da količina opravljenega dela in porabljenega materiala sledi potrebam v okolju, predvsem pa tudi angažiranju tako oškodovancev kot tudi upravljavcev lovišč. V območju se povečuje število zavarovanih obdelanih kmetijskih površin – njiv. Pozitivno je dejstvo, da se tega zavedajo upravljavci, ki sredstva in materiale lastnikom zemljišč tudi zagotavljajo. Po podatkih, ki so nam na voljo, se je od materialov za zaščito v preteklem letu izvajalo varovanja z električnimi pastirji, plinskim topom, zaščitno mrežo. Potencialnim oškodovancem ali pa tudi tistim, ki so škodo že imeli, se je razdelilo več litrov raznih repelentov (podatek evidentiranih količin je pomankljivo evidentiran, saj upravljavci v poročilih navajajo uporabo kemičnih zaščitnih sredstev, vendar velikokrat brez količin). Največ sredstev za preprečevanje škod se je tudi v letu 2019 porabilo pri zaščiti vinske trte, oljčnih nasadov in različnih njiv.

Načrtovani ukrepi za preprečevanje škod v letu 2020*Preglednica 3.10: Načrtovani ukrepi za preprečevanje škod 2020*

Vrsta ukrepa	Načrtovane ure
tehnična sredstva	1.315
kemična sredstva	

Zaradi škod, ki jih povzročajo razne vrste divjadi (divji prašič, srnjad, poljski zajec, v zadnjem času vse več tudi jelenjad), upravljavci lovišč načrtno izvajajo ukrepe za zaščito kmetijskih kultur, predvsem vinogradov in poljščin. Upravljavci lovišč v letu 2020 v svojih načrtih po potrebi namenjajo več električnih pastirjev, več žičnih ograj ter kemična zaščitna sredstva. Količino sredstev za zaščito se le predvideva. Večina upravljavcev bo sredstva zagotavljala glede na potrebe oškodovancev.

Kljub pozitivnemu trendu padanja škod pa naj se vsi upravljavci lovišč trudijo poleg ukrepov v populacijah divjadi še več storiti na preventivni zaščiti zlasti kmetijskih površin. Na podlagi zaprosila lastnikov kmetijskih ali gozdnih površin se količine sredstev in materiala za zaščito pred divjadjo lahko bistveno povečajo. Na področjih velikih povozov divjadi naj se naslavljajo vloge na cestna podjetja za postavitve več novih opozorilnih tabel "divjad na cesti" ter najbolj problematične predele opremljati s svetlobnimi in kemičnimi odvrtači.

Sredstva so minimalna pomoč pri zaščiti kmetijskih površin, pravilno in zaželeno je, da se sodelovanje med lastniki zemljišč in upravljavci lovišč vzpostavi in poveča v obojestransko dobro. Upravljavci lovišč - LD, ki morajo še posebej več storiti za preprečevanje škod, so: Bukovca, Fajti hrib, Istra Gračišče, Vrhe Vrabče, Tabor Dornberk, Brje Erzelj, Slavnik Materija in Trstelj Kostanjevica.

Pri škodah moramo ločiti povzročitelje škod oziroma kdo za škodo odgovarja, glede na to, kje je le-ta nastala.

ŠKODA NA PREMOŽENJU

- A. Za škodo, ki jo povzroči **divjad na lovni površini** v lovišču in lovišču s posebnim namenom odgovarja upravljavec lovišča. Postopek prijave in sklenitve sporazuma o višini odškodnine:
1. **Oškodovanec** mora v roku treh dni od dneva, ko je škodo opazil, pisno prijaviti nastalo škodo **pooblaščenцу upravljavca**, katerega osebne podatke in naslov do 31. 12. tekočega leta upravljavec javno objavi na krajevno običajen način.
  2. **Pooblaščenec lovišča ali lovišča s posebnim namenom** v osmih dneh po prijavi škode opravi ogled kraja dogodka in ob tem svoje ugotovitve zapiše v poseben obrazec. Kopijo obrazca pusti oškodovancu.
  3. Če se oškodovanec in pooblaščenec upravljavca, na kraju ogleda ali v osmih dneh, ne sporazumeta o višini odškodnine, pošlje **oškodovanec pisno prijavo škode komisiji**, ki jo za lovsko upravljavsko območje imenuje minister za dobo petih let.
  4. Komisija za določanje višine škode na kmetijskih in gozdnih kulturah sestavljajo predsednik ali njegov namestnik ter dva člana ali njuna namestnika. En član komisije in njegov namestnik sta usposobljena za kmetijsko stroko, drugi član komisije in njegov namestnik pa za gozdarsko in lovsko stroko. Komisija zaseda v tričlanski sestavi in odloča z večino glasov. V delu komisije sodeluje tudi lovski inšpektor oziroma inšpektorica brez pravice glasovanja.
  5. Na podlagi ocene komisije, ki mora opraviti ogled najpozneje v petnajstih dneh od prijave, poizkusita oškodovanec in upravljavec skleniti sporazum o plačilu odškodnine.
  6. **Oškodovanec ali upravljavec**, ki se ne strinja z odločitvijo komisije, **lahko s tožbo zahteva**, da o odškodnini **odloči pristojno sodišče**. Tožbo morata vložiti najkasneje v treh letih od dneva, ko je škoda nastala. Sodišče tožbo zavrže, če oškodovanec ni vložil pisne prijave v skladu s prvim in drugim odstavkom tega člena.
- B. Za škodo, ki jo povzroči **divjad na nelovni površini** v lovišču ali lovišču s posebnim namenom, odgovarja upravljavec, v kolikor je škoda nastala po njegovi krivdi (krivdna odgovornost), sicer pa Republika Slovenija. Na podlagi sodne prakse Republika Slovenija ne odgovarja za škodo na premičnih stvareh, ki se nahajajo na nelovnih površinah npr. kokoši v kokošnjaku. Postopek prijave in sklenitve sporazuma o višini odškodnine:
1. Oškodovanec mora v roku treh dni od dneva, ko je škodo opazil, pisno prijaviti nastalo škodo krajevno pristojni območni enoti Zavoda za gozdove Slovenije.
  2. Pooblaščenec osebne enote Zavoda za gozdove Slovenije v osmih dneh po prijavi škode opravi ogled kraja dogodka in ob tem svoje ugotovitve zapiše v *Zapisnik o nastanku škode, ki jo je povzročila divjad*.
  3. Če se oškodovanec in pooblaščenec osebne enote ne sporazumeta o višini odškodnine na kraju ogleda ali v osmih dneh ter ne skleneta *Sporazuma o določitvi višine odškodnine od divjadi na nelovni površini*, pošlje oškodovanec pisno prijavo škode ministrstvu, pristojnemu za divjad in lovstvo.
  4. Oškodovanec, ki se ne strinja z odločitvijo ministrstva, pristojnega za divjad in lovstvo, lahko s tožbo zahteva, da o odškodnini odloči pristojno sodišče. Tožbo mora vložiti najkasneje v treh letih od dneva, ko je škoda nastala. Sodišče tožbo zavrže, če oškodovanec ni vložil pisne prijave v skladu s prvim in drugim odstavkom tega člena.
- C. Za škodo, ki jo povzročajo **zavarovane vrste prostoživečih živali**, odgovarja R Slovenija, ki je vrste zavarovala. **Škodo ocenjuje pooblaščenec delavec ZGS**, ki sestavi predpisan zapisnik, sklene Sporazum z oškodovancem in ju posreduje na ARSO.

ŠKODA NA ZDRAVJU LJUDI

je tista, ki jo divjad povzroči neposredno zdravju človeka, in je vsa nepremoženjska škoda, ki je nastala oškodovancu zaradi delovanja divjadi.

ŠKODA POVZROČENA Z IZVAJANJEM LOVA

je vsaka škoda, ki so jo pri izvrševanju lova povzročili lovci, gonjači ali drugi udeleženci lova in lovski psi. Za škodo, povzročeno z izvrševanjem lova s strelnim orožjem, odgovarja upravljavec, ne glede na krivdo (objektivna odgovornost). Za ostalo škodo nastalo pri izvrševanju lova in upravljanja z loviščem ali loviščem s posebnim namenom, ima oškodovanec pravico neposredno uveljavljati škodo od povzročitelja.

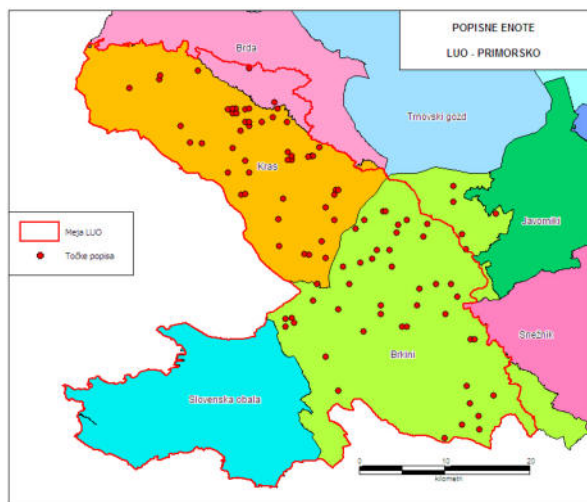
ŠKODA NA DIVJADI

je premoženjska in ekološka škoda, povzročena z neposrednim protipravnim uničenjem, poškodovanjem ali prilastitvijo divjadi, njenih legel in gnezd ali povzročena posredno s protipravnimi posegi v prostor, ki spreminja, krči ali uničuje habitate, naravne prehode (biokoridorje) in druge za obstoj divjadi pomembne dejavnike. Odgovoren je tisti, ki je ravnal namenoma ali iz malomarnosti (krivdna odgovornost).

Za škodo na divjadi ob trku s premikajočim se vozilom odgovarja voznik vozila, kolikor se ugotovi, da ni vozil v skladu s predpisi, upravljavec lovišča, kolikor se ugotovi, da je škoda nastala zaradi dejanj upravljavca, ali upravljavec za škodo na divjadi in voznik za škodo na vozilu, kolikor sta oba storila vse potrebno, da do škode ne bi prišlo.

3.4 Vpliv rastlinojede parkljaste divjadi na pomlajevanje gozda – popis objedenosti gozdnega mladja

V letih 2009 in 2010 se je po celi Sloveniji opravil prvi popis objedenosti gozdnega mladja po prenovljeni in racionalnejši metodi, ki bo na podlagi dolgoročnega in periodičnega izvajanja omogočala ustreznejše analize, tudi s pomočjo statističnih orodij. Leta 2013 in 2014 je opravljen drugi popis po isti metodi. Osnova za izvedbo popisa predstavljajo popisne enote, ki ob upoštevanju težko prehodnih ovir in populacijskih območij rastlinojede parkljaste divjadi združujejo med seboj podobne si gozdnogospodarske enote glede na območne rastiščno-gojitvene tipe. Leta 2017 smo opravili tretji popis.

Slika 3.2: Popisne enote v LUO

V Primorskem LUO je bil popis izveden v dveh od treh popisnih enot, pri čemer se popisna enota Slovenska obala ni popisovala, saj se v tej enoti ne da izločiti statistično potrebnih 51 popisnih ploskev, na katerih je glavni kriterij razvojna faza mladje ali sestoj v obnovi. Popis je bil izveden v popisnih enotah Kras in Brkini. Omeniti velja tudi dejstvo, da v popisni enoti Kras v letu 2014 ni bila dosežena zahteva 51 popisnih ploskev. Popisanih je bilo le 48 ploskev, kljub temu, da smo razdaljo od mreže popisnih enot povečali s 50 na 100 m. Tudi ta dejstva je treba upoštevati v ocenah objedenosti.

Objedenost smo popisovali v 4 višinskih razredih med 15 cm in 150 cm. Pri mladju do višine 15 cm objedenosti nismo popisovali, ugotavljali smo le pomladitveni potencial (število osebkov po posameznih drevesnih vrstah).

V letu 2017 smo v PE Kras in PE Brkini izvedli tretji popis objedenosti. Tokrat je bilo v obeh popisnih enotah popisanih zadostno število popisnih ploskev – v PE Kras 51 in v PE Brkini 51 ploskev.

Tudi pri prenovljeni metodi ugotavljamo, da je bolj kot delež objedenosti pomembno, da kljub objedanju osebki višinske razrede preraščajo. Prav tako je metoda pokazala, da je stopnja objedanja zelo odvisna tudi od drugih dejavnikov v okolju, je pa rezultat dobrodošel pripomoček razumevanja stanja v populacijah rastlinojede divjadi. Tudi v letu 2017 nismo popisovali enote Slovenska obala, saj nismo uspeli zagotoviti dovolj ploskev za zanesljivo statistično obdelavo.

Pri tolmačenju rezultatov popisa objedenosti se je treba zavedati, da so posamezne drevesne vrste v prehrani parkljaste divjadi različno priljubljene. Tako je npr. delež objedenosti plemenitih listavcev lahko zelo visok že pri nizkih gostotah, nasprotno pa je delež objedenosti smreke ali borov praviloma visok pri visokih gostotah divjadi. Raziskave kažejo, da se odvisnost med številčnostjo divjadi in objedenostjo mladja najbolj odraža pri objedenosti bukve. Bukev je med divjadjo srednje priljubljena, prostorsko je zastopana praktično na vseh rastiščih in je navsezadnje graditeljica večine sestojev, zato je primerna za ugotavljanje vpliva rastlinojede divjadi na gozdno mladje. Delež bukve v Kraškem GGO ni ravno velik zato primerjava s preostalimi območji v Sloveniji ni preprosta. Prav tako ni primerno opredeljevanje vpliva rastlinojedov prek objedenosti drugih drevesnih vrst, ki imajo bistveno drugačen status, tako v gozdu kakor tudi v prehranski priljubljenosti.

Predmet analize vpliva rastlinojedih parkljarjev je tisti segment gozda, od katerega je odvisno naravno pomlajevanje in s tem nadaljnji razvoj gozda. S tega vidika je predvsem pomembno, kakšna je številčnost in vrstna sestava mladja v najvišjem višinskem razredu (R4), ki ga še spremljamo in predstavlja osnovo za vrstno pestrost bodočih končnih sestojev. Izostanek oz. zelo nizek delež nekaterih drevesnih vrst (jelka, plemeniti listavci) v tem razredu je lahko posledica močnejšega objedanja. To še posebej velja za primere, ko imamo v nižjih višinskih razredih znaten delež določene drevesne vrste, v najvišjem razredu pa te drevesne vrste ni ali pa je slabo zastopana. Predvidevamo, da je razvoj mladja, ki preraste višino 150 cm, neodvisen od objedanja parkljaste divjadi. Število dreves na enoto površine se z rastjo gozda zmanjšuje. Za normalno gospodarjenje z gozdom je torej nujno, da se lahko z ustreznimi gozdnogojitvenimi ukrepi (redčenjem) spreminja deleže drevesnih vrst tako, da se zasleduje ciljna drevesna sestava.

Popisna enota Kras

V zgornjem delu ustreza osrednjemu območju areala jelenjadi brkinsko-kraške populacije, ki se širi v robnem - celem ostalem delu Krasa ter v Vipavsko dolino.

Preglednica 3.11: Popis objedenosti – PE Kras

Skup. DV	št.vz.	< 15cm		R1 15-30cm			R2 30-60cm			R3 60-100cm			R4 100-150cm			R1-R4		
		DV %	št./ha	DV %	št./ha	obj. %	DV %	št./ha	obj. %	DV %	št./ha	obj. %	DV %	št./ha	obj. %	DV %	št./ha	obj. %
Jelka	3	2	6.154		71	33,3		48									119	20,0
Bukev	4		496	1	880	2,7	2	856	2,8	1	190		8	571	12,5	2	2.497	4,8
Hrasti	13	9	35.732	18	12.200	23,0	4	1.522	31,3	4	642	18,5	6	452	21,7	11	14.816	23,6
Plemeniti listavci	20	3	11.514	9	6.445	19,2	14	5.399	32,2	14	2.259	40,0	11	785	30,3	11	14.888	27,6
Drugi trdi listavci	48	86	334.988	71	48.445	8,1	80	31.963	25,4	80	12.819	33,2	75	5.422	16,7	75	98.649	17,4
Mehki listavci	1				262	27,3		190	12,5	1	143	16,7		24			618	19,2
Iglavci	3	2	6.154		71	33,3		48									119	20,0
Listavci	51	98	382.730	100	68.232	11,8	100	39.931	26,0	100	16.053	33,0	100	7.254	18,0	100	131.469	19,0
Skupaj	51	100	388.883	100	68.303	11,8	100	39.978	25,9	100	16.053	33,0	100	7.254	18,0	100	131.588	19,0
AVG (št./vz.)			77		56	7		33	9		13	4		6	1		108	21
MAX (št./vz.)			514		115	41		63	39		47	15		28	12		151	63
SD (+-št./vz.)			120		29	9		14	7		10	4		7	2		18	13

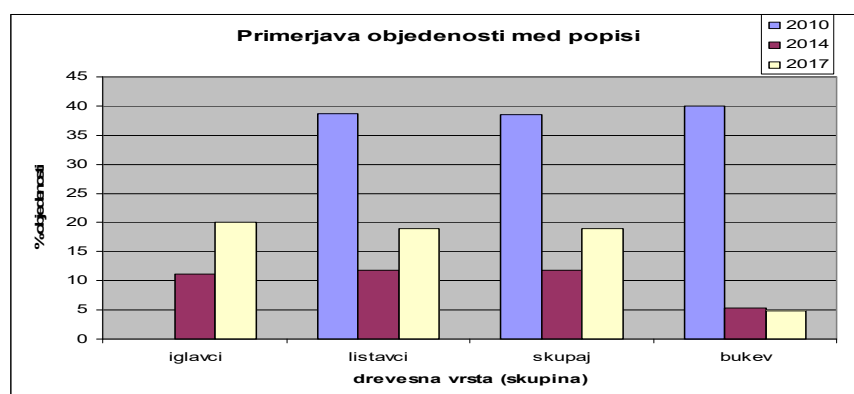
Ugotovitve:

OBJEDENOST V VSEH SLOJIH (R1-R4)

- Skupna objedenost (iglavci in listavci skupaj) znaša 19 %, v primerjavi s popisom leta 2009 se je statistično značilno zmanjšala (38,6 %), v primerjavi s popisom iz leta 2013 pa zvišala (11,8 %).
- Delež skupne objedenosti se je v vseh višinskih razredih povečal.
- Skupna objedenost iglavcev znaša 20,0 %, vendar je treba poudariti, da smo iglavce dobili le na treh ploskvah in še tu le v nižjih slojih, kjer iglavci predstavljajo le 2 % drevesnih vrst (v nadaljevanju DV)
- Skupna objedenost listavcev znaša 19,0 %, v primerjavi s popisom leta 2009 se je značilno zmanjšala (od 38,7 %), v primerjavi z letom 2014 pa se je zvišala (11,8 %).
- Skupna objedenost bukve je nizka – 4,8 % in je v primerjavi s popisom iz leta 2014 nižja, delež bukve je nizek, se pa povečuje glede na višinski razred.
- Skupna objedenost pri hrastih je 23,6 % in je nižja v primerjavi z letom 2009 - 35,1 % in višja v primerjavi z letom 2014, ko je bila objedenost le 4,7 %; delež hrastov se v višjih višinskih razredih veča.
- Najmanjše razlike so v objedenosti tistih vrst, kjer je število največje – skupina drugih trdih listavcev, tu je objedenost v primerjavi z letom 2014 sicer tudi nekoliko višja, je pa ta delež bistveno manjši kot pri hrastih ali plemenitih listavcih
- **Tekoča letna objedenost je 8,9 % in je nižja kot v letu 2013 (24,0 %).**

Preglednica 3.12: Delež poškodovanih osebkov (objedenost) po posameznih drevesnih vrstah za razrede R1-R4

	Objedenost 2010	Objedenost 2014	Objedenost 2017
Smreka			
Jelka	0,0	11,1	20,0
Bori			
Macesen			
Bukev	40,0	5,4	4,8
Hrasti	35,1	4,7	23,6
Plemeniti listavci	30,2	16,3	27,6
Drugi trdi listavci	40,3	12,8	17,4
Mehki listavci	0,0	0,0	19,2
Iglavci	0,0	11,1	20,0
Listavci	38,7	11,8	19,0
Skupaj	38,6	11,8	19,0

Graf 3.10: Primerjava objedenosti med popisi

Preglednica 3.13: Rezultati testiranja hipotez o deležih poškodovanih osebkov med popisi (leti)

Vse drevesne vrste skupaj

Friedmanova ANOVA hi-kvadrat (χ^2) (N=47, df=2) = 43,702, p=0,000, Kendallov koeficient konkordance =0,465, povprečni rang r=0,453

leto	Povprečje rangov	Vsota rangov	Sredina	Standardni odklon	Značilnost razlik med leti	Opomba
2010	2,70	127,00	40,48	23,22	Značilne	Značilne razlike med vsemi leti
2014	1,34	63,00	11,84	8,25		
2017	1,96	92,00	19,60	11,91		

Bukev

Izredno majhen vzorec

leto	Povprečje rangov	Vsota rangov	Sredina	Standardni odklon	Značilnost razlik med leti	Opomba
2010					Neznačilne	
2014						
2017						

OBJEDENOST V ZGORNJEM SLOJU (R4)

- Skupna objedenost (iglavci in listavci skupaj) znaša 18 %, v primerjavi s popisom leta 2009 se je zmanjšala in sicer od 43,2 % na 8,4 %, v primerjavi z letom 2014 (8,4 %) pa povečala.
- Iglavcev v zgornjem sloju nismo našli.
- Najvišjo objedenost v zgornjem sloju beležimo pri plemenitih listavcih 30,3 %, sledijo hrasti s 21,1 % objedenosti, so pa hrasti v tem razredu sedaj prisotni, saj v popisu iz leta 2014 hrastov v najvišjem razredu sploh ni bilo. V razredu najdemo še bukev z 12,5 % deležem objedenosti ter druge trde listavce s 16,7 % objedenosti.
- Skupno število osebkov v tem višinskem razredu je visoko in znaša 7.254 št/ha in je večje tako glede popisa 2009 - 3.151, kot tudi popisa 2014 - 4.695 osebkov.

Presoja vpliva gozd-divjad:

Objedenost mladja v PE ima glede na zadnji popis trend naraščanja. Za enoto je značilna vrstna pestrost z izrazitim pomanjkanjem mladovja, še posebej iglavcev. Mladje se v glavnem pojavlja v manjših pomlajenih površinah oz. manjših naključnih presvetljenih zaplatah. Problem v popisni enoti predstavlja zlasti nezadostno preraščanje hrastov iz nižjih višinskih razredov v višje (kar pa se je nekoliko popravilo v zadnjem letu). Zanimivo je zlasti dejstvo, da število (tudi delež DV) hrastov izrazito pade v srednjih razredih ter da se kasneje delež "preživelih" ne niža tako močno. Delež hrasta v DV pa se v najvišjem razredu celo poveča. To dejstvo utemeljujemo z tezo, da na objedenost hrastov na Krasu bolj kot jelenjad vpliva srnjad.

Popisna enota Brkini

Ustreza osrednjemu območju areala jelenjadi brkinsko-kraške populacije.

Preglednica 3.14: Popis objedenosti – PE Brkini

Skup. DV	št.vz.	< 15cm			R1 15-30cm			R2 30-60cm			R3 60-100cm			R4 100-150cm			R1-R4			
		DV %	št./ha	obj. %	DV %	št./ha	obj. %	DV %	št./ha	obj. %	DV %	št./ha	obj. %	DV %	št./ha	obj. %	DV %	št./ha	obj. %	
Smreka	5					44							1	66				109		
Bori	2	1	803			22	100,0		22				66	33,3			44		153	28,6
Macesen	1																22		22	
Ostali iglavci	1								22	100,0									22	100,0
Bukev	22	9	11.739	18	10.535	7,5	22	7.759	9,3	28	4.874	11,2	27	2.557	5,1	21	25.726	8,5		
Hrasti	18	22	28.996	19	11.322	27,8	6	2.164	43,4	1	87	75,0	1	87	25,0	11	13.661	30,6		
Plemeniti listavci	34	8	10.033	12	7.432	12,1	12	4.197	41,7	12	2.055	70,2	8	743	41,2	12	14.426	30,5		
Drugi trdi listavci	48	61	79.061	51	30.229	15,2	58	20.546	36,3	57	9.989	40,5	61	5.836	22,1	55	66.600	26,1		
Mehki listavci	9				197	22,2	2	656	26,7	2	372	17,6	2	153	28,6	1	1.377	23,8		
Iglavci	6	1	803		66	33,3		44	50,0		66	33,3	1	131			306	21,4		
Listavci	51	99	129.828	100	59.715	15,8	100	35.322	31,3	100	17.377	35,5	99	9.377	19,1	100	121.790	23,4		
Skupaj	51	100	130.631	100	59.780	15,9	100	35.365	31,3	100	17.442	35,5	100	9.508	18,9	100	122.096	23,4		
AVG (št./vz.)			26		54	9		32	10		16	6		9	2		110	26		
MAX (št./vz.)			212		128	64		59	36		41	27		40	15		131	65		
SD (+-št./vz.)			43		31	12		13	8		11	6		10	3		12	18		

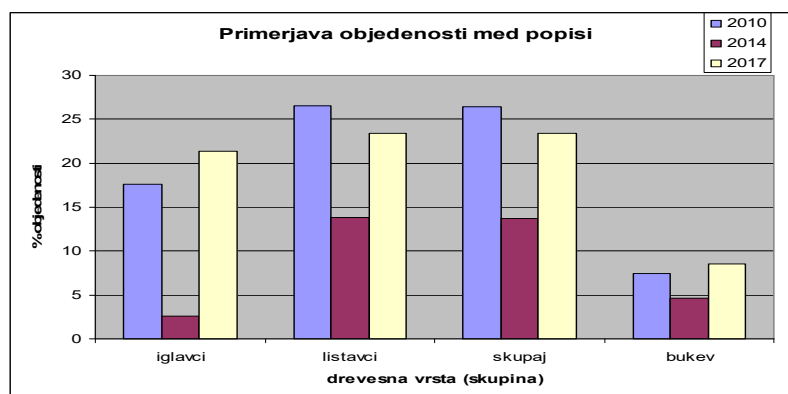
Ugotovitve:

OBJEDENOST V VSEH SLOJIH (R1-R4)

- Skupna objedenost (iglavci in listavci skupaj) znaša slabih 23,4 %, v primerjavi s popisom leta 2010 se je zmanjšala in sicer od 26,4 % na 13,7 %, v primerjavi z letom 2014 pa zvišala.
- Delež skupne objedenosti se je v vseh višinskih razredih povečala.
- Skupna objedenost iglavcev znaša 21,4 %, vendar je treba poudariti, da smo iglavce dobili le na šestih ploskvah in še tu le v nižjih slojih, kjer iglavci predstavljajo le 1 % DV
- Skupna objedenost listavcev znaša 23,4 %, v primerjavi s popisom leta 2010 (26,5 %) se je zmanjšala, v primerjavi s popisom 2014 (13,8 %) pa zvišala.
- Primerjave med popisi 2010, 2014 in 2017 so pri vseh vrstah podobne – objedenost napram letu 2010 je manjša, napram letu 2014 pa višja
- Skupna objedenost pri hrastih se je povečala iz 7,5 % na 30,6 %.
- Objedenost plemenitih listavcev je sicer ob mehkih listavcih najvišja, se je povišala iz 16,7 % na 30,5 %.
- Stopnja objedenosti pa se je pri mehkih listavcih zmanjšala iz 27,2 % na 23,8 %.
- **Tekoča letna objedenost je 15,2 % in je nižja kot leta 2014 (16,6 %).**

Preglednica 3.15: Delež poškodovanih osebkov (objedenost) po posameznih drevesnih vrstah za razrede R1-R4

	Objedenost 2010	Objedenost 2014	Objedenost 2017
Smreka	0,0	11,1	
Jelka			
Bori	27,3	0,0	28,6
Macesen		0,0	
Bukev	7,4	4,6	8,5
Hrasti	14,7	7,5	30,6
Plemeniti listavci	37,1	20,5	30,5
Drugi trdi listavci	32,9	16,7	26,1
Mehki listavci	52,5	27,2	23,8
Iglavci	17,6	2,6	21,4
Listavci	26,5	13,8	23,4
Skupaj	26,4	13,7	23,4

Graf 3.11: Primerjava deleža poškodovanih osebkov (objedenost) gozdnega mladja med popisi 2010, 2014 in 2017 za razrede R1-R4

Preglednica 3.16: Rezultati testiranja hipotez o deležih poškodovanih osebkov med popisi (leti)

Vse drevesne vrste skupaj

Friedmanova ANOVA hi-kvadrat (χ^2) (N=50, df=2) = 15,880, p=0,000, Kendallov koeficient konkordance =0,159, povprečni rang r=0,142

leto	Povprečne rangov	Vsota rangov	Sredina	Standardni odklon	Značilnost razlik med leti	Opomba
2010	2,24	112,00	27,98	21,65	Značilne	Značilno izstopa leto 2014
2014	1,54	77,00	14,95	13,45		
2017	2,22	111,00	23,84	17,42		

Bukev

Friedmanova ANOVA hi-kvadrat (χ^2) (N=16, df=2) = 3,527, p=0,171, Kendallov koeficient konkordance =0,110, povprečni rang r=0,051

leto	Povprečne rangov	Vsota rangov	Sredina	Standardni odklon	Značilnost razlik med leti	Opomba
2010	2,09	33,50	8,37	13,54	Neznačilne	Značilno izstopa leto 2014
2014	1,66	26,50	3,34	5,27		
2017	2,25	36,00	8,33	11,31		

OBJEDENOST V ZGORNJEM SLOJU (R4)

- Skupna objedenost (iglavci in listavci skupaj) znaša 18,9 % in je manjša tako v primerjavi s popisom leta 2010 36,7 %, kot tudi v primerjavi s popisom 2014, ko je bila 21,7 %.
- Delež iglavcev v zgornjem sloju je minimalen, le 1 %.
- Najvišjo objedenost v zgornjem sloju beležimo pri plemenitih listavcih in to 41,2 % in je nižja kot leta 2010, ko je bila 42,9 %. Sledi objedenost plemenitih listavcev, ki je 28,6 % in je tudi nižja kot leta 2014, ko je bila 30,0 %. Delež hrastov v strukturi DV je 1 %, delež objedenosti pa 25,0 %.
- V R4 višinskem razredu naraste delež bukve – 27 %, ki ima v vseh višinskih razredih najnižjo objedenost, v tem razredu je objedenost 5,1 %.

- Skupno število osebkov v tem višinskem razredu je visoko in znaša 9.508 št/ha, v popisu leta 2010 je bilo število bistveno manjše 2.730 št/ha, v popisu leta 2014 pa 4.565 št/ha

Presoja vpliva gozd-divjad:

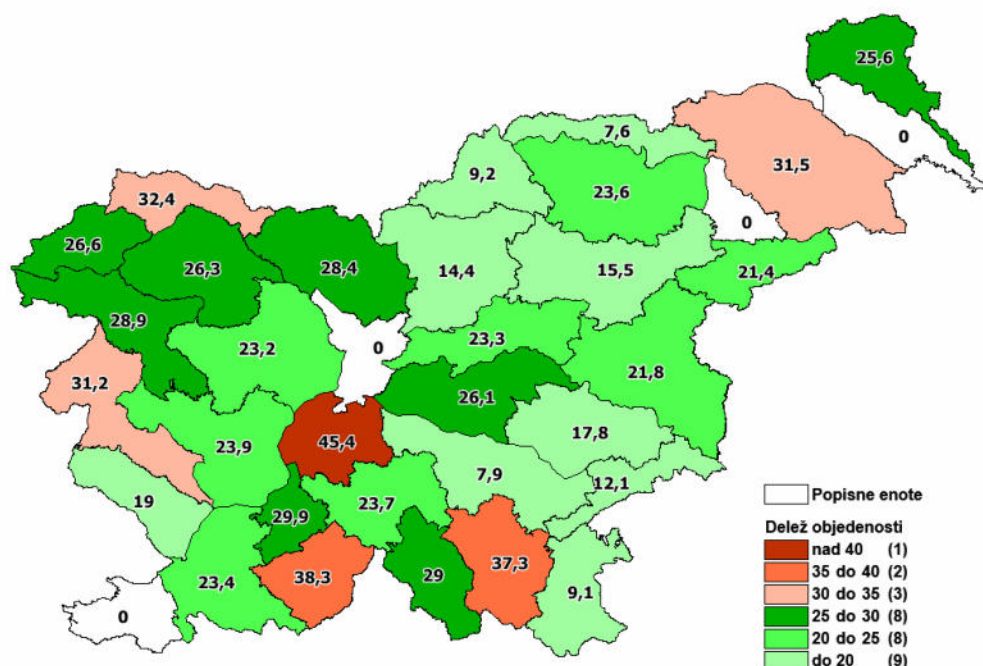
Objedenost mladja ima tudi v PE Brkini značilen trend naraščanja. Tudi za to enoto je značilna vrstna pestrost z izrazitim pomanjkanjem iglavcev. Delež objedenosti je nekoliko višji kot v zadnjem popisu in morda ne najbolj značilen pokazatelj stanja v populaciji jelenjadi. Dejstvo, da je vrst bukve največja v najvišjem višinskem razredu, je dober pokazatelj, da so za jelenjad bolj priljubljene drevesne vrste iz skupine mehkih in plemenitih listavcev. Z večjo številčnostjo jelenjadi je višji tudi skupni delež objedenosti višinskega razreda R4, predvsem pa je delež objedenosti bolj priljubljenih drevesnih vrst mehkih, plemenitih listavcev in hrastov v srednjih višinskih razredov zelo visok in spreminja-siromaši vrstno sestavo mladja. Zanimivo je dejstvo, da ne glede na višino deleža objedenosti (primerjava popisa 2010 in 2014) nakazuje podobne trende v razvoju mladja, vsaj kar se tiče drevesne sestave, zato je treba vzroke za zmanjševanje pestrosti iskati tudi v drugih dejavnikih in ne samo v objedanju rastlinojede divjadi.

Komentar

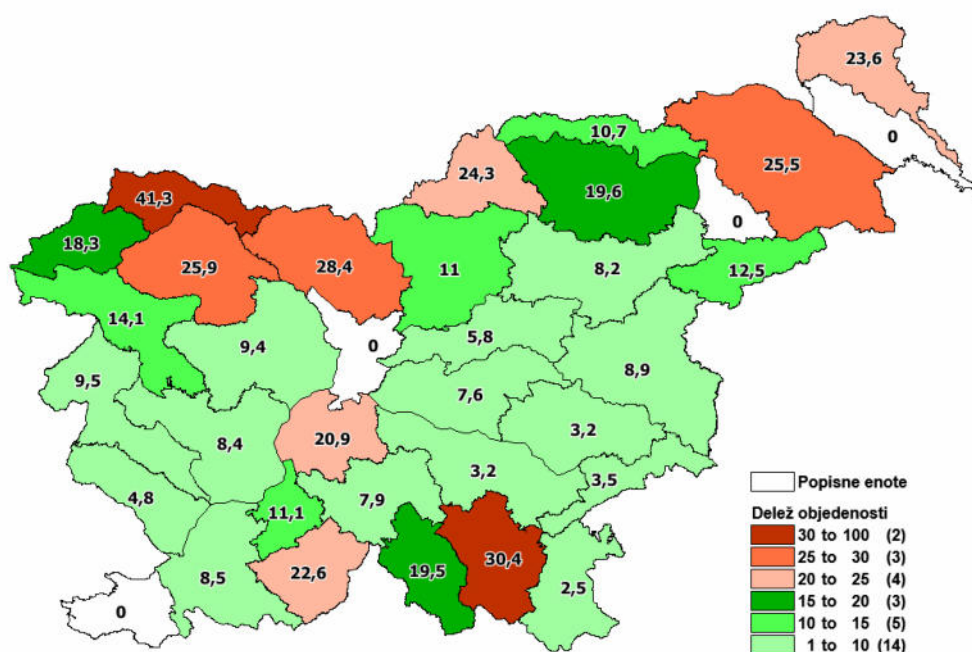
Objedenost gozdnega mladja se je v obeh popisnih enotah nekoliko zvišala, ostaja pa na spodnjih mejah objedenosti v Sloveniji. Ocenjujemo, da je številčnost rastlinojede divjadi relativno dobro usklajena z okoljem. Oziroma, da je številčnost divjadi v Primorskem LUO še dokaj pod nosilno kapaciteto okolja.

Mogoče je nekoliko višja stopnja objedenosti gozdnega mladja posledica nekoliko manj ugodnih klimatskih pogojev zadnjih dveh let, ko je zlasti sušno, vroče poletje bolj sililo divjad v gozdove.

Analize modelnega in dejanskega stanja razvojnih faz v obeh popisnih enotah kažejo veliko pomanjkanje deleža mladovja in sestojev v obnovi. Prav ti dve fazi sta pomemben vir prehranske baze gozdnih rastlinojedov. Ob že sedaj visokem posegu v populacije parkljarjev z odstrelom je tudi z vidika večanja gozdne površine in zagotavljanju pomlajevanja v njem, zelo pomembno večati delež mladovij. Res pa je tudi, da je Kraško gozdnogospodarsko območje izredno bogato z gozdnim robom, kjer predvsem srnjad najde potreben prehranski vir.

Slika 3.3: Skupna poškodovanost v letu 2017 po popisnih enotah - višinski razredi R1-R4

Slika 3.4 Poškodovanost bukve v letu 2017 po popisnih enotah - višinski razredi R1-R4

Preglednica 3.17: Primerjava deležev razvojnih faz med modelnim in dejanskim stanjem po popisnih enotah na območju lovsko upravljavskega območja

POPISNA ENOTA BRKINI

	MODEL (%)	DEJANSKO STANJE (%)
MLADOVJE	18,13	1,62
DROGOVNJAK	40,08	76,92
DEBELJAK	27,77	16,92
SESTOJ V OBNOVI	14,03	1,87

POPISNA ENOTA KRAS

	MODEL (%)	DEJANSKO STANJE (%)
MLADOVJE	21,09	1,18
DROGOVNJAK	40,74	52,87
DEBELJAK	23,22	21,27
SESTOJ V OBNOVI	14,95	2,98

4 ŽIVALSKES VRSTE - DIVJAD

4.1 Srna (*Capreolus capreolus*)

Prostorski okvir obravnave – ekološke enote

Prostorsko srnjad obravnavamo v okviru populacije Primorskega LUO, ki že kar nekaj zadnjih let ni več najštevilčnejša lovna vrsta divjadi (številčnejši je divji prašič). Srnjad se pojavlja v vseh loviščih in je še vedno ekonomsko najpomembnejša lovna vrsta divjadi. Zaradi specifičnosti posameznih delov območja in neodvisnosti med seboj prikazujemo srnjad tudi v okviru LUB.

Pri načrtovanju posegov v populacijo srnjadi ostalo območje v LUO obravnavamo ločeno od območja stalne prisotnosti volkov, ki zajema lovišča Senožee, Gradišče Košana, Videž Kozina, Slavnik Materija, Žabnik Obrov, Brkini in Bukovca.

Analiza preteklega upravljanja za zadnjih pet let s poudarkom na zadnjem letu

Odvzem srnjadi v LUO ima v zadnjih petih letih trend izrazitega padanja. Že v letu 2014 so lovci opozarjali na velike pogine v Istri, v notranjem delu LUO pa je bil nakazan problem realizacije odvzema mladičev, kljub temu je povprečna petletna realizacija načrtovanih posegov v populacijo srnjadi še vedno razmeroma visoka – 90,2 %. Na nakazane spremembe smo se odzvali z zmanjšanjem načrta odvzema in tako posledično zviševali delež realizacije. Ob nekoliko višji realizaciji v letu 2017 smo predvidevali, da smo padanje nekoliko zaustavili, a je bila realizacija v letu 2018 ponovno nižja - 87 %. Odvzem je najnižji v zadnjem letu in je za 603 živali nižji kot odvzem leta 2015, ki je bil najvišji v tem petletju. Odvzem je nižji za skoraj 30 %. Nižji odvzem je prav gotovo posledica nižje številčnosti srnjadi, delno pa tudi višje številčnosti divjega prašiča in zveri. Visok odstrel divjih prašičev množično in dnevno okupira lovce in manjša interes lova na srnjad. Srnjadi je v Primorskem LUO nedvomno manj. Delež realizacije v petletju, z izjemo leta 2015 in 2018, vedno presega 90 %. V povprečju petletja je realizacija še vedno visoka, kar nakazuje tudi na zelo realno načrtovanje. Trendi realizacije (tako višine odvzema kot spolne in starostne strukture) dajo dobro osnovo za oceno, da je populacija srnjadi v LUO v krizi in nakazuje še naprej trend nižanja številčnosti. Vzroke za padec številčnosti prvenstveno lahko iščemo v spremembi krajine, kot slabšanje kvalitete habitatov srnjadi ter tudi medvrstne vplive z jelenjadjo, divjimi prašiči in velikimi zvermi. Plenjenje zveri je v zadnjih petih letih stalno prisotno (zlasti od volkov, v zadnjih letih močneje tudi od šakalov), pa čeprav v strukturi izgub tega ni moč popolnoma zaznati (evidentiranih je bilo 98 izgub od zveri ali 6,7 % vseh izgub). Delež zabeleženih izgub od zveri je največji v zadnjih treh letih in dosega cca 7 %.

V skupni spolni strukturi se je v petletnem povprečju odvzelo 50,3 % moškega in 49,7 % ženskega spola, ali skoraj 1:1. Delež mlade srnjadi (mladiči in enoletni ne glede na spol) v odvzemu je 53,9 % (in z leti pada, kar ni dobro). V starostni strukturi odvzema starejših živali so srnjaki 2+ zastopani z 22,4 % deležem, delež starejših srn pa je višji – 23,7 %.

Izgube v povprečju znašajo 15,3 % celotnega odvzema in z leti sicer nihajo, vedno pa se gibljejo okrog 15 %. Največ izgub je v prometu na cestah – njihov delež v strukturi izgub znaša 70,7 %. Pri izgubah velja pripomniti, da je delež izgub zaradi zveri po prosti oceni precej višji, kot je izkazano s podatki, saj se ostanki kadavrov oz. dokazi o teh izgubah težko najdejo in s tem ostajajo neevidentirani. Delež izgub od zveri se povečuje – 2015 je bil ta delež 6,4 %, leta 2016 6,6 %, leta 2017 7,8 %, 2018 6,4 % ter 2019 6,6 %. Ta delež izgub je vsekakor višji, le evidentiran ni, saj je srnjad tu v večini v celoti požrta.

Spremljave bioloških kazalcev v populaciji in okolju, kot so gibanje telesnih mas, mas rogovja, poškodovanosti gozdnega mladja, škode na kmetijskih površinah, so tekoče in dobro narejene in nakazujejo podobno sliko, ki je že prej opisana s trendom nižanja številčnosti v zadnjih letih (masa trofeje srnjakov se je dvignila, telesne mase z nihajočimi letnimi odstopanji naraščajo, poškodovanost gozdnega mladja je nižja, škode na kmetijskih površinah so nizke ...).

Odstrel in upoštevane izgube zadnjega leta (realizacija - odvzem) znašajo glede na načrtovano 93,4 % ali 1.626 živali in so najnižje odkar je oblikovano Primorsko LUO. Ocenjujemo jih kot problematične, saj nakazujejo izrazit padec številčnosti srnjadi. Odstrel je primerjalno z letom poprej prav tako nižji in znaša 84,2 % odvzema. Čisti odstrel predstavlja 78,7 % načrtovanega odvzema (v letu 2018 73,6 %). Delež izgub je v preteklem letu nekoliko višji in znaša 15,8 % (2018 15,3 %) celotnega odvzema. Največ izgub je še vedno v cestnem prometu 74,3 % ali 11,7 % celotnega odvzema. Ostale vrste izgub so podobne kot v petletju, rahlo se je zvišal delež izgub od zveri.

V strukturi odvzema zadnjega leta je spolno razmerje rahlo porušeno v korist moškega spola (M:Ž = 1:0,96 ali M:Ž = 51,0:49,0 %), vendar pa je slika povsem drugačna v kolikor ločeno analiziramo odstrel in izgube

po starosti. V analizi čistega odstrela je razmerje porušeno v korist M spola in sicer M:Ž = 1:0,87, pri izgubah pa je razmerje izrazito porušeno v korist Ž spola in sicer M:Ž = 1:1,62. V strukturi izgub prevladujejo stare srne 2+ z 38,9 %. Največja razlika med spoloma je pri odstrelu enoletne srnjadi, pri izgubah pa v razredu starejših, kar še vedno daje slutiti, da lovci niso sprejeli pomembnosti odstrela srn 2+. Skupni odvzem mlajših osebkov (mladičev in enoletnih ne glede na spol) ni dober – le 50,4 % (2014 še 59 %). Delež odvzema starejših srnjakov 2+ je 25,3 %, kar je rahlo več kot smo načrtovali – 25 % (je pa še vedno v mejah sprejemljivosti). Delež odvzema srn 2+ je 24,3 % in je previsok tudi ob upoštevanju dovoljenih odstopanj (načrtovano 20 %). Nekoliko drugačna je slika odstrela, kjer je delež srnjakov 2+ kar 27 %, srn 2+ pa 21,5 %. Povprečna vezava odstrela srn 2+ napram srnjakom 2+ je bila v LUO nizka – 79,7 %.

Povprečna intenziteta odvzema srnjadi za leto 2019 je bila 1,22 živali/100 ha lovne površine (2015 -1,7; 2016 - 1,5; 2017 - 1,43; 2018 - 1,30), ki pa ni realna in je večja, saj je prave oz. dejanske lovne površine bistveno manj.

Preglednica 4.1.1: Pregled odvzema srnjadi po LUB

območje	srna (<i>Capreolus capreolus</i>)								intenziteta/100 ha lov.pov.
	načrt	odvzem	% real.	% Ž spola	% mladih	% srnjakov 2+	% srn 2+	% vezave odstrela M/Ž 2+	
KRAŠKI LUB	518	389	75	45,5	46,3	29,3	24,4	67,3	0,92
BRKINSKI LUB	667	630	94	47,5	52,2	24,9	22,9	79,1	1,02
ISTRSKI LUB	555	607	109	52,7	51,2	23,1	25,7	90,5	2,05
SKUPAJ LUO	1.740	1.626	93	48,9	50,4	25,3	24,3	79,7	1,22

Ocena stanja populacije

Padec odvzema v vseh petih letih nam nakazuje nižanje številčnosti srnjadi. Padec številčnosti srnjadi je bil najmočnejši v osrednjem delu LUO-ja, v Brkinskem LUB oz. v loviščih z večjo številčnostjo jelenjadi in divjih prašičev ter seveda stalno prisotnostjo volka. V zadnjem letu se je ta padec izrazil na kraški in zgornje istrski del. Ocenjujemo, da je vpliv plenilcev (volka, šakala, lisice) ter tudi drugih vrst (rjavega medveda in divjih prašičev) v območju velik. Spolna in starostna struktura populacije srnjadi je še vedno dobra, prav tako je zdravstveno stanje v večini območja dobro. Večjih poginov, ki so bili zabeleženi v letu 2016 zlasti v istrskem LUB, ni. Del območja, ki ga je v letu 2014 prizadel žled, je presvetljen in bo lahko v tem ter naslednjih letih srnjadi nudil dobre prehranske pogoje, podobno velja tudi za umetno ali naravno obnovljena požarišča.

Ne glede na vse trende LUO pa je še vedno zaznana večja številčnost srnjadi v loviščih istrskega LUB, najizraziteje v loviščih Koper in Strunjan.

Prilagojeni cilj

Cilj upravljanja je zadržati stabilnost populacije, kar pomeni zadrževati nižanje številčnosti. Številčnost ohranjamo s primernim količinskim ter pravilnim starostnim in spolnim odvzemom. V robnih predelih LUO, kjer je vpliv volkov manjši ali ga ni, skušamo srnjad uskladiti z danostmi v okolju, kar pomeni, da zaradi ugodnih prehranskih pogojev v letu 2019 (zima brez snega in ugodna paša) ohranjamo dovolj visok odvzem (poudarek na kategoriji enoletnih in mladičih) zlasti v obalnih loviščih.

Ukrepi in usmeritve

V letu 2020 načrtujemo odvzem v višini lanskoletne realizacije torej 1.626 živali. V povprečju je načrtovani odvzem nižji za dobrih 7 %, je pa to nižanje različno po LUB – kraški -18 %, brkinski - 8 % in istrski LUB +5 %. Načrti so nižji pri večini lovišč, so pa tudi enaki ali višji kot v preteklem letu in to tam, kjer so upravljavci, kljub nizki realizaciji, sami predlagali nekoliko višji odvzem.

Za optimalnejši doseg cilja prikazujemo načrt odvzema po LUB. Lovske družine morajo več pozornosti usmerjati odstrelu v gozdovih - na površinah, kjer se vrši obnova gozda ter obvezno na večjih požariščih. Konkretno naj se tudi v letu 2020 še vedno vrši dovolj visok odstrel srnjadi na območjih obnovljenih požarišč na Šumki, v Brestovici pri Komnu, Selivcu, pod Vremščico, Obrovu in Črnotičah ter ob prometnicah, kjer so izgube velike.

Spolno razmerje odvzema načrtujemo v razmerju 1:1. To pomeni, da je od celotnega števila 1.626 živali 813 živali ženskega spola in 813 živali moškega spola.

Zaradi ohranjanja nosilnega srednjega starostnega razreda naj se odstrel v vseh kategorijah prvenstveno usmeri v telesno šibkejšo srnjad.

Tako v tem letu načrtujemo:

Preglednica 4.1.2: Načrt odvzema srne

območje	načrt	v %	lani v %	indeks načrta
KRAŠKI LUB	425	26	30	82
BRKINSKI LUB	616	38	38	92
ISTRSKI LUB	585	36	32	105
SKUPAJ LUO	1.626	100	100	93

mladiči M	15 % ali 244 živali	mladiči Ž	18 % ali 293 živali
lanščaki	10 % ali 163 živali	mladice	12 % ali 195 živali
srnjaki 2+	25 % ali 406 živali	srne 2+	20 % ali 325 živali
SKUPAJ 1.626 živali			

Časovna in prostorska dinamika ter ostali kriteriji odvzema

Ostalo območje:

1. V posameznem lovišču je dovoljeno odstopanje realizacije v višini do +/-15 % načrtovanega skupnega odvzema srnjadi. V primeru, da je v posameznem starostnem razredu načrtovan odzem nižji od 10 živali, dopustna toleranca +/-15 % pomeni dve (2) živali, pri načrtovanem odvzemu 10 ali več živali pa zaokrožitev na najbližjo celo vrednost.
2. Pri kategorijah mladičev in enoletnih osebkov obeh spolov do +/-30 % pomeni možnost kompenzacije številčnega odvzema obeh navedenih kategorij v okviru istega spola, kar konkretno pomeni, da je možno npr. od načrtovanega absolutnega števila mladičev M spola odvzeti le-teh do 30 % manj/več, to pa je potem potrebno kompenzirati z zmanjšanim/povečanim odvzemom od načrtovanega absolutnega števila v razredu lanščakov in obratno. Maksimalno dopustno odstopanje v kategoriji mladičev in enoletnih je +/-15 % načrtovanega odvzema.
3. Dopustno odstopanje v kategoriji nad dvoletnih srnjakov in srn je do +/-15 % od načrtovanega števila odvzema po posamezni kategoriji.
4. Zaradi zagotavljanja ustreznega spolnega razmerja med 2+ srnjadjo načrt LUO določa neposredno vezavo med višino realiziranega odstrela srnjakov 2+ in srn 2+, **ki mora biti najmanj 70 % - odstrel srn 2+ mora dosegati vsaj 70 % odstrela srnjakov 2+. Določilo ne velja za lovišča, kjer je odzem srnjadi pod 40 živali.**
5. Preseganje realiziranega odvzema od načrtovanega prek meja dopustnih odstopanj, ki bi nastala kot posledica evidentiranih izgub srnjadi po končani lovni dobi na posamezno spolno in starostno kategorijo, kot posledica vezave odstrela srn 2+ v odnosu do srnjakov 2+ ali po izpolnitvi načrtovanega odvzema v posamezni spolni in starostni kategoriji, ne šteje kot kršitev določil načrta.

Območje stalne prisotnosti volka:

1. V posameznem lovišču je dovoljeno odstopanje realizacije v višini do +15/-23 % načrtovanega skupnega odvzema srnjadi.
2. V posameznem lovišču je dovoljeno odstopanje realizacije v obeh kategorijah (mladiči, enoletni) skupaj (pri posameznem spolu) v višini do +15/-30 % načrtovanega števila odvzema.
3. Pri kategorijah mladičev in enoletnih osebkov obeh spolov je lahko odstopanje +/-30 % v posamezni kategoriji, vendar v okviru zgoraj dovoljenega odstopanja za obe kategoriji skupaj.
4. Dopustno odstopanje v kategoriji nad dvoletnih srnjakov in srn je do +/-15 % od načrtovanega števila odvzema te kategorije.

Območje prisotnosti šakala:

V loviščih, kjer je oz. se še bo z monitoringom ugotovila stalna prisotnost šakala – prisotnost teritorialnih družin, se v primeru nerealizacije načrtovanega odvzema lahko upošteva tudi vpliv šakala. Upošteva se toleranca pri odvzemu kategorij mladičev in enoletne srnjadi v mejah do – 50 %.

Preglednica 4.1.3: Analiza odvzema srnjadi

Odstrel in izgube								
Starostna in spolna kategorija/leto	2015	2016	2017	2018	2019	Skupaj	%/spol	%/skupaj
Mladiči M	297	282	264	238	218	1.299	27,1	13,6
Lanščaki	318	305	284	248	201	1.356	28,3	14,2
Srnjaki 2+	492	428	426	375	411	2.132	44,5	22,4
Skupaj SRNJAKI	1107	1015	974	861	830	4.787	100,0	50,3
Mladiči Ž	348	321	286	267	222	1.444	30,5	15,2
Mladice	230	215	213	197	179	1.034	21,8	10,9
Srne 2+	544	464	440	415	395	2.258	47,7	23,7
Skupaj SRNE	1122	1000	939	879	796	4.736	100,0	49,7
SKUPAJ odstrel in izgube	2229	2015	1913	1740	1626	9.523		100,0

Odstrel in izgube v primerjavi z načrtom						
Kategorija / leto	2015	2016	2017	2018	2019	Skupaj
Načrt - skupaj	2.590	2.230	2.000	2.000	1.740	10.560
Odstrel in izgube / načrt	86,1	90,4	95,7	87,0	93,4	90,2
Delež srnjakov	49,7	50,4	50,9	49,5	51,0	50,3
Delež srnjakov 2+	22,1	21,2	22,3	21,6	25,3	22,4
Delež mladih (mladiči, enoletni) ne glede na spol	53,5	55,7	54,7	54,6	50,4	53,9
Delež sm 2+	24,4	23,0	23,0	23,9	24,3	23,7

Izgube							
Kategorija / leto	2015	2016	2017	2018	2019	Skupaj	%
Nenaravne izgube	289	206	226	229	211	1.161	79,7
Naravne izgube	100	68	43	38	46	295	20,3
Skupaj izgube	389	274	269	267	257	1456	100,0
% izgub	17,5	13,6	14,1	15,3	15,8	15,3	
Odstrel	1840	1741	1644	1473	1369	8067	

Vzroki izgub							
vzrok / leto	2015	2016	2017	2018	2019	Skupaj	%
1 neznan	41	30	15	15	20	121	8,3
2 bolezen	34	20	7	6	9	76	5,2
3 krivolov	4	1	0	0	2	7	0,5
4 cesta	254	177	204	204	191	1030	70,7
5 železnica	4	4	4	7	1	20	1,4
6 zveri	25	18	21	17	17	98	6,7
7 psi	15	7	6	5	12	45	3,1
8 kosilnica	1	2	2	1	2	8	0,5
drugo (poškodovano)	11	15	10	12	3	51	3,5

4.2 Navadni jelen (*Cervus elaphus*)

Prostorski okvir obravnave – ekološke enote

Jelenjad obravnavamo enotno v okviru Primorskega LUO. Odvzem (tako načrt kot tudi realizacijo) pa zaradi enostavnejšega spremljanja ter pregleda prikazujemo ločeno po LUB. Čeprav LUB ustvarja avtocestni križ, ga obravnavamo v okviru meja lovišč po večinskem delu.

Pri načrtovanju posegov v populacijo jelenjadi ostalo območje v LUO obravnavamo ločeno od območja stalne prisotnosti volkov, ki zajema lovišča Senožeče, Gradišče Košana, Videž Kozina, Slavnik Materija, Žabnik Obrov, Brkini in Bukovca.

Območje brez prisotnosti jelenjadi zajema lovišča Zgornje vipavske doline in lovišča istrskega LUB razen lovišč Rižana in Istra Gračišče.

Analiza preteklega upravljanja za zadnjih pet let s poudarkom na zadnjem letu

Zadrževano naraščanje populacije v osrednjem – brkinskem LUB ob relativno ugodnih trendih nizkih škod v kmetijstvu, nizki stopnji objedenosti gozdnega mladja, nam kot cilj še uspeva dosegati. Tudi v robnih območjih Istre se številčnost jelenjadi ne zvišuje skokovito in naglo ter jo še vedno dokaj uspešno zadržujemo. Nekoliko bolj nenačrtovan je porast jelenjadi v robnem delu kraškega LUB, predvsem v loviščih Vipavske doline. Spremembe v okolju, kot je večanje gozdnatosti območja, izboljšuje naravne pogoje, ki ob relativno mili klimi nudijo izredno dobre pogoje za naraščanje številčnosti, kot tudi za prostorsko širitev jelenjadi. Odstrel se v obdobju načrtnega upravljanja z jelenjadjjo (od l. 1998 naprej) stalno povečuje (skupaj z izgubami v povprečju zadnjih petih let znaša dobrih 380 živali).

Stopnja uresničevanja načrtovanih posegov v populacijo jelenjadi je v povprečju petih let dobra in znaša 94,4 % ter je tekom let rahlo nihajoča, vendar vedno presega 90 %. Najnižja je bila v letu 2017, v zadnjem letu se je realizacija zopet nekoliko dvignila in dosega skoraj 100 %. Odvzem se je v petletju povečal za slabih 25 %. Spolna struktura petletnega odvzema je dobra in v skladu s postavljenimi načrti. Delež ženskega spola znaša 53,7 %. Z ukrepi zadnjih let se je v LUO bistveno spremenila tudi starostna struktura odvzema. V povprečju petih let delež trofejnih jelenov predstavlja 20,7 %, delež košut 2+ pa 25,2 %, delež mlajših osebkov 0+ in 1+ je 54,2 % (delež telet 34,7 %). Za petletno obdobje lahko z veliko mero kritike zaključimo, da v primerjavi z načrtom v strukturi odvzema še vedno malenkostno odstopa nekoliko preveliko poseganje v razred trofejnih jelenov, v zadnjih letih tudi telet. Se pa je zelo povečal odstrel košut, ki v odvzemu petletja dosega že visok delež.

Upravljanje z jelenjadjjo v letu 2019 je bilo z vidika realizacije načrtovanega dokaj uspešno.

5 % povečanemu načrtu je sledila tudi nekoliko višja realizacija. Odvzem 433 živali znaša 99,5 % načrtovanega. Odvzem se je v primerjavi z letom 2018 povečal za 10 %. Povečan % košut v načrtu ima za posledico višji odvzem košut 2+ (26,6 %), in prvič je odvzem presegel načrtovano število. Odvzem košut (predvsem v zadnjih letih) je zadovoljiv ter predstavlja malenkost višji delež kot je najvišji dovoljen po Dolgoročnem načrtu LUO (26,0 %), a bistveno pa spreminja sliko odvzema petletja. Spolna struktura odvzema je v letu 2019 porušena v korist ženskega spola – delež Ž spola je 55,0 % - kar je skoraj enako kot smo načrtovali (56 %). Delež Ž spola v bistvu presega M v vseh starostnih razredih. M spol je izrazito presežen v razredu 1+ vendar na račun povečanega odstrela v območjih, kjer je jelenjad nezaželena in kjer odstrela ne omejujemo oz. je zaželena, da je ta čim večji. Porazdelitev odvzema po starostnih kategorijah je relativno dobra in nekako v skladu z načrtovano. V starostni strukturi je delež odvzema telet nekoliko nizek – 32,8 % (načrt 37 %), dober oz. celo presežen je odvzem kategorije enoletne jelenjadi obeh spolov – načrt 18 % in odvzem 20,8 %. Skupni delež kategorije mladih obeh spolov je 53,6 %. Pri dve in večletnih jelenih je skupni odvzem rahlo previsok in znaša 19,9 % (načrt 19 %). Starostna struktura odvzema jelenov je nekako v skladu z načrtovano. Število za odvzem načrtovanih jelenov 2+ je preseženo zaradi bolj sproščene odstrela jelenjadi (s tem tudi večjega deleža trofejnih jelenov) v Vipavski dolini, kjer je cilj predvsem redukcija vrste. Nekoliko višji delež jelenov 2+ v odvzemu gre tudi na račun nerealiziranega odvzema drugih kategorij. Tokrat je nekoliko boljše realizacija košut 2+, ki znaša v deležu odvzema 26,6 % (v letu 2018 26,2 %) - načrt je bil 26 %. Delež izgub je manjši kot v letu 2018 in znaša 7,2 % (2018 - 9,2 %). Med izgubami prevladujejo povozi na cestah z 41,9 %, sledijo povozi na železnici z 29,0 % in zveri z 19,3 %. Delež evidentiranih izgub od zveri predstavlja 1,4 % odvzema, kar je malo. Gledajoč zgolj statistične podatke bi pomenilo, da je vpliv mrhovinarjev v prostoru velik (šakal, medved, lisica, divji prašič, krokar...).

Realizacija načrta je v posameznih LUB različna: v kraškem bazenu 104,1 % (2018 - 103,8 %), v brkinskem 96,9 % (2018 - 92,6 %). V istrskem LUB, kjer se število načrtuje le v dveh loviščih, je bilo odvzetih 37 živali (2018 - 31), realizacija načrta je 94,9 %. V skupnem odvzemu LUO je bil delež odvzema LUB Brkini 50,1 %, LUB Kras 41,3 % in LUB Istra pa 8,6 %, kar je nekako podobno kot v letu 2018 in se približuje cilju usmerjenemu k ohranjanju številčnosti v brkinskem in zgornjem delu kraškega LUB ter manjšanje številčnosti jelenjadi v Istri in spodnjem delu kraškega LUB. Bistvena značilnost ali odlika upravljanja z jelenjadjo v zadnjih letih je visoka realizacija in uspešna starostna struktura odvzema, v katerem so zastopani prav vsi spolni in starostni razredi – vključno s starimi, zreliimi jeleni. In prav slednje nam je eno od glavnih vodil načrtnega upravljanja z jelenjadjo – zaščita srednje starega razreda jelenov in doseganje ciljnih starosti jelenov ter s tem posledično stabilno socialno zgradbo populacije, ki mora biti ob zadostnem količinskem odvzemu usklajena z okoljem.

Podobne usmeritve se moramo držati tudi pri odstrelu košut, saj nam le košute srednjih starosti lahko zagotavljajo stabilnost populacije, kar pa se pri odstrelu žal največkrat pozablja. Nerealiziran delež košut povečuje številčnost, kar je bilo vidno tudi iz realizacije odvzema za leto 2018. Delež košut 2+ po bazenih je bil: Kras 25,1 % (2018 – 23,5 %), Brkini 28,6 % (2018 - 29,5 % - povečan za nerealiziran del košut iz leta 2018) in Istra 21,6 % (2018 - 19,4 %). Skupni delež košut v odvzemu je bil 26,6 %, kar je glede na dosedanji trend posega v rodni del populacije velik napredek. Telesne mase in mase rogovja ne odstopajo bistveno od povprečja zadnjih let, so nihajoča in so bolj rezultat okoljskih dejavnikov in ne zgolj same številčnosti.

Povprečna vezava odstrela košut 2+ glede na odstrel jelenov 2+ je bila v LUO 126 %.

Zaradi specifikke posameznih bazenov je dobro podati pregled tudi ločeno:

Preglednica 4.2.1: Pregled odvzema jelenjadi po LUB

območje	navadni jelen (<i>Cervus elaphus</i>)							
	načrt	odvzem	% real.	% ž spola	% mladih	% jelenov 2+	% košut 2+	% vezave
KRAŠKI LUB	172	179	104,1	55,3	55,3	19,5	25,1	126
BRKINSKI LUB	224	217	96,9	54,8	51,6	19,8	28,6	130
ISTRSKI LUB	39	37	94,9	54,0	56,8	21,6	21,6	100
SKUPAJ LUO	435	433	99,5	55,0	53,6	19,9	26,6	126

Ocena stanja populacije

Jelenjad se ob številčnem naraščanju še vedno omejeno prostorsko širi v robna lovišča LUO. Najizrazitejša je še vedno širitev po Krasu, v Vipavsko dolino in v kontinentalni del Istre. Populacija jelenjadi v Primorskem LUO ima trend naraščanja, čeprav je v preteklem letu moč zaznati manjšo številčnost jelenjadi v spodnjem delu Istre (za razliko od večje številčnosti v loviščih v Vipavski dolini).

Na Krasu in v Istri trenutno še ne moremo govoriti o enotni populaciji, saj je le-ta sestavljena iz manjših ali večjih skupin osebkov in posameznih živali, ki se tekom leta premikajo v območju. Škode na poljščinah in v gozdu od jelenjadi so prisotne in so se povečale. V letu 2019 so v povprečju 327,54 Eur/lovišče, kar je še vedno znosno. Zdravstveno stanje jelenjadi je dobro. Vpliva poletne suše ali zime na jelenjad v LUO ne zaznavamo. Vpliv jelenjadi na gozdno mladje je še vedno nizek.

Prilagojeni cilji

Ob predvidevanju, da številčno jelenjad še narašča, saj so pogoji za njeno naselitev in razvoj ugodni, je treba z ukrepi v populacijah rast njene številčnosti zadržati. Ob tem je treba paziti, da ne bo povzročala velikih škod v prostoru ter da ne bo prihajalo do motenj v razvoju ostalih vrst. V LUO se kmetijska območja Vrhov, vinogradniški del Krasa, lovišča Vipavske doline ter obalni del Istre opredeljuje kot območja, kjer jelenjadi ne želimo imeti. Tu je treba njeno številčnost znižati, oziroma jo skušati popolnoma izločiti. Pozornost pri upravljanju velja posvetiti zadrževanju jelenjadi v brkinskem delu - Vremščica, Brkini, Čičarija, na Krasu in Istri v njihovih zgornjih - gozdnih delih LUB ter preprečevati širjenje in naraščanje njene številčnosti v kmetijskih delih.

Ukrepi in usmeritve

V letu 2020 načrtujemo 10 % višji odvzem kot v letu 2019 in sicer 480 živali.

Odvzem je v spolnem razmerju načrta usmerjen v večji delež ženskega spola (56 %), kar pomeni 269 živali ženskega spola in 211 živali moškega spola (44 %), starostno pa 54 % ali 260 mladih živali (teleta

obeh spolov, lanščaki in junice). Delež košut v načrtu je na zgornji dopustni meji ali 26 % oz. 124 živali. Višji odstrel košut je zaželen predvsem na spodnjem delu Krasa, Vrheh, Vipavski dolini in v Istri. V razdelilniku odstrela za leto 2020 se smiselno (do 26 % strukture) upošteva nerealiziran odvzem košut po loviščih. Dopusten je maksimalno 20 % odvzem trofejnih jelenov (dvo ali večletnih) ali 96 živali.

Upravljavci lovišč naj v večjem številčnem odstrelu (usmerjanje celotnega odstrela lovišča) posegajo na površine z večjimi škodami v kmetijstvu (Vrhe, spodnja Vipavska dolina, spodnji Kras, večji sadovnjaki v Brkinih) in v gozdu, na katerih se je vršila obnova - konkretno obnova požarišča v Brestovici in Šumki pri Komnu, Selivcu, pod Vremščico, Obrovu in Črnotičah ter Cerju. Zaradi izredno velikih škod, ki jih povzročajo jelenjad, je treba z razdelilnikom odstrel povečati v vinogradniškem delu območja, kamor spada del lovišč Vrhe Vrabče, Kras Dutovlje, Štanjel, Jezero Komen, Dolce Komen, Trstelj Kostanjevica in Fajti hrib.

Preglednica 4.2.2: Načrt odvzema jelenjadi

območje	načrt 2020	načrt 2019	index
KRAŠKI LUB	200	172	116
BRKINSKI LUB	240	224	107
ISTRSKI LUB	40	39	103
SKUPAJ LUO	480	435	110

starost	št.	%	št.	%	
tele M	77	16	tele Ž	96	20
lanščak 1+	38	8	junica 1+	48	10
jelen 2 - 4	48	10	košuta 2+	125	26
jelen 5 - 9	34	7			
jelen 10 +	14	3			
skupaj M	211	44	skupaj Ž	269	56
SKUPAJ navadni jelen				480	

Usmeritve za lovišča spodnjega dela istrskega LUB (Dekani, Marezige, Šmarje, Koper, Izola in Strunjan) in lovišča v Vipavski dolini (Fajti hrib, Tabor Dornberk in Brje Erzelj):

- lovišča imajo skupni osnovni načrt, pri čemer se strukturnega odstrela posebej ne omejuje. Edino pomembno določilo je, da se odstrel jelena 2+ obvezno pokriva z dvema živalma t.i. »mulaste« jelenjadi (teleta obeh spolov, junica, košuta 2+), od katere je vsaj ena žival obvezno košuta 2+;
- v loviščih Vipavske doline se skupni osnovni načrt deli in prikazuje ločeno po posameznih loviščih (letni načrti lovišč), medtem, ko je načrt za lovišča dela istrskega LUB prikazan v letnem načrtu lovišča Dekani;
- Glede na realizacijo odvzema v letu 2019 (odvzem trofejnega dela populacije) sta lovišči Fajti hrib in Brje Erzelj dolžni realizirati načrtovan odvzem jelenjadi v letu 2020 vsaj 60 %.
- odvzem se navzgor tako po loviščih, kot tudi glede na osnovni del, ne omejuje.

Časovna in prostorska dinamika ter ostali kriteriji odvzema

Ostalo območje

- 1. Dopustna odstopanja so v višini do +/-15 % od skupno načrtovanega števila odvzema vseh kategorij.**
- Načrta odvzema v razredu dve in večletnih jelenov ni treba realizirati ter ga tudi ni dovoljeno presegati, razen sorazmerno s preseganjem skupno načrtovanega odvzema.
- Načrtovani odvzem jelenov starostnega razreda 5–9 let se ne sme presegati, lahko pa se ga nadomesti z odvzemom mladih 2-4 letnih ali starih jelenov 10+. Načrtovani odvzem jelenov starostnega razreda 10+ se lahko nadomesti z odvzemom mladih 2-4 letnih jelenov in obratno.
- Pri košutah je dovoljeno odstopanje do +/-15 %, pri teletih in enoletnih osebkih pa do +/-30 % od načrtovanega števila odvzema (zaokrožitev na najbližjo celo vrednost). Za lovišča, ki imajo načrt odvzema do vključno 10 živali, se kot dopustno odstopanje od načrta šteje realizacija +/-2 živali, pri čemer načrta odvzema dve in večletnih jelenov ni dovoljeno presegati.
- 5. Odstrel košut mora znašati vsaj 100 % višine odstrela dve in večletnih jelenov.**

6. V območjih, kjer je prisotnost jelenjadi nezaželena/nedopustna - ti. območja brez jelenjadi: Tabor Dornberk, Brje Erzelj, Dekani, Marezige, Koper, Izola, Šmarje in Strunjan, je potrebno težiti k popolnemu oz. »čim večjemu« odvzemu jelenjadi. Zaradi izredno velikih škod, ki jih povzroča jelenjad, pa je treba z razdelilnikom odstrel povečati v vinogradniškem delu območja, kamor spada del lovišč Vrhe Vrabče, Kras Dutovlje, Štanjel, Jezero Komen, Dolce Komen, Trstelj Kostanjevica in Fajti hrib.
7. Preseganje realiziranega odvzema od načrtovanega prek meja dopustnih odstopanj, ki bi nastalo kot posledica evidentiranih izgub jelenjadi po končani lovni dobi na posamezno spolno in starostno kategorijo ali po izpolnitvi načrtovanega odvzema v posamezni spolni in starostni kategoriji, ne šteje kot kršitev določil načrta.

Območje stalne prisotnosti volka - veljajo podobna določila kot v ostalem območju razen:

1. V območjih s prisotnostjo volka se njihov regulativni vpliv na jelenjad upošteva s korigirano strukturo odvzema, v kateri je manjši delež telet.
2. **Odstrel košut mora na območju stalne prisotnosti volkov znašati vsaj 60 % višine odstrela 2 in več letnih jelenov.**
3. Navedeno velja za lovišča z načrtovanim odvzecom najmanj 10 živali skupaj.

Preglednica 4.2.3: Analiza odvzema navadnega jelena

Odstrel in izgube									
Starostna in spolna kategorija/leto	2015	2016	2017	2018	2019	Skupaj	%/spol	% skupaj	
teleta M	60	55	61	66	68	310	35,3	16,3	
lanščaki	28	32	32	43	41	176	20,0	9,3	
jeleni 2-4	41	34	47	45	48	215	24,5	11,3	
jeleni 5-9	26	23	22	28	24	123	14,0	6,5	
jeleni 10 +	7	14	11	9	14	55	6,3	2,9	
skupaj JELENI	162	158	173	191	195	879	100,0	46,3	
teleta Ž	68	78	66	64	74	350	34,3	18,4	
junice	36	34	39	35	49	193	18,9	10,2	
košute 2+	81	91	88	103	115	478	46,8	25,2	
skupaj KOŠUTE	185	203	193	202	238	1021	100,0	53,7	
SKUPAJ odstrel in izgube	347	361	366	393	433	1900		100,0	

Odstrel in izgube v primerjavi z načrtom						
kategorija / leto	2015	2016	2017	2018	2019	Skupaj
načrt - skupaj	370	382	400	416	435	2003
odstrel in izgube / načrt	93,8	94,5	91,5	94,5	99,5	94,9
delež JELENOV	46,7	43,8	47,3	48,6	45,0	46,3
delež trofejnih jelenov 2+ in več	21,3	19,7	21,9	20,9	19,9	20,7
delež mladih (mladiči, enoletni) ne glede na spol	55,3	55,1	54,1	52,9	53,6	54,2
delež košut 2 +	23,3	25,2	24,0	26,2	26,6	25,2

Izgube							
Kategorija / leto	2015	2016	2017	2018	2019	Skupaj	%
nenaravne izgube	33	22	25	24	24	128	71,1
naravne izgube	11	12	10	12	7	52	28,9
skupaj izgube	44	34	35	36	31	180	100,0
% izgub	12,7	9,4	9,6	9,2	7,2		9,5
odstrel	303	327	331	357	402	1720	

Vzroki izgub							
vzrok / leto	2015	2016	2017	2018	2019	Skupaj	%
1 neznan	5	4	3	6	1	19	10,6
2 bolezen	0	0	0	0	0	0	0,0
3 krivolov	1	3	2	1	0	7	3,9
4 cesta	21	11	15	17	13	77	42,8
5 železnica	8	5	4	5	9	31	17,2
6 zveri	6	8	7	6	6	33	18,3
7 psi	0	0	0	0	0	0	0,0
8 kosilnica	0	0	0	0	0	0	0,0
drugo	3	3	4	1	2	13	7,2

Telesne mase (biološka telesna masa)					
Starostna in spolna kategorija/leto	2015	2016	2017	2018	2019
teleta M	43,1	45,8	42,8	42,7	43,9
Indeks	100,0	106,3	99,4	99,1	101,9
lanščaki	74,1	75,3	73,8	75,5	77,3
Indeks	100,0	101,6	99,6	101,8	104,3
teleta Ž	41,9	43,5	41,0	39,3	41,3
Indeks	100,0	104,0	97,8	93,9	98,7
junice	63,4	67,4	65,9	63,3	65,3
Indeks	100,0	106,4	104,0	99,9	103,0
tele M + Ž	42,5	44,7	41,9	41,0	42,6
Indeks	100,0	105,2	98,7	96,6	100,3

Masa trofej jelenov (gr)					
Povprečna masa trofej / leto	2015	2016	2017	2018	2019
jeleni 2+	1113	1533	1516	1390	1666
indeks	100,0	137,7	136,2	124,9	149,7
jeleni 3+	1860	2082	2467	2430	3007
indeks	100,0	111,9	132,6	130,6	161,7
jeleni 4+	3150	3297	3177	3110	3443
indeks	100,0	104,7	100,9	98,7	109,3
jeleni 5+	4170	4107	4171	3530	4701
indeks	100,0	98,5	100,0	84,7	112,7
jeleni 6+	4437	4280		3490	4466
indeks	100,0	96,5	0,0	78,7	100,7
jeleni 7+	5240	5368	5444	4770	4977
indeks	100,0	102,4	103,9	91,0	95,0
jeleni 8+	5013	5160	5613	3450	5590
indeks	100,0	100,0	108,8	66,9	108,3
jeleni 9+	4500	6033		7050	4982
indeks	100,0	134,1	0,0	156,7	110,7
jeleni 10+	5937	5860	6112	5670	6789
indeks	100,0	98,7	102,9	95,5	114,4

4.3 Damjak (*Dama dama*)

Prostorski okvir obravnave – ekološke enote

Damjak je bil na območju Primorskega LUO izpuščen pred približno 35 leti na podlagi tedanje lovske politike in je kot neavtohtona vrsta prisoten na območju lovišč Tabor Sežana, Gaberk Divača in Videž Kozina oz. na področju Lipice, Kokoške, Starega Tabora, Lokve in Videža, v t.i. »trikotniku«. V tem območju ga tudi obravnavamo. V ostalem območju se mestoma lahko pojavljajo posamezne živali oz. manjše skupinice, v zadnjih letih predvsem kot prebegle živali iz obor.

Analiza preteklega upravljanja za zadnjih pet let s poudarkom na zadnjem letu

Z damjakom nekako upravlja le LD Tabor Sežana, kjer je petletni odvzem 21 živali (v povprečju dobre 4 živali/leto) in kar je dobrih 58 % celotnega odvzema v LUO. V ostalih delih LUO je odstrel bolj ali manj slučajnost. V letu 2012 je iz obore v Finidi (lovišče Žabnik Obrov) v naravo ušlo 12 živali. Do konca leta 2014 je bilo ustreljenih 9 živali. Kasneje v okolici nobeden več. Je pa damjak ustreljen v lovišču Gradišče Košana, prihoda v to lovišče si lovci ne znajo razlagati. Verjetno je uplenjen damjak eden od pobeglih z obore. Podatki analize petletnih povprečij zato ne izkazujejo dejanskega stanja v naravi. V letu 2015 so bile odvzete 4 živali. V letu 2016 je odvzem beležen še v loviščih Videž Kozina, Kojnik Podgorje, Gaberk Divača in Slavnik Materija (slučajnostni odvzem ene do največ dve živali). V letu 2017 se odvzem ob lovišču Tabor Sežana beleži še v loviščih Videž Kozina in Timav Vreme, odvzem je nekoliko padel. V letu 2018 je bil odvzem 6 živali in zopet naraste v letu 2019, ko se poleg lovišča tabor Sežana, odvzem beleži še v Gaberk Divača in Dekani.

V petletju sledimo trendu dokaj konstantnega – relativno majhnega odvzema, nekaj živali/leto (odvzem do 10 živali), pa še tu je odvzem narasel le zaradi odstrela pobeglih živali iz obor. Delež izgub v odvzemu je relativno majhen in znaša 11,1 %. V spolni strukturi je odvzem v petletnem obdobju porušen, delež ženskega spola znaša le 33,3 %, starejših košut 25 %, starejših jelenov pa skoraj 42 %.

Odvzem v letu 2019 presega načrtovani in znaša 9 živali, ob čemer 8 živali predstavlja odstrel, izguba je ena. 66,7 % odvzema je realiziranega v lovišču Tabor Sežana, 22,2 % v Gaberk Divača in 11,1 % v lovišču Dekani. Realizacija načrtovanega odvzema je 180 % in nekoliko presega petletno povprečje. Ob dejstvu, da v letu 2019 ne beležimo pobegov iz obor, je odvzem številčno dober, strukturno pa ne sledi načrtovanim ciljem (vsaj ne v lovišču Tabor Sežana), ki je edino imelo odvzem načrtovan.

Ocena stanja populacije

Na ožjem območju Lipice so se ponovno začele formirati skupinice (v zimskem času videno tudi do 15 živali skupaj). Posamezne osebke se videva še na širšem območju okrog Lipice (lovišči Gaberk Divača, Videž Kozina), vendar še vedno v okviru t.i. trikotnika. Ugotavljamo, da se številčnost damjaka bistveno ne spreminja. Vrsta je še vedno ranljiva. Za bolj gotove analize je potreben daljši čas. V okolici Finide – lovišči Žabnik Obrov in Brkini - se še lahko pojavijo živali, ki so ostale po pobegu iz obore, prav tako se lahko pojavijo pobegle živali iz obore v Prešnici, kar pomeni lovišče Kojnik Podgorje (lahko tudi Rižana ali Videž Kozina ali Dekani). Zaradi izredno nizkega odvzema košut 2+ v t.i. trikotniku ocenjujemo, da je starost v tej kategoriji precej visoka – del košut je vsekakor prestarel.

Prilagojeni cilji

Zaradi primernosti okolja t.i. trikotnika je vsekakor smotrno to vrsto ohraniti, še posebej, ker naseljuje večinoma del območja, ki ga je avtocestna infrastruktura nekako izolirala. Z damjakom se tu da tudi upravljati, vendar v taki številčnosti, da bo usklajena z okoljem ter da ne bodo porušeni medvrstni in znotraj vrstni odnosi.

Kratkoročno je cilj dvigniti številčnost v t.i. trikotniku. To bi lahko storili s pomladitvijo oz. povečanjem rodnega dela.

Izven t.i. trikotnika se damjaka smatra kot nezaželeno vrsto in se teži k njegovi popolni odstranitvi iz okolja.

Ukrepi in usmeritve

Odvzem damjaka načrtujemo le v lovišču Tabor Sežana in Gaberk Divača, kjer v **letu 2020** zaradi zelenega poseganja tudi v kategorijo košut 2+ načrtujemo odvzem 3 jelenov. Odstrel enega jelena se v vsakem lovišču prične z lovno dobo, naslednjega jelena pa se dovoli šele po uplenitvi košute 2+. Dovoljen je tudi odstrel 1 lanščaka moškega spola in 1 tele ne glede na spol. 1 + ženskega spola se ne lovi.

Odvzem v razredu jelena 2+ ni vezan na starostni razred, ga pa je treba pokrivati z odstrelom košute. V kolikor je možno oceniti naj se odstrel košut vrši v kategoriji starejših (9 in več let). **Skupaj v lovišču Tabor Sežana (t.i. trikotniku) tako načrtujemo odvzem 6 živali, v lovišču Gaberk Divača pa 2 živali (jelen in košuta 2+)**, ki se lahko neomejeno poveča z odstrelom starih košut, lahko pa tudi z odstrelom naslednjega jelena, vendar vedno po pokritju s košuto. V loviščih Gaberk Divača in Videž Kozina se v delu lovišča, ki pripada t.i. trikotniku (območje med avtocestama), ne lovi obeh starostnih kategorij 0+ in 1+ ženskega spola (junice). Izven tega dela je odstrel damjaka neomejen v vseh loviščih Primorskega LUO, tudi v omenjenih treh loviščih – Gaberk Divača, Tabor Sežana in Videž Kozina.

Načrtovanega odvzema ni treba realizirati.

Preglednica 4.3.1: Načrt odvzema damjaka

starost	število	starost	število
tele M ali Ž			1
lanščaki	1	junice	0
jeleni 2+	3	košute 2+	3
SKUPAJ 8 živali			

Preglednica 4.3.2: Analiza odvzema jelena damjaka

Odstrel in izgube									
Starostna in spolna kategorija/leto	2015	2016	2017	2018	2019	Skupaj	%/spol	%/skupaj	
Teleta M	1	2	1	2	0	6	25,0	16,7	
Lanščaki	0	0	0	2	1	3	12,5	8,3	
Jeleni 2-4	1	1	2	1	3	8	33,3	22,2	
Jeleni 5-8	1	2	2	0	1	6	25,0	16,7	
Jeleni 9 +	0	1	0	0	0	1	4,2	2,8	
Skupaj JELENI	3	6	5	5	5	24	100,0	66,7	
Teleta Ž	0	0	1	0	0	1	8,3	2,8	
Junice	0	1	1	0	0	2	16,7	5,6	
Košute 2+	1	3	0	1	4	9	75,0	25,0	
Skupaj KOŠUTE	1	4	2	1	4	12	100,0	33,3	
SKUPAJ odstrel in izgube	4	10	7	6	9	36		100,0	

Odstrel in izgube v primerjavi z načrtom						
Kategorija / leto	2015	2016	2017	2018	2019	Skupaj
Načrt - skupaj	6	6	6	4	5	27
Odstrel in izgube / načrt	66,7	166,7	116,7	150,0	180,0	133,3
Delež JELENOV	75,0	60,0	71,4	83,3	55,6	66,7
Delež trofejnih jelenov 2+ in več	50,0	40,0	57,1	16,7	44,4	41,7
Delež mladih (mladiči, enoletni) ne glede na spol	25,0	30,0	42,9	66,7	11,1	33,3

Izgube							
Kategorija / leto	2015	2016	2017	2018	2019	Skupaj	%
Nenaravne izgube	1	0	0	1	0	2	50,0
Naravne izgube	0	1	0	0	1	2	50,0
Skupaj izgube	1	1	0	1	1	4	100,0
% izgub	25,0	10,0	0,0	16,7	11,1	11,1	
Odstrel	3	9	7	5	8	32	

Vzroki izgub							
Vzrok / leto	2015	2016	2017	2018	2019	Skupaj	%
1 neznan	0	0	0	0	0	0	0,0
2 bolezen	0	0	0	0	0	0	0,0
3 krivolov	0	0	0	0	0	0	0,0
4 cesta	1	0	0	1	0	2	50,0
5 železnica	0	0	0	0	0	0	0,0
6 zveri	0	1	0	0	1	2	50,0
7 psi	0	0	0	0	0	0	0,0
8 kosilnica	0	0	0	0	0	0	0,0
9 garje	0	0	0	0	0	0	0,0

4.4 Gams (*Rupicapra rupicapra*)

Prostorski okvir obravnave – ekološke enote

Gamsi so v Primorskem LUO prisotni že nekaj let. V zadnjih letih se pojavljajo v različnih časovnih intervalih, mestoma v loviščih Vrhe Vrabče, Raša Štorje, Senožeče in Tabor Dornberk kot manjše skupinice ali posamezni osebki, ki v ta lovišča pridejo z Nanosa. Gamsi se v LUO pojavljajo tudi na območju Brestovice na Krasu (lovišče Jezero Komen), kot deli kolonije izpuščenih gamsov, ki je nastala v Italiji. V letu 2018 so bili opaženi na Kraškem robu, kot posamezne živali jih lahko najdemo tudi v ostalih loviščih v LUO.

Analiza preteklega upravljanja za zadnjih pet let s poudarkom na zadnjem letu

Odvzem v zadnjih desetih letih je evidentiran od leta 2004, ko smo beležili odstrel treh živali (v lovišču Šmarje pri Kopru, lovišču Senožeče in lovišču Timav Vreme), v letu 2007 kot odstrel treh živali v lovišču Tabor Dornberk, v letu 2010 odstrel ene živali v lovišču Jezero Komen in v letu 2011, ko so bili odvzeti en kozel, ena koza in en mladič. Kasneje v letu 2012 beležimo odstrel enega starejšega kozla, v letu 2013 odstrel še enega kozla starosti 3 let ter v letu 2014 v lovišču Raša Štorje odstrel koze starosti 3 leta. Leta 2015 je bila prav tako v lovišču Raša Štorje odstreljena koza starosti 3+. V 2016 so bili odstreljeni trije kozli, eden 2 + in dva starosti 3 – 7 let, v letu 2017 je bila odstreljena le ena koza 3 +, v letu 2018 so bili odstreljeni trije gamsi, eden starosti 1+ v lovišču Raša Štorje ter dva kozla starosti 3 - 7 let eden v lovišču Videž Kozina in eden v lovišču Rižana.

V zadnjem letu (2019) so bili odstreljeni trije samci in sicer dva v starostnem razredu 3 -7 letnih kozlov in eden v razredu nad 8 letnih kozlov. Dva gamsa sta bila odstreljena v lovišču Raša Štorje in eden v lovišču Senožeče. Skupaj je bilo v desetletju odstreljenih 19 živali ali v povprečju skoraj dva gamsa na leto.

Ukrepi in usmeritve

Gams je uvrščen na Prilogo V Direktive Sveta 92/43/EGS z dne 21. maja 1992 o ohranjanju naravnih habitatov ter prosto živečih živalskih in rastlinskih vrst (t.i. »habitatna direktiva«), kar pomeni, da je na nivoju EU zavarovana živalska vrsta. Glavni varstveni cilj direktive je ohranjanje ugodnega stanja vrst in habitatov. Skladno s tem je cilj upravljanja z gamsom v LUO ohranjanje obstoječe številčnosti in območja razširjenosti. Gamsa v območju opredeljujemo kot vrsto, ki se pojavlja občasno in zelo lokalno ter nima tradicije upravljanja, zato zanj ne načrtujemo nikakršnih posebnih del v okolju, ravno tako ne načrtujemo številčnega odvzema in strukture po loviščih - **odvzem je strukturno neomejen, številčno pa se ga v območju LUO omeji letno na do 10 živali. Načrta ni treba dosežati.** Upravljavci lovišč - LD naj v skladu z vodenjem evidenc odvzema pristopijo tudi k evidentiranju pojavnosti gamsov v območju svojega lovišča (datumsko beleženje in geokoordinate).

Preglednica 4.4.1: Analiza odvzema gamsa

Odstrel in izgube									
Starostna in spolna kategorija/leto	2015	2016	2017	2018	2019	Skupaj	%/spol	%/skupaj	
Mladiči M	0	0	0	0	0	0	0,0	0,0	
Kozli 1+	0	0	0	1	0	1	11,1	9,1	
Kozli 2+	0	1	0	0	0	1	11,1	9,1	
I. starostni razred	0	1	0	1	0	2	22,2	18,2	
Kozli 3+ do 7+	0	2	0	2	2	6	66,7	54,5	
Kozli 8+ in več	0	0	0	0	1	1	11,1	9,1	
Skupaj KOZLI	0	3	0	3	3	9	100,0	81,8	
Mladiči Ž	0	0	0	0	0	0	0,0	0,0	
Koze 1+	0	0	0	0	0	0	0,0	0,0	
Koze 2+	0	0	0	0	0	0	0,0	0,0	
I. starostni razred	0	0	0	0	0	0	0,0	0,0	
Koze 3+ do 10+	1	0	1	0	0	2	100,0	18,2	
Koze 11+ in več	0	0	0	0	0	0	0,0	0,0	
Skupaj KOZE	1	0	1	0	0	2	100,0	18,2	
SKUPAJ odstrel in izgube	1	3	1	3	3	11		100,0	

Odstrel in izgube v primerjavi z načrtom						
Kategorija / leto	2015	2016	2017	2018	2019	Skupaj
Načrt - skupaj	10	10	10	10	10	50
Odstrel in izgube / načrt	10,0	30,0	10,0	30,0	30,0	22,0
Delež KOZLOV	0,0	100,0	0,0	100,0	100,0	81,8
Delež kozlov 2+ in več	0,0	100,0	0,0	66,7	100,0	72,7
Delež koz 2+ in več	100,0	0,0	100,0	0,0	0,0	18,2
Delež mladih (mladiči, 1+) ne glede na spol	0,0	0,0	0,0	33,3	0,0	9,1

4.5 Divji prašič (*Sus scrofa*)

Prostorski okvir obravnave – ekološke enote

Populacijsko divjega prašiča obravnavamo ločeno po LUB. Divji prašič se pojavlja v vseh loviščih Primorskega LUO. V zadnjih letih se prašiči stalno pojavljajo tudi tik ob morju, v loviščih Strunjan, Izola in Koper.

Analiza preteklega upravljanja za zadnjih pet let s poudarkom na zadnjem letu

Analiza upravljanja v preteklih letih je nakazovala povečano številčnost divjih prašičev. Skladno s tem smo povečevali tudi načrt in njemu je sledila tudi realizacija odvzema. Svoj vrh je odvzem dosegel v letu 2012, ko je bilo odvzetih 3.281 živali. Izredno visok poseg v populacijo ob ocenjeni nižji ponudbi hrane (slab obrod plodonosnega drevja) je že nakazoval začetek padca številčnosti, vendar smo ocenili, da je številčnost še vedno previsoka in smo načrt odvzema še povečali. Odvzem je nekoliko padel le v letu 2014, vendar pa je tudi takrat bil še vedno visok in je skoraj dosegel načrtovano kvoto. Verjeli smo v padec številčnosti, kar je bilo nekoliko zmotno. Odvzem se je v letih 2015, 2016 in 2017 zopet povečal. Očitno s preteklimi posegi še nismo uspeli docela znižati številčnosti divjega prašiča. Ocenjujemo pa, da bi večleten močnejši poseg v kategorijo 2+ (M in Ž), ki v petletnem povprečju predstavlja 13,6 % celotnega odvzema, dolgoročno lahko znižal številčnost (delež svinj 2+ je 8,5 %). Pri prirastku vrste ima velik pomen delež oplojenih tudi mlajših svinj (1+ ali celo 0+), zato mora biti v odvzemu dovolj visok delež rodnega dela populacije (svinje 1+ in 2+). V zadnjem petletju je ta že visok in znaša v povprečju 23,7 %.

Številčen odvzem prašičev v Primorskem LUO nikoli ni bil slab. Prav tako je starostna struktura petletne realizacije ustrezna - v kolikor bi bila populacija stabilna. V stanju povečane številčnosti pa je delež odvzema starejših osebkov še vedno prenizek. Prav tako je bil prenizek delež odvzema svinj 1+, to pa je že razlog za večji prirastek ter z njim večjo številčnost prašiča v območju. Kljub vsem strukturno načrtovanih odstrelah je bila številčnost prašičev v zadnjem letu zopet zelo visoka in je odvzem celo presegal rekordnega v letu 2012. Odvzem starejših osebkov obeh spolov je sicer nekoliko pod načrtovanim, pozitivno pri tem pa je, da je ta porušen v korist ženskega spola (skupaj starejši v petletni realizaciji 13,6 %, od tega je M spol 5,1 % in Ž spol 8,5 %). Skupno spolno razmerje je še vedno nekoliko porušeno v korist moškega spola in sicer M = 51,8 %, vendar najmočneje v predreproduktivnem - mlajšem delu populacije in še posebej v kategoriji 0+ in 1+.

V zadnjem letu je odvzem divjih prašičev večji kot v preteklem letu (indeks 145). Podobno kot odvzem, so se tudi škode pri prašiču nekoliko povečale, so pa še vedno bistveno manjše kot v letih 2012 in 2013 – skoraj polovica manjše. Lahko zaključimo, da so bile škode v letu 2019 še vedno vzdržne. Načrt odvzema je presežen, realizacija je 122,1 % ali drugače - od načrtovanih 2.800 je bilo odvzetih 3.418 živali, kar je največ odkar odvzem načrtuje ZGS. Odvzem je v primerjavi z letom 2018 višji za 1.068 živali ali v povprečju za nekaj manj kot 36 živali na lovišče. Spolna struktura odvzema je bila porušena v korist moškega spola M:Ž=1:0,88. Bolj kot pri mladičih (torej skupaj), je pomembno razmerje pri enoletnih in starejših živalih, kjer pri 1+ še vedno prevladuje moški spol z razmerjem M:Ž = 727:479 živali ali M:Ž = 1:0,66. V zadnjih letih je to razmerje vedno bolj izenačeno, a še vedno prenizko. V 13,2 % deležu odvzema starejših osebkov obeh spolov je 171 (v 2018 - 123) merjascev ali 5,0 % odvzema in 281 (v 2018 - 224) svinj ali 8,2 % odvzema. Delež odvzema rodnega dela populacije (svinje >1 leto) je 22,2 %, kar je manj kot smo načrtovali (načrt 25 %).

Zaradi specifikke posameznih bazenov je podana analiza tudi ločeno:

Preglednica 4.5.1: Pregled odvzema divjih prašičev v letu 2019 po LUB

območje	divji prašič (<i>Sus scrofa</i>)							
	načrt	odvzem	% real.	% Ž spola	% mladih	% merjascev 2+	% svinj 2+	delež svinj >1 leto
KRAŠKI LUB	790	1.283	162	44,3	88,3	4,4	7,3	20,4
BRKINSKI LUB	1.180	1.190	101	47,2	86,3	5,6	8,1	21,7
ISTRSKI LUB	830	945	114	49,8	85,3	5,1	9,6	25,4
SKUPAJ LUO	2.800	3.418	122	46,8	86,8	5,0	8,2	22,2

Spolno razmerje v odvzemu starejših osebkov v kraškem LUB nakazuje resen problem pri starejših merjascih, saj je delež v (sproščenem) odvzemu pod 5 %. V brkinskem in istrskem bazenu je nekoliko boljši in presega 5 %. Izgradnja stabilne socialne zgradbe populacije mora biti naloga za prihodnost, ko se bo številčnost prašičev znižala. V odvzemu so še vedno porušena razmerja v kategoriji 1+, v vseh treh LUB: istrski M:Ž = 1:0,69, brkinski M:Ž = 1:0,65 in kraški M:Ž = 1:0,64. To razmerje je slabo in nakazuje,

da številčnost prašičev ne bo hitro padala. Skupna številčna realizacija je v vseh treh bazenih presegala načrtovano, realizacija je bila najmanjša v brkinskem bazenu 101 %, v istrskem 114 % in v kraškem LUB 162 %. V brkinskem in kraškem LUB ni realiziran (dosežen) načrtovan delež rodne delo populacije. V istrskem LUB je ta del rahlo nad načrtovanim in znaša 25,4 %.

Kljub vsemu je pomemben tudi visok odvzem mladičev - prirastka, ki pripomore k znižanju številčnosti. Izgub prašičev v LUO ni veliko in predstavljajo 2,2 % odvzema. Število izgubljenih živali v odvzemu je nekoliko višje kot v preteklem letu. Višina izgub je na ravni petletnega povprečja. V strukturi izgub zadnjega leta prevladuje promet. Skupaj izgube v prometu (cesta + železnica) predstavljajo 82,4 % vseh izgub.

Povprečna intenziteta odvzema za leto 2019 je bila **2,6** živali/100 ha lovne površine (v letu 2018 – 1,76). Intenziteta odvzema je zelo različna po posameznih loviščih in se giblje v razponu od 1,07 do 5,9 živali/100 ha lovne površine. Po bazenih je intenziteta odvzema: v kraškem LUB 3,05 (v letu 2018 - 1,53), v brkinskem LUB enako 1,92 (v letu 2018 - 1,53) in v istrskem LUB 3,19 (v letu 2018 - 2,57) živali/100 ha lovne površine. Intenziteta odvzema je najvišja v lovišču Dekani 5,9 in najnižja v lovišču Izola 1,07 živali/100 ha lovne površine. Telesne mase bistveno ne odstopajo od povprečja zadnjih let, so pa pri ozimkah nižje od preteklega leta.

Ocena stanja populacije

Divji prašič je razširjen po celem LUO. Številčnost prašiča je v posameznih loviščih različna, a velika. Naraščanje ali padanje številčnosti je zelo odvisno od naravnega obroda želoda in tekom let niha. V preteklem letu je bila največja številčnost v kraškem LUB in to ob italijanski meji ter v istrskem LUB ob hrvaški meji. Ne glede na izredno povečanje številčnosti in z njo odvzem so bila v LUO lovišča, ki niso dosegle načrtovanega odvzema: Videž Kozina, Timav Vreme, Bukovca, Slavnik Materija, Dekani, Izola in Šmarje.

Velika številčnost divjih prašičev negativno vpliva tudi na populacijo srnjadi in damjaka. Zdravstveno stanje je dobro, bolezni ni zaznati. Ob meji z R Italijo se telesne mase prašičev še vedno razlikujejo od mas prašičev osrednjega območja. V glavnem so bistveno nižje od povprečja v LUO.

Prehrambeni, bivalni, predvsem pa klimatski pogoji v LUO so za divje prašiče zelo ugodni. Obrod želoda in kostonja pa je bil v letu 2019 slab. Telesne mase prašičev so v letu 2019 nekoliko nižje kot leta 2018. Z vidika napovedi prirastka vrste so pomembne telesne mase ozimk, ki so nižje (indeks telesne mase mladičev obeh spolov je 90, samo ozimk pa je indeks 87). Ocena stanja oplojenosti ozimk in lanščakinj v mesecu januarju 2020 nakazuje, da bo prašičev v letu 2020 manj ter da bo prirastek vrste nižji. V LUO velja ocena, da je številčnost divjega prašiča še vedno previsoka.

Prilagojeni cilji

Številčnost divjih prašičev je treba ohraniti na nivoju leta 2018, kar ob pričakovanem velikem prirastku pomeni znatno znižati. Kratkoročni cilj v LUO je še zmanjšati številčnost oz. doseči takšno številčnost prašičev, da se bodo škode, ki jih povzročajo v okolju, še zmanjšale. Nižja številčnost prašičev je tudi zahteva v pričakovanju morebitnega pojava APK.

Ob zadostni količinski regulaciji je treba tudi z vidika kvalitete posega v populacijo doseči nekoliko bolj stabilno socialno (spolno in starostno) strukturo populacije.

Ukrepi in usmeritve

Načrt odvzema, kljub pričakovani nižji številčnosti, povečujemo za cca 7 % in znaša 3.000 živali.

Preglednica 4.5.2: Načrt odvzema divjega prašiča

območje	načrt 2020	načrt 2019	index	% v LUO
KRAŠKI LUB	945	790	120	32
BRKINSKI LUB	1.180	1.180	100	39
ISTRSKI LUB	875	830	105	29
SKUPAJ LUO	3.000	2.800	107	100

- načrtuje se le skupni odvzem lanščakinj in svinj 2+, ki naj v LUO skupaj dosega **minimalno 20 %**, v strukturi odvzema pa naj bo delež svinj 2+ vsaj 5 %,
- odvzem ostalih kategorij divjega prašiča (po spolu in starosti) se posebej ne načrtuje,

- načrtovano višino odvzema je dovoljeno neomejeno presepati v vseh kategorijah,
- povečan odvzem naj se načrtuje prvenstveno v tistih loviščih, kjer je škoda zelo velika,
- dopustno odstopanje realizacije od načrta, zaradi populacijskih nihanj ali drugih objektivnih razlogov, zaradi katerih osnovni načrt ne bi bil dosežen, je skladno s sprejetim Območnim načrtom za Primorsko LUO 2011-2020 za vse kategorije divjih prašičev, tudi za združeno kategorijo lanščakinj in svinj 2+ 30 %, kjer pa se mora hkrati ob nedoseganju osnovnega načrta ohraniti skupni minimalni delež (vsaj 20 %) lanščakinj in svinj 2+ v odvzemu,
- ob doseganju skupnega min. deleža lanščakinj in svinj v osnovnem načrtu odvzema za lovišče, le tega ob preseganju načrta ni treba več dosegati, je pa morebitni nadaljnji odvzem teh kategorij potreben in zaželen,
- v kolikor je na nivoju LUB dosežena min. načrtovana kvota lanščakinj in svinj 2+, zagotavljanje min. deleža lanščakinj in svinj 2+ v odvzemu na nivoju posameznega lovišča ni potrebno.

Ostali ukrepi v populaciji divjega prašiča:

- Odstrel morebitnih osebkov, ki kažejo znake križanja z domačim prašičem ali drugimi podvrstami evropskega divjega prašiča (*Sus scrofa europea*) je v sprejetih in veljavnih lovniških dobah prednosten in neomejen v vseh loviščih. Določitev kriterijev za razvrščanje prašičev v to kategorijo se pripravi tekom leta v dogovoru z ustreznimi strokovnimi inštitucijami (dolžine čeljusti, telesne mase posameznih starostnih in spolnih razredov,...).

Za mejno območje med Zahodno visoko kraškimi in Primorskim LUO ob reki Vipavi, veljajo zaradi škod po divjih prašičih, ki prehajajo iz Primorskega LUO preko reke Vipave v ZVK LUO, sledeče dodatne med LUO usklajene smernice:

- Poveča se intenziteta načrta odvzema v obeh LUO in sicer v kraškem bazenu (Primorsko LUO) in osrednjem območju divjega prašiča (ZVK LUO). Predvsem pa se poveča intenziteta odvzema v loviščih v spodnji Vipavski dolini.
- Načrt odstrela dvo in večletnih svinj in lanščakinj znaša za obe območji min 23 % od celotnega načrta odvzema divjih prašičev.
- Zaradi intenzivnega odstrela divjih prašičev lahko lovišča z največjim odstrelom (v ZVK LUO Gorica, Lijak in Čaven; v PRI LUO Fajti hrib, Tabor Dornberk in Brje Erzelj) uporabljajo dodatna krmišča. Ta krmišča smejo biti založena z minimalno količino krme (do 3 kg koruze na dan), uporabljajo pa se samo v času, ko olajšajo lov, sicer naj se ne zalagajo. Krmišča morajo biti locirana izven območja kmetijskih površin v gozdnem prostoru. Lokacije dodatnih krmišč se predhodno uskladijo z ZGS in lovsko inšpekcijo. Število in lokacije se aktivirajo na podlagi odločbe inšpekcije in niso predmet subjektivne presoje upravljavca lovišča.
- Za oba LUO-ja naj veljajo tudi smernice za lov in sicer na podlagi odločb MKGP, da se lahko lovi vse prašiče ne glede na lovno dobo in da je dovoljena uporaba umetnih virov svetlobe.
- V letu 2019 se nadaljujejo aktivnosti za oblikovanje delovne skupine obeh LUO-jev in za lov odgovornimi institucijami v Republiki Italiji na temo divjega prašiča v omenjenem območju (dogovor 25. 5. 2015).

Upravljavci lovišč so dolžni izvajati ukrepe preventivnega zdravstvenega varstva divjadi, ki jih predpiše minister, pristojen za veterinarstvo. V ta namen morajo LD odvzeti vzorce krvi oziroma organov za preiskave na določene bolezni, v skladu s programom, Uprave RS za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin (UVHVVR).

Zaradi ogroženosti za vnos APK v Slovenijo in glede na v letu 2018 in 2019 najdenih prašičev v lovišču Istra Gračišče s potrjeno okužbo z virusom Aujeszky, po katerem je prišlo tudi do pogina dveh lovskih psov, je obvezna prijava najdbe vsakega poginulega prašiča ali delov poginulega prašiča. Vsak lovec je dolžan javiti na tel. številko 112 Centra za obveščanje, ne glede na ocenjen vzrok pogin oziroma smrt divjega prašiča (razen rednega odstrela), v skladu z Obveznim navodilom št. U3440-47/2018/10 z dne 7. maja 2018:

- vsako najdbo poginulega, povoženega oziroma mrtvega divjega prašiča (razen rednega odstrela) oziroma delov (ostankov) divjega prašiča ali
- ugotovitev sprememb, na podlagi katerih se lahko posumi na APK.

Upravljavci lovišč morajo lovce informirati o primernih ravnanjih za preprečevanje oz. zmanjševanje tveganja za vnos bolezni. Še posebej morajo biti o primernih ravnanjih seznanjeni lovci – lovski gostje oz. turisti, ki lovijo v državah, kjer je APK že prisotna, pa tudi ostalih državah, saj se virus APK zaradi svoje dokaj velike obstojnosti izven gostitelja (prašiča) prenaša tudi z kontaminirano opremo, obleko ter mesnimi izdelki.

Preglednica 4.5.3: Analiza odvzema divjih prašičev

Odstrel in izgube								
Starostna in spolna kategorija/leto	2015	2016	2017	2018	2019	Skupaj	%/spol	%/skupaj
Mladiči M	609	705	832	591	919	3.656	50,2	26,0
Lanščaki	524	591	571	494	727	2.907	39,9	20,7
Merjasci 2+	85	153	186	123	171	718	9,9	5,1
Skupaj PRAŠIČI	1.218	1.449	1.589	1.208	1.817	7.281	100,0	51,8
Mladiči Ž	600	692	769	535	841	3.437	50,8	24,5
Lanščakinje	380	414	479	383	479	2.135	31,6	15,2
Svinje 2+	181	223	285	224	281	1.194	17,6	8,5
Skupaj SVINJE	1.161	1.329	1.533	1.142	1.601	6.766	100,0	48,2
SKUPAJ odstrel in izgube	2.379	2.778	3.122	2.350	3.418	14.047		100,0

Odstrel in izgube v primerjavi z načrtom						
Kategorija / leto	2015	2016	2017	2018	2019	Skupaj
Načrt - skupaj	2.200	2.400	2.600	2.800	2.800	12.800
Odstrel in izgube / načrt	108,1	115,8	120,1	83,9	122,1	109,7
Delež PRAŠIČEV	51,2	52,2	50,9	51,4	53,2	51,8
Delež mladičev ne glede na spol	50,8	50,3	51,3	47,9	51,5	50,5
Delež lanščakov ne glede na spol	38,0	36,2	33,6	37,3	35,3	35,9
Delež večletnih - 2+ ne glede na spol	11,2	13,5	15,1	14,8	13,2	13,6
Delež Ž spola (1 + in 2+)	23,6	22,9	24,5	25,8	22,2	23,7

Izgube in odvzem							
Kategorija / leto	2015	2016	2017	2018	2019	Skupaj	%
Nenaravne izgube	70	69	52	56	69	316	91,9
Naravne izgube	12	5	3	3	5	28	8,1
Skupaj izgube	82	74	55	59	74	344	100,0
% izgub	3,4	2,7	1,8	2,5	2,2	2,4	
Odstrel	2.309	2.709	3.070	2.294	3.344	13.731	

Vzroki izgub							
vzrok / leto	2015	2016	2017	2018	2019	Skupaj	%
1 neznan	12	4	3	0	3	22	6,4
2 bolezen	0	0	0	1	0	1	0,3
3 krivolov	1	0	3	0	0	4	1,2
4 cesta	38	50	33	41	61	223	64,8
5 železnica	23	9	12	10	6	60	17,4
6 zveri	0	1	0	2	2	5	1,5
7 psi	1	1	0	1	0	3	0,9
8 kosilnica	0	0	0	0	0	0	0,0
drugo	7	9	4	4	2	26	7,6

Telesne mase (biološka telesna masa)					
Starostna in spolna kategorija/leto	2015	2016	2017	2018	2019
Mladiči M	25,4	22,9	22,3	24,6	23,3
Indeks	100,0	90,1	87,7	96,9	91,5
Lanščaki	47,6	46,4	46,9	45,2	55,6
Indeks	100,0	97,4	98,5	94,9	116,8
Mladiči Ž	25,0	21,7	20,7	23,6	21,9
Indeks	100,0	86,7	82,5	94,2	87,3
Lanščakinje	43,9	42,5	41,9	42,4	47,5
Indeks	100,0	97,0	95,6	96,7	108,3
Mladiči M + Ž	25,2	22,3	21,5	24,1	22,6
Indeks	100,0	88,4	85,1	95,6	89,6

4.6 Lisica (*Vulpes vulpes*)

Prostorski okvir obravnave – ekološke enote

Lisico prostorsko obravnavamo enotno na nivoju LUO, odvzem pa zaradi enostavnejšega spremljanja ter pregleda prikazujemo ločeno po LUB.

Analiza preteklega upravljanja za zadnjih pet let s poudarkom na zadnjem letu

Skupni odvzem zadnjega petletja znaša 2.156 živali, od tega je evidentiranih izgub 347 živali ali 16,1 %. Realizacija načrtovanega odvzema v petletju je 99,4 %. Izgub je verjetno še veliko več, saj vse prav gotovo niso evidentirane. V območju je malo evidentiranih zlasti izgub poginulih lisic zaradi garjavosti oz. ostalih vrst pogina, čeprav vemo, da je smrtnost pri bolnih lisicah velika. Je pa res, da v zadnjih letih opažamo vedno manj garjavih lisic. Iz analize odvzema lahko ugotovimo, da je številčnost lisice bolj kot od višine odstrela odvisna od pojave bolezni. Najvišji odvzem lisic v Primorskem LUO še vedno predstavlja leto 2001, ko je realizacija preseгла načrt (odvzem 948 živali). V naslednjih letih je realizacija bila vedno nižja, kljub nižanju načrta. Odvzem je bil zadnja leta v rahlem trendu naraščanja, nekoliko je padel v letu 2018 (cca 5 %), zopet pa naraste v letu 2019. V spremljavi petletnega odvzema spolne strukture nekoliko prevladuje moški spol s 50,8 %, kar je nekako že konstanta v vseh letih.

V letu 2019 je odvzem znatno višji kot v letu 2018 – 68 živali ali dobrih 16 %. Odstreljenih je bilo 420 lisic, kar je več kot v letu 2018 – 355 (ali dobrih 18 % več). Odstrel v povprečju še vedno pomeni približno 14 lisic na lovišče, evidentirane izgube so znašale dodatno še 63 živali in predstavljajo 13 % celotnega odvzema. Izgube v letu 2019 so približno enake kot v letu 2018 in se gibljejo v razponu izgub iz preteklih let. V strukturi izgub še vedno izrazito prevladuje povoz - 58 živali ali 92 % vseh izgub ali 12 % celotnega odvzema. V letu 2019 ni evidentiran niti eden pogin lisice zaradi bolezni. Ocenjujemo, da je primerov pogina lisic od garjavosti in povozov še več, le evidentirani niso. Podatek o izredno nizkih izgubah je dober in nakazuje, da je garjavost ter z njo velik pogin lisic preteklost. Načrt se je v lanskem letu realiziral 101,9 %. Odvzem 2019 je najvišji v zadnjem petletju. Pri realizaciji načrtovanega posega v populacijo lisice je treba upoštevati tudi dejstvo, da je evidentiranje odstrela in izgub v nekaterih loviščih še vedno zelo slabo. V vseh treh LUB načrtovan odvzem ni dosežen, je pa pri vseh v dopustnih odstopanjih.

Preglednica 4.6.1: Pregled odvzema lisic po LUB

območje	lisica			% ženskega spola	% odvzema v LUO	% izgub
	načrt	odvzem	% real.			
KRAŠKI LUB	164	175	107	55,4	36,2	8,0
BRKINSKI LUB	190	173	91	47,4	35,8	20,8
ISTRSKI LUB	120	135	113	49,6	28,0	11,1
SKUPAJ LUO	474	483	102	50,9	100,0	13,4

Ocena stanja populacije

V odvzemu lisic v LUO nismo beležili večjega pojave garjavosti, ki se mestoma še pojavlja, zato ocenjujemo, da je številčnost v večini lovišč ponovno relativno visoka, kar se pozna tudi iz vidika med vrstnih odnosov z malo divjadjo – predvsem poljskega zajca in poljskih kur. Škod na kmetijskih površinah je izredno malo, v letu 2019 nismo beležili škode. Odstrel je najpomembnejši ukrep za reguliranje številčnosti lisic in s tem tudi preventiva za večje pojave bolezni. Številčnost lisic se popravlja – narašča.

Prilagojeni cilj

Zaradi vrstne pestrosti območja ter njene koristnosti v okolju mora biti lisica prisotna v vseh loviščih. Številčnost naj bo tolikšna, da ne omogoča širjenja garij - preprečuje kontakte med posameznimi osebkami, izbruha in širjenja stekline ali drugih bolezni, ter da vsaj še nekaj let omogoča hitrejše naraščanje številčnosti poljskega zajca (njen vpliv na malo divjad naj ne bo prevelik). Ukrepi v populaciji lisice naj temeljijo k zadrževanju nekoliko nižje številčnosti.

Cilj je tudi izboljšati vodenje evidenc izgub pri upravljavcih lovišč.

Ukrepi in usmeritve

V letu 2020 načrtujemo 5 % višji odvzem kot v preteklem letu, to je 500 lisic. Delež načrtovanega odvzema lisic smo nekoliko spremenili po LUB.

Preglednica 4.6.2: Načrt odvzema lisice

območje	načrt	v %
KRAŠKI LUB	180	36
BRKINSKI LUB	180	36
ISTRSKI LUB	140	28
SKUPAJ LUO	500	100

Številčnost lisic se uravnava le s skupno višino odstrela, dodatne omejitve odvzema po spolni in starostni strukturi niso potrebne. **Dovoljena odstopanja v višini odvzema so navzdol do -30 %, odstopanje navzgor pa v višino do +100 % načrtovanega številčnega odvzema.** Izgube, ki nastanejo po realiziranem načrtovanem odvzemu, se ne štejejo za kršitev določil načrta.

Za lovišča, ki imajo načrt odvzema do vključno 10 živali, se kot dopustno odstopanje navzdol šteje realizacija – 3 živali.

Pri lovu na lisico ter v času polaganja vab za peroralno vakcinacijo je treba upoštevati navodila in letne programe Uprave RS za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin. Potrebno je izvajati kontrolni odstrel živali in jih dostaviti pristojni veterinarski službi za ugotavljanje zdravstvenega stanja in uspešnosti cepljenja.

Upravljalci lovišč ali LPN lahko glede na okoliščine izvedejo izredni poseg v populacijo lisice ob utemeljenem sumu na bolezen, zaradi katere osebek ni sposoben preživeti. O tem mora takoj po izrednem posegu obvestiti lovskega inšpektorja in naknadno tudi uradnega veterinarja.

Upravljalci lovišč so dolžni izvajati ukrepe preventivnega zdravstvenega varstva divjadi in v ta namen odvzeti vzorce, oziroma poslati določene vzorce uplenjenih, poginulih ali povoženih lisic v preiskavo, v skladu s programom Uprave RS za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin (UVHVVR).

Preglednica 4.6.3: Analiza odvzema lisic

Odstrel in izgube							
Starostna in spolna kategorija/leto	2015	2016	2017	2018	2019	Skupaj	%
samci	203	221	221	213	237	1.095	50,8
samice	188	208	217	202	246	1061	49,2
skupaj odstrel in izgube	391	429	438	415	483	2.156	100,0
načrt - skupaj	360	410	450	474	474	2.168	
odstrel in izgube / načrt	108,6	119,2	106,8	92,2	101,9	99,4	

Izgube in odvzem							
kategorija / leto	2015	2016	2017	2018	2019	Skupaj	%
nenaravne izgube	70	49	72	57	61	309	89,0
naravne izgube	12	4	17	3	2	38	11,0
skupaj izgube	82	53	89	60	63	347	100,0
% izgub	21,0	12,4	20,3	14,5	13,0	16,1	
odstrel	309	376	349	355	420	1809	

Vzroki izgub							
vzrok / leto	2015	2016	2017	2018	2019	Skupaj	%
1 neznan	7	2	9	2	2	22	6,3
2 bolezen	0	2	6	1	0	9	2,6
3 krivolov	0	0	0	0	0	0	0,0
4 cesta	70	49	69	53	58	299	86,2
5 železnica	0	0	3	2	2	7	2,0
6 zveri	0	0	0	0	0	0	0,0
7 psi	0	0	0	0	0	0	0,0
8 kosilnica	0	0	0	0	0	0	0,0
drugo (garje)	5	0	2	2	1	10	2,9

4.7 Jazbec (*Meles meles*)

Prostorski okvir obravnave – ekološke enote

V LUO se jazbec obravnava enotno za celo območje. Zaradi enostavnejšega spremljanja ter pregleda tudi jazbeca prikazujemo ločeno po lovsko upravljavskih bazenih.

Analiza preteklega upravljanja za zadnjih pet let s poudarkom na zadnjem letu

Odvzem v petletnem obdobju je imel stalen trend naraščanja, ki v letu 2018 padel, je pa zato zrasel v zadnjem letu, ko je najvišji v petletju. Zgodovina odvzema nam kaže, da so bile večje ali manjše razlike v višini letnega odvzema v glavnem posledica evidentiranja izgub, le v zadnjem letu odvzem večji predvsem na račun povečanega odstrela. Odstrel ima skozi zadnje petletje podoben trend gibanja kot odvzem, svoj vrh je dosegel v zadnjem letu. Veliko izgub je še vedno neugotovljenih oz. nedokazljivih in neevidentiranih. Evidenca odstrela in izgub je v nekaterih loviščih še vedno zelo slaba, če ne prav vprašljiva. V spolni strukturi petletnega odvzema izrazito prevladuje moški spol s 57,6 %.

Odvzem in odstrel sta v zadnjem letu bistveno višja. Prav tako so v primerjavi z letom 2018 nekoliko višje izgube (indeks 124). Verjamemo, da je višji odvzem posledica nekoliko nižje ponudbe naravne hrane (obrod kostanja, želoda) in s tem bolj obiskana krmišča za divje prašiče, kot pa bistveno povečana številčnost. Delež izgub tekom let niha in je v povprečju še vedno izredno visok 27,1 %. V izgubah prevladuje promet s 96,5 %. V zadnjem letu je delež izgub nekoliko nižji 26,1 %, a ostaja na nivoju zadnjih par let. Realizacija načrtovanega odvzema je zelo dobra – 99,1 %. Delež odstrela v zadnjem letu predstavlja 73,9 % odvzema in je nekoliko višji kot leto poprej. Odstrel znaša 161 živali (v letu 2018 - 121). Kljub višjemu odvzemu je številčnosti populacije stabilna. Glavni aktivnosti upravljanja z jazbecem sta dvig zainteresiranosti lovcev za lov na to vrsto (zlasti lov na krmiščih za divje prašiče) in dosledno evidentiranje vseh vrst izgub. V vseh treh LUB je realizacija visoka, načrt pa presežen le v istrskem LUB.

Preglednica 4.7.1: Pregled odvzema jazbeca po LUB

območje	jazbec			% ženskega spola	% odvzema v LUO	% izgub
	načrt	odvzem	% real.			
KRAŠKI LUB	92	86	93	43,0	39,4	17,4
BRKINSKI LUB	84	81	96	42,0	37,2	28,4
ISTRSKI LUB	44	51	116	47,1	23,3	37,2
SKUPAJ LUO	220	218	99	43,6	100	26,1

Ocena stanja populacije

Ocenjujemo, da je številčnost jazbeca stabilna, z rahlim trendom naraščanja. Zdravstveno stanje je dobro, znakov bolezni ni. Spolna in starostna struktura sta dobri. Posebnih negativnih medvrstnih odnosov do drugih vrst ne opažamo. Škod na kmetijskih površinah je izredno malo, v letu 2019 smo beležili škodo v enem lovišču (Vrhe Vrabče), v višini 114,00 EUR. S strani upravljavca lovišča Brje Erzelj so bile v preteklosti izpostavljene velike škode, ki naj bi jih jazbeci povzročili v Vipavski dolini, zato je treba v tem delu LUO zadržati povečan odvzem jazbecov.

Prilagojeni cilji

Cilj upravljanja ostaja enak - zadržati sedanjo številčnost populacije. Jazbec naj bo prisoten v vseh loviščih LUO v skladu z naravnimi danostmi okolja.

Ukrepi in usmeritve

V letu 2020 načrtujemo za 15 % višji odvzem kot v lanskem letu, in sicer 250 živali. Dovoljena odstopanja po višini odvzema so navzdol do -50 %, navzgor pa do +100 % načrtovanega številčnega odvzema. Izgube, ki nastanejo po realiziranem načrtovanem odvzemu, se ne štejejo za kršitev določil načrta.

Za lovišča, ki imajo načrt odvzema do vključno 10 živali, se kot dopustno odstopanje navzdol šteje realizacija – 5 živali.

Več pozornosti naj upravljavci lovišč posvetijo korektnemu in natančnemu vodenju evidenc odvzema, s poudarkom na izgubah po vrstah, količini ter vzrokih, saj lahko le tako zagotovimo realen vpogled v dogajanje v populacijah, dosledno vodenje evidenc pa bistveno vpliva tudi na samo realizacijo načrtovanega odvzema – usmeritev velja za celoten spekter nizke divjadi.

Preglednica 4.7.2: Analiza odvzema jazbecev

Odstrel in izgube							
Starostna in spolna kategorija/leto	2015	2016	2017	2018	2019	Skupaj	%
samci	87	114	117	88	123	529	57,6
samice	62	76	78	79	95	390	42,4
skupaj odstrel in izgube	149	190	195	167	218	919	100,0
načrt - skupaj	157	180	210	220	220	987	
odstrel in izgube / načrt	94,9	105,6	92,9	75,9	99,1	93,1	

Izgube in odvzem							
kategorija / leto	2015	2016	2017	2018	2019	Skupaj	%
nenaravne izgube	41	47	48	45	57	238	95,6
naravne izgube	1	3	6	1	0	11	4,4
Skupaj izgube	42	50	54	46	57	249	100,0
% izgub	28,2	26,3	27,7	27,5	26,1	27,1	
Odstrel	107	140	141	121	161	670	

Vzroki izgub							
vzrok / leto	2015	2016	2017	2018	2019	Skupaj	%
1 neznan	1	3	6	1	0	11	4,4
2 bolezen	0	0	0	0	0	0	0,0
3 krivolov	0	0	0	0	0	0	0,0
4 cesta	40	46	48	44	55	233	93,6
5 železnica	1	1	0	0	1	3	1,2
6 zveri	0	0	0	0	0	0	0,0
7 psi	0	0	0	0	0	0	0,0
8 kosilnica	0	0	0	0	0	0	0,0
drugo	0	0	0	1	1	2	0,8

4.8 Kuna belica (*Martes foina*) in kuna zlatica (*Martes martes*)

Prostorski okvir obravnave – ekološke enote

Obe kuni obravnavamo v okviru enotne populacije LUO, vendar ju zaradi enostavnejšega spremljanja ter pregleda prikazujemo po lovsko upravljavskih bazenih.

Analiza preteklega upravljanja za zadnjih pet let s poudarkom na zadnjem letu

Odvzem kun v preteklem petletnem obdobju nikoli ni dosegal načrtovanega, še manj, nikoli ni dosegel realizacije načrtovanega preko 80 %. V zadnjih petih letih je bil približno enak in se je gibal v razponu med 85 in 95 živali oz. 75,0 do 79,2 % realizacije načrtovanega. Je pa v zadnjem letu odvzem, z njim pa tudi realizacija, nekoliko višja. Višina odvzema je močno odvisna oz. pogojena z natančnim evidentiranjem izgub. Izgube se vedno gibljejo okrog polovice odvzema. Največ jih je posledica povoza na cestah.

Odvzem je v zadnjih letih nekako stabilen in se giblje v razponu +/- 20 živali. Podobno sliko kaže tudi čisti odstrel, ki je v zadnjih štirih letih podoben. Tako odvzem kakor tudi odstrel sta v zadnjem letu višja. Stopnja realizacije načrtovanega odvzema je najvišja v zadnjem letu in znaša 88 % - kar ni visoko, vendar je pri tem treba upoštevati dejstvo, da je evidentiranje odstrela in izgub v loviščih še vedno zelo slabo, če ne prav vprašljivo. Višja realizacija je posledica znižanega načrta.

V prostoru se lovi le kuno belico. Kuna zlatica je številčno redkejša vrsta, zato se je ne dovoli loviti. Delež kune zlatice v skupnem petletnem odvzemu obeh kun je 0,46 %. V letu 2017 in 2018 pri kuni zlatici beležimo odvzem po ene živali, v letu 2019 odvzema ni bilo.

V območju je zaznana nezainteresiranost (neangažiranost) lovcev za lov na kuno belico.

V letu 2019 so lovci odstrelili 43 kun belic, kar pomeni 1,43 kune/lovišče. Izgube so znašale dodatnih 45 živali ali 51,1 % odvzema. V strukturi izgub so beleženi kot vzrok le povoz na cestah in neznano. Skupno je odvzem v zadnjem letu znašal 88 (2018 - 75) kun belic.

Preglednica 4.8.1: Pregled odvzema kun po LUB

območje	kuna belica in zlatica				% odvzema v LUO	% izgub
	načrt	odstrel	odvzem	% real.		
KRAŠKI LUB	32	19	29	90,6	32,95	11,4
BRKINSKI LUB	33	7	27	81,8	30,68	22,7
ISTRSKI LUB	35	17	32	91,4	36,36	17,0
SKUPAJ LUO	100	43	88	88,0	100	51,1

Ocena stanja populacije

Kuna belica je prisotna po vsem območju, medtem ko kuna zlatica ostaja zelo redka. Trenutna številčnost kune belice je stabilna, v prostoru ne predstavlja motnje, škode v kmetijstvu so minimalne. Zdravstveno stanje je dobro, bolezenskih pojavov ni.

Prilagojeni cilji

Cilj je ohraniti in povečati številčnost kune zlatice. Pri kuni belici naj se zadržuje sedanjo številčnost. V območjih, kjer se pojavi škoda na nelovnih površinah, naj se intenzivira izvajanje lova. Večjo pozornost naj se posveti dvigu interesa lovcev za lov na kuno belico ter korektnemu in natančnemu vodenju evidence odvzema. Kuna zlatica je uvrščena na Prilogo V Direktive Sveta 92/43/EGS z dne 21. maja 1992 o ohranjanju naravnih habitatov ter prosto živečih živalskih in rastlinskih vrst (t.i. »habitatna direktiva«), kar pomeni, da je na nivoju EU zavarovana živalska vrsta. Glavni varstveni cilj direktive je ohranjanje ugodnega stanja vrst in habitatov. Skladno s tem je cilj upravljanja s kuno zlatico na nivoju LUO ohranjanje obstoječe številčnosti in območja razširjenosti.

Ukrepi in usmeritve

V letu 2020 načrtujemo enak odvzem kot v lanskem letu in sicer 100 kun belic. Ločeno po LUB je to v istrskem 35 % ali 35 živali, brkinskem 30 % ali 30 živali in kraškem 35 % ali 35 živali.

Zaradi zelo majhnega števila kun zlatic se te vrste tudi v letu 2020 ne lovi!

Številčnost se uravnava le s skupno višino odstrela, dodatne omejitve odvzema po spolni in starostni strukturi niso potrebne. **Načrta odvzema ni treba dosežati, se ga pa lahko preseže za +100 %.** Izgube, ki nastanejo po realiziranem načrtovanem odvzemu, se ne štejejo za kršitev določil načrta.

Preglednica 4.8.2: Analiza odvzema kun

Odstrel in izgube						
starostna in spolna struktura	2015	2016	2017	2018	2019	Skupaj
Kuna belica - skupaj odstrel in izgube	95	92	85	74	88	434
Načrt - skupaj	120	120	110	100	100	550
Odstrel in izgube / načrt	79,2	76,7	77,3	74,0	88,0	78,9
Kuna zlatica - skupaj odstrel in izgube	0	0	1	1	0	2
Načrt - skupaj	0	0	0	0	0	0
Odstrel in izgube / načrt	načrtno se je ne lovi					
Skupaj obe kuni odstrel in izgube	95	92	86	75	88	436
Odstrel in izgube / načrt	79,2	76,7	78,2	75,0	88,0	79,3

Izgube in odvzem							
Kategorija / leto	2015	2016	2017	2018	2019	Skupaj	%
Nenaravne izgube	42	46	38	31	43	200	96,2
Naravne izgube	0	0	3	3	2	8	3,8
Skupaj izgube	42	46	41	34	45	208	100,0
% izgub	44,2	50,0	48,2	45,9	51,1	47,9	
Odstrel	53	46	45	41	43	228	

Vzroki izgub							
Vzrok / leto	2015	2016	2017	2018	2019	Skupaj	%
1 neznan	0	0	3	3	2	8	3,8
2 bolezen	0	0	0	0	0	0	0,0
3 krivolov	0	0	0	0	0	0	0,0
4 cesta	42	46	38	30	43	199	95,7
5 železnica	0	0	0	0	0	0	0,0
6 zveri	0	0	0	0	0	0	0,0
7 psi	0	0	0	0	0	0	0,0
8 kosilnica	0	0	0	0	0	0	0,0
9 garje	0	0	0	1	0	1	0,5

4.9 Navadni polh (*Glis glis*)

Prostorski okvir obravnave – ekološke enote

Prisoten je na območju celotnega Primorskega LUO. V območju ni tradicije lova na navadnega polha, prav tako v tej regiji po nam znanih podatkih ni ustanovljenega še nobenega društva oz. polharske družine. ZGS ali lovci do leta 2009 niso imeli nikakršnih podatkov o odvzemu polhov iz narave. V letu 2009 prvič beležimo odvzem - 43 živali. V letu 2010 je bil ulov polhov 98 živali, vse v brkinskem LUB. V letu 2011 je bilo v LUO odvzetih 409 polhov, od tega v kraškem LUB 2 živali in v brkinskem LUB 407 živali. Odvzema za leto 2012 ne beležimo, prav tako ne beležimo izgub. V letu 2013 ponovno beležimo odvzem polhov in sicer v višini 378 živali, v letu 2014 pa 526 živali. Evidentiranje odvzema je slabše v letu 2015, ko je odvzem evidentiran le v lovišču Gradišče Košana, 73 živali. V letu 2016 je odvzem zopet evidentiran le v brkinskem LUB in sicer v loviščih Brkini in Gradišče Košana. Odvzem je 163 živali. V letu 2017, 2018 in 2019 ni evidentiranega odvzema.

Ukrepi in usmeritve

Številčno odvzema ne načrtujemo, je pa treba korektno in natančno voditi evidence odvzema, s poudarkom na izgubah po vrstah, količini ter vzrokih, saj lahko le tako zagotovimo realen vpogled v dogajanje v samih populacijah. Glede na izpad evidenc podatkov o odvzemu polhov, ki jih vodijo upravljavci lovišč (zadnji dve leti ni beleženega nobenega odvzema) se postavlja vprašanje ali se v Primorskem LUO polhov ne lovi ali pa ni kontrole nad dogajanjem v zvezi z lovom na polhe. V letu 2019 je treba preveriti vse okoliščine in dobiti odgovore.

Za lov na polhe ni potreben lovski izpit, je pa **potrebna polharska dovolilnica**. Polharsko dovolilnico posamezniku ali polharskem društvu oz. zvezi društev izda upravljavec lovišča, v skladu s Pravilnikom o polharski dovolilnici, Ur. list RS št. 75/2009. Izpolnjeno polharsko dovolilnico mora posameznik ali društvo oz. zveza društev vrniti upravljavcu lovišča do 31. 12. 2020.

Lov na polha je dovoljen (tudi) s pastmi (dvigalko).

V naravi naj se pušča oz. zavaruje drevesa z dupli, ohranja ter vzdržuje sonaravna pestrost razvojnih faz gozda in gozdnega roba ter naravna drevesna sestava v njihovi okolici. V gozdnih sestojih je potrebno ohranjati tudi mrtva drevesa, ki z vidika varstva gozdov niso problematična, predvsem pa zagotoviti ustrezen delež starejšega drevja ter vse plodonosne grmovne in drevesne vrste.

4.10 Poljski zajec (*Lepus europaeus*)

Prostorski okvir obravnave – ekološke enote

Poljskega zajca prostorsko obravnavamo, podobno kot vso malo divjad, ločeno po lovsko upravljavskih bazenih.

Analiza preteklega upravljanja za zadnjih pet let s poudarkom na zadnjem letu

Odvzem preteklih petih let ima rahlo nihajoč trend in se giblje okrog 150 živali. V zadnjih treh letih odvzem nakazuje padajoč trend, je pa treba v načrtu posebej izpostaviti lovišče Koper, ki še vedno trajnostno upravlja z dokaj zadovoljivim številom zajca - v povprečju zadnjih petih let z odvzemu 41 živali, odvzem je v tem lovišču tudi v zadnjem letu še vedno dober in znaša 39 živali (81 % načrta) kar pomeni slabih 29 % celotnega odvzema v LUO. Več kot 72 % odvzema se opravi v istrskem LUB. V kraškem in brkinskem LUB so se, ob zmanjšanju obdelanih polj, pogoji za življenje poljskega zajca močno poslabšali, tako da je njegova številčnost v nekaterih predelih zelo nizka. Na splošno pa lahko ugotovimo, da prilagoditev na spremenjen življenjski prostor ter zmanjšanje vseh bolezni dvigujejo številčnost, na katero imajo trenutno največji vpliv plenilci in ujede. Skozi petletno obdobje je možno slediti zelo velik delež izgub, še posebej v prometu. Obratno z izgubami pa čisti odstrel nakazuje padajoč trend. Z veliko verjetnostjo lahko trdimo, da je v odvzemu zajca velik delež izgub tudi od plenilcev, kar pa je nemogoče dokazati. To dejstvo moramo upoštevati v oceni stanja populacije.

Odvzem v letu 2019 znaša 136 (v letu 2018 143) živali, kar je cca 5 % manj kot leto poprej. Odvzem predstavlja 85 % realizacijo načrtovanega odvzema. Višji delež je posledica nižjega načrta v preteklem letu. Odvzem bi bil vsekakor višji, v kolikor bi uspeli evidentirati vsaj del izgub od zveri in ujed, ki v naravi prav gotovo niso majhne. Evidentirana ni niti ena naravna izguba (razen neznano). Ocenjujemo, da prikaz stanja na podlagi odvzema ni realna slika stanja v naravi. Boljši pokazatelj stanja populacije je odstrel, ki je pa je v letu 2019 zopet nižji (cca 15 %). Odstrel predstavlja le 65 % načrtovanega odvzema in je najnižji v petletju. Oba rezultata nam nakazujeta dejstvo, da se številčnost zajca ne dviguje tako hitro, kot smo po zatonu bolezni pričakovali. Še vedno številčnost ni v (lovsko) zadovoljivem stanju, kar kaže da je bilo znižanje načrta odvzema v preteklosti realno in potrebno.

Evidentiranih je nekoliko več izgub in sicer 32 živali (v letu 2018 - 23 živali) ali 23,5 % odvzema. V strukturi izgub so evidentirane le izgube v prometu in 2 zajca kot neznano. Verjamemo, da je izgub bistveno več, jih je pa težko dokazati, zato tudi niso evidentirane. Z izgubami, kot so bile v povprečju zadnjih let, bi realizacija bila zelo blizu načrtovanemu odvzemu.

Preglednica 4.10.1: Pregled odvzema zajcev po LUB

območje	poljski zajec				% odvzema v LUO	% izgub
	načrt	odstrel	odvzem	% real.		
KRAŠKI LUB	22	10	16	73	11,76	37,5
BRKINSKI LUB	22	14	22	100	16,18	36,4
ISTRSKI LUB	116	80	98	84	72,06	18,4
SKUPAJ LUO	160	104	136	85	100	23,5

Ocena stanja populacije

V LUO bistvenih sprememb v stanju/številčnosti poljskega zajca v zadnjem letu ni. Opaža se, da je zajec v rahlem večanju številčnosti, predvsem pa se nekoliko boljše stanje kaže v posameznih lokalnih območjih, na nivoju LUO, izraziteje v istrskem bazenu, kar pa iz odvzema ni moč sklepati z gotovostjo. Mogoče je nižji odvzem posledica manjše intenzitete lova na zajca saj je bil odstrel prašiča nadpovprečen in lovci so veliko energije posvečali tej divjadi. Rahel dvig številčnosti pripisujemo prilagoditvi na spremenjene življenjske razmere, padcu številčnosti lisice, kar je posledica bolezni (garjavost) in ne pojavljanju klasičnih bolezni v populaciji poljskega zajca, kot sta zajčja kuga ali bruceloza. Glede na pozitivno stanje zadnjih let pa še ni moč govoriti o znatnem dvigu oz. večji številčnosti. Na splošno je zdravstveno stanje zajcev dobro, bolezenskih poginov ne beležimo.

Prilagojeni cilji

Cilj je ohranitev zajca kot vrste, ki bo dolgoročno preživela. V celotnem LUO se skuša povečati višino naravne populacije. Upravljavci lovišč naj imajo skupaj z lastniki kmetijskih zemljišč ter drugimi uporabniki v prostoru za kratkoročni in dolgoročni cilj vzdrževanje in izboljševanje življenjskega okolja ter vzpostavitev naravnega ravnovesja z drugimi vrstami (predvsem plenilci na katere lahko vplivajo – lisico in kuno belico).

Ukrepi in usmeritve

V letu 2020 načrtujemo enak odvzem kot v prejšnjem letu - **160 zajcev**. Po LUB je to v istrskem 72 % ali 116 živali, kraškem 14 % ali 22 živali in brkinskem 14 % ali 22 živali. **Načrtovan odvzem zajca ni dovoljeno presehati, višine načrtovanega odvzema pa tudi ni treba dosegati.** Poljskega zajca se praviloma lovi le na skupnih lovih. Pred začetkom lovne sezone je potreben dodaten sestanek OZUL in ZGS, na katerem bo dokončno izoblikovan načrt odvzema male divjadi.

Na isti površini lovišča se lov vrši praviloma samo enkrat letno ali pa se v smislu kolobarjenja lahko izvaja na isti površini tudi večkrat, vendar največ do 1/3 lovne površine lovišča, kjer se izvaja lov na poljskega zajca, na preostanku površine pa se lov konkretno leto ne izvaja. Površine namenjene lovu in površine na katerih se lov ne izvaja se letno menjujejo. Upravljavec lovišča takšne površine opredeli v letnem načrtu lovišča.

Lov zajcev v bližini intenzivnih nasadov ima prednost pred lovom v ostalem delu lovišča. Na teh površinah se lov lahko ponavlja.

Lovci v loviščih naj med letom dosledno spremljajo stanje (oceno številčnosti), evidentirajo vse izgube ter z deli in s sodelovanjem z lastniki zemljišč skušajo izboljšati stanje življenjskega okolja in z odstrelom zmanjšati vpliv plenilcev (malih zveri) na poljskega zajca.

Vse najdene, poginule zajce se dostavi v pregled Veterinarski fakulteti v Ljubljani.

Preglednica 4.10.2: Analiza odvzema poljskih zajcev

Odstrel in izgube						
Starostna in spolna kategorija/leto	2015	2016	2017	2018	2019	Skupaj
Skupaj odstrel in izgube	158	143	154	143	136	734
Načrt - skupaj	170	170	160	160	160	820
Odstrel in izgube / načrt	92,9	84,1	96,3	89,4	85,0	89,5

Izgube in odvzem							
Kategorija / leto	2015	2016	2017	2018	2019	Skupaj	%
Nenaravne izgube	32	29	39	21	31	152	95,6
Naravne izgube	0	1	3	2	1	7	4,4
Skupaj izgube	32	30	42	23	32	159	100,0
% izgub	20,3	21,0	27,3	16,1	23,5	21,7	
Odstrel	126	113	112	120	104	575	

Vzroki izgub							
vzrok / leto	2015	2016	2017	2018	2019	Skupaj	%
1 neznan	0	0	3	2	0	5	3,1
2 bolezen	0	0	0	0	0	0	0,0
3 krivolov	0	0	0	0	0	0	0,0
4 cesta	32	29	39	21	31	152	95,6
5 železnica	0	0	0	0	0	0	0,0
6 zveri in ujede	0	1	0	0	1	2	1,3
7 psi	0	0	0	0	0	0	0,0
8 kosiinica	0	0	0	0	0	0	0,0
drugo	0	0	0	0	0	0	0,0

4.11 Fazan (*Phasianus colchicus*)

Prostorski okvir obravnave – ekološke enote

Prostorski okvir obravnave fazana je vezan na lovsko upravljavske bazene.

Analiza preteklega upravljanja za zadnjih pet let s poudarkom na zadnjem letu

Upravljanje s fazanom na celotnem LUO je odvisno samo od vlaganj iz umetne vzreje, posledično je od tega odvisen tudi sam odstrel. V kolikor vlaganj ni, fazan kot prostoživeča vrsta, razen na manjših površinah v Istri, nima možnosti preživetja. Vlaganja so se z leti zmanjševala, zato se je zmanjševal tudi odvzem. Z večjim vložkom v zadnjem letu je tudi odvzem nekoliko višji.

Preglednica 4.11.1: Pregled vlaganj fazanov iz umetne vzreje in odvzem po letih

območje / leto	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
ŠTEVILO NAČRT. VLOŽ. FAZANOV	2.160	1.837	1.537	1.367	1.072	990	900	710	740	660	770
ŠTEVILO ODVZETIH FAZANOV	712	541	575	377	399	379	364	336	368	349	297
% odvzetih fazanov napram vložnim	33,0	29,5	37,4	27,6	37,2	38,3	40,4	47,3	49,7	52,9	38,6

Kljub vsemu bi odvzem lahko bil višji, vendar so podatki o izgubah zelo pomanjkljivi, na terenu tudi izredno težko ugotovljivi. Evidence vlaganj in odvzema so se v zadnjih letih močno izboljšale, še vedno pa upravljavci lovišč fazana ne evidentirajo ločeno po spolu. Spolnega ločevanje ne omogoča niti aplikacija Lisjak, v kateri se elektronsko vodi odvzem.

V letu 2019 je bilo po podatkih upravljavcev lovišč uplenjenih 294 fazanov. Evidentirane so bile tri izgube, kar pa glede na vložene živali ni realno stanje. Izgub je bilo verjetno veliko več, le evidentirane ali opažene niso, dokazila o le-teh je nemogoče zbrati. Skupni odvzem je 297 živali, realizacija napram načrtu odstrela (1/2 vložka) je relativno visoka 77 %. Kljub opozorilo, se odvzem tudi v letu 2019 še vedno ni spremljal ločeno po spolu, kar pomeni, da ne razpolagamo s podatki o deležu tako vložnih kakor tudi ne odvzetih osebkih ločenih po spolu. V kolikor hočemo s fazanom načrtno upravljati, je nujno voditi vse vrste evidenc. Dejstvo je tudi, da trenutne, s pravilnikom predpisane evidence odvzema, ne predpisujejo ločevanja vodenja evidence po spolu.

Na Primorskem se, kljub visokim vlaganjem v preteklosti, številčnost v naravi ni bistveno spremenila. Vlaganja so torej v glavnem namenjena tradiciji izvajanja lova. Lovi se skoraj izključno fazane gojene v oborah. Več kot 70 % odvzema se opravi v istrskem LUB.

Preglednica 4.11.2: Pregled odvzema fazanov po LUB

območje	fazan			% odvzema v LUO	% ev. izgub
	načrt	odvzem	% real.		
KRASKI LUB	60	58	97	20	0,0
BRKINSKI LUB	35	24	69	8	0,0
ISTRSKI LUB	290	215	74	72	1,4
SKUPAJ LUO	385	297	77	100	1,0

Ocena stanja populacije

Prisotnost naravnega fazana (sposobnega preživeti v naravi) je ogrožena, razen na območju Istre ni prisoten. V Istri se pojavlja v loviščih Koper, Strunjan, Izola in Šmarje ter njihovi okolici, kjer je moč govoriti o številčnosti, ki je sposobna kot vrsta preživeti. O načrtnem vlaganju z namenom revitalizacije vrste lahko govorimo tudi v lovišču Trstelj Kostanjevica. Načrtovano vlaganje, tudi prepotrebne deleža fazank, kaže na dejstvo, da je fazan zmožen preživeti v naravi. Delež preživetja bo pokazala analiza obročkanja, ki ga izvaja to lovišče.

Prisotnost fazana je tako v velikem delu LUO odvisna le od dodajanj/vlaganj iz umetne vzreje, ki pa so vedno prvenstveno namenjena nadaljevanju tradicije lova na malo divjad in lovnemu turizmu, ne pa dvigu njegove številčnosti, za kar brez ustrezne priprave habitatov ne bo uspeha. Tega dejstva se morajo zavedati vsi, predvsem pa upravljavci lovišč istrskega LUB.

Prilagojeni cilji

Cilj je ohranitev fazana kot vrste, ki je sposobna preživeti v naravi v tistih delih oz. loviščih, kjer fazan preživi zimo. Upravljavci lovišč naj imajo skupaj z lastniki kmetijskih zemljišč ter drugimi uporabniki v prostoru za kratkoročni in dolgoročni cilj vzdrževanje in izboljševanje življenjskega okolja ter vzpostavitev naravnega ravnovesja z drugimi vrstami (predvsem plenilci – lisico in kuno belico). V skladu z usmeritvami Dolgoročnega načrta LUO je dovoljeno vlaganje ter s tem, na posebej opredeljenih/izločenih površinah, tudi nadaljnji lov na fazane gojene v umetnih oborah.

Ukrepi in usmeritve

Višina načrtovanega odvzema je tudi v letu 2020 vezana na število vloženih fazanov v lovišča, kjer se (na mestih vlaganja) načrtuje odvzem do 50 % dodanih živali. Načrtovana vlaganja in s tem načrtovan odvzem sta še nekoliko nižja kot v preteklih letih in znašata **skupno za LUO 680 vloženih fazanov ter s tem odvzem 340 fazanov** (seznam lovišč in količina planiranih fazanov za vlaganje je v poglavju o dodajanju divjadi v lovišča). **Načrtovanega odvzema ni dovoljeno presehati, višine načrtovanega odvzema pa ni treba dosegati.** Mesta izvajanja lova na fazana morajo biti natančno opredeljena v Letnih načrtih lovišč, kjer se določi tudi čas izpusta ter predvideni čas lova. Fazana se vlaga v razmerju 1 fazan : 4 fazanke.

Dodajanje in vlaganje se izvaja le na površinah z vnaprej pripravljenimi pogoji za življenje. Vlaga se le kvalitetna divjad, sposobna preživeti v naravi (Zakon o zaščiti divjadi, Ur. l. 98/99).

Iz moralno etičnih razlogov je izpust fazanov iz umetne vzreje v predhodno nepripravljeno življenjsko okolje, še zlasti pa izpust "pod puško", izrazito sporen in kot tak neustrezen ter ni dovoljen. Za vlaganja fazana je treba pripraviti vse ukrepe za izboljševanje življenjskega okolja, predvsem pa temeljiti k odstrelu do največ $\frac{1}{2}$ vloženih fazanov. Na isti površini lovišča se lov naravnega fazana praviloma vrši samo enkrat letno, lahko pa se v smislu kolobarjenja lov izvaja na isti površini tudi večkrat, vendar največ do $\frac{1}{3}$ lovne površine lovišča, kjer se izvaja lov na t.i. »naravnega fazana«, na preostanku površine pa se lov konkretno leto ne izvaja.

Pred začetkom lova je potreben dodatni usklajevalni sestanek OZUL-a in ZGS OE Sežana, kjer se bo natančneje določila kvota ter način lova na fazane. Potreben je dogovor o vlaganjih, ki morajo biti namenjena revitalizaciji vrste in ne zadovoljevanju želj posameznikov po lovu. V loviščih, kjer vlaganje ni načrtno in se ne odraža tudi v biomeliorativnih delih, namenjenih izboljševanju življenjskega okolja male divjadi, se vlaganje prihodnje leto ukine. **Večjo pozornost je treba posvetiti tekočemu vodenju odstrela ter ugotovljenih izgub, tako po količini kot po vzrokih.**

V predelih, kjer se vrši izpust, ter v območjih prisotnosti fazana se dovoljuje krmljenje. Število krmišč in lokacije je treba pripraviti v letu 2020 v obliki katastra krmišč. Krmi se z v območju pridelano krmo in sicer s koruzo, ostalimi žiti in raznimi plodovi. Krmišča morajo biti urejena tako, da je dostop do krme namenjen le mali divjadi (fazanu, poljski jerebici), ostalim živalim pa naj bo dostop do hrane onemogočen.

Eden od pomembnih ukrepov za povečanje številčnosti fazana je intenziven lov plenilskih vrst, katere je dovoljeno loviti (zlasti lisico, kuno belico in sivo vrano).

Ohranjanje, nega ter izboljšanje habitatov je izrednega pomena za obstoj vse male divjadi. Zelo pomembno je ohranjanje ostankov avtohtone grmovne in drevesne vegetacije v območjih večjih kmetijskih površin; tam kjer teh ostankov ni, je treba osnovati remize.

Preglednica 4.11.3: Analiza odvzema fazanov

Odstrel in izgube						
Starostna in spolna kategorija/leto	2015	2016	2017	2018	2019	Skupaj
Skupaj odstrel in izgube	364	336	368	349	297	1714
Načrt - skupaj	450	355	370	330	385	1890
Odstrel in izgube / načrt	80,9	94,6	99,5	105,8	77,1	90,7

Izgube in odvzem							
Kategorija / leto	2015	2016	2017	2018	2019	Skupaj	%
Nenaravne izgube	0	0	3	0	3	6	50,0
Naravne izgube	1	4	0	1	0	6	50,0
Skupaj izgube	1	4	3	1	3	12	100,0
% izgub	0,3	1,2	0,8	0,3	1,0	0,7	
Odstrel	363	332	365	348	294	1702	

Vzroki izgub							
vzrok / leto	2015	2016	2017	2018	2019	Skupaj	%
1 neznan	1	0	0	0	0	1	8,3
2 bolezen	0	0	0	0	0	0	0,0
3 krivolov	0	0	0	0	0	0	0,0
4 cesta	0	0	3	0	3	6	50,0
5 železnica	0	0	0	0	0	0	0,0
6 zveri in ujede	0	4	0	1	0	5	41,7
7 psi	0	0	0	0	0	0	0,0
8 kosilnica	0	0	0	0	0	0	0,0
9 garje	0	0	0	0	0	0	0,0

4.12 Poljska jerebica (*Perdix perdix*)

Prostorski okvir obravnave – ekološke enote

Populacijsko območje obravnave poljske jerebice je LUO.

Analiza preteklega upravljanja za zadnjih pet let s poudarkom na zadnjem letu

Natančnejšo spremljavo vlaganj, ki so predpogoj za odstrel, vodimo zadnjih nekaj let. Višina odvzema je vezana izključno na količino vložene divjadi ter njenega preživetja do izvedbe lova. Velika hiba spremljanja stanja je evidentiranje izgub, zlasti izgub od zveri ali ujed, za katere vemo da so, jih je pa nemogoče dokazati. Delež izgub v odvzemu je izredno nizek, v zadnjih letih beležimo le 1 izgubo letno. Odvzem je nizek, v petletnem povprečju znaša žival ali dve na leto. Odstrela, posledično tudi odvzema ne beležimo v zadnjih štirih letih – obdobje, ko se v lovišča ne vloga gojena jerebica. Brez vlaganj ni realno pričakovati odvzema.

Ocena stanja populacije

Poljska jerebica je prisotna le v nekaterih loviščih, ki so v preteklosti jerebice vlagali (lovišča Strunjan, Brkini in Gaberk Divača). Naravnih ekosistemov poljske jerebice je v območju kar nekaj, vendar ostajajo neizkoriščeni. Možnost naravne širitve vrste pa je skoraj nemogoča. Število živali je zelo odvisno od vlaganj. Dosedanji način vlaganj ni imel namena revitalizirati vrsto, zato tudi ni uspel. Pri jerebici mora biti primarni namen vlaganj dvig številčnosti vrste, še posebej v krajih, ki so zanjo primerni, lov je lahko le sekundarnega namena.

Prilagojeni cilji

V območju je kar nekaj poljskih ekosistemov, v katerih je pomembno ohraniti jerebico kot prostoživečo divjad. Cilj je ob ohranitvi vrste tudi zvišanje njene številčnosti ter ji z biomeliorativnimi ukrepi omogočiti, da kot populacija preživi in se širi, za kar pa prav gotovo ni edina rešitev le dodatno vlaganje iz umetne vzreje. Višina vloženi živali mora biti posledično namenjena revitalizaciji vrste in ne zgolj odstrelu.

Ukrepi in usmeritve

Višina odstrela je vezana na količino vlaganj, saj je dovoljeno loviti le t.i. »gojeno« jerebico. V letu 2020 lovišča ne načrtujejo vlaganj, zato se poljske jerebice v letu 2020 ne lovi.

Preglednica 4.12.1: Analiza odvzema poljske jerebice

Odstrel in izgube							
Starostna in spolna kategorija/leto	2015	2016	2017	2018	2019	skupaj	
Skupaj odstrel in izgube	2	0	0	0	0	2	
Načrt - skupaj	5	2	0	0	0	7	
Odstrel in izgube / načrt	40,0	0,0	#DEL/0!	#DEL/0!	#DEL/0!	28,6	

Izgube in odvzem							
Kategorija / leto	2015	2016	2017	2018	2019	skupaj	
Nenaravne izgube	0	0	0	0	0	0	
Naravne izgube	1	0	0	0	0	1	
Skupaj izgube	1	0	0	0	0	1	
% izgub	50	#DEL/0!	#DEL/0!	#DEL/0!	#DEL/0!	50	
Odstrel	1	0	0	0	0	1	

Vzroki izgub							
vzrok / leto	2015	2016	2017	2018	2019	skupaj	
1 neznan	1	0	0	0	0	1	
2 bolezen	0	0	0	0	0	0	
3 krivolov	0	0	0	0	0	0	
4 cesta	0	0	0	0	0	0	
5 železnica	0	0	0	0	0	0	
6 zveri in ujede	0	0	0	0	0	0	
7 psi	0	0	0	0	0	0	
8 kosilnica	0	0	0	0	0	0	
9 garje	0	0	0	0	0	0	

4.13 Raca mlakarica (*Anas platyrhynchos*)

Prostorski okvir obravnave – ekološke enote

Prostorski okvir obravnave rase mlakarice so lovsko upravljavski bazeni v LUO.

Analiza preteklega upravljanja za zadnjih pet let s poudarkom na zadnjem letu

Analiza petletnega upravljanja z raco mlakarico izkazuje nihajoč trend odvzema, ki skupaj z opažanji lovcev na terenu nakazujejo, da je populacija stabilna in relativno številčna. Povprečna stopnja realizacije načrtovanega odvzema v petletju je 81,8 %. Vzroke za relativno nizko realizacijo gre iskati v interesu oz. intenziteti lova na rase, ki iz leta v leto (vsaj v večini lovišč) pada, prav tako pa tudi v oteženem, če ne mestoma onemogočenem lovu ob vodotokih, ki so hkrati mesta številnih aktivnosti ljudi (sprehajalci, pohodniki, vodne aktivnosti...). Seveda je k višini realizacije treba prišteti tudi izgube, katere pa upravljavci lovišč praviloma niso evidentirali (v obdobju zadnjih petih let ni evidentiranih izgub, kar vsekakor ni realno).

V zadnjem letu je bilo odstreljenih 71 rac, kar je 19 več kot leto poprej. V evidencah se rase spolno ne ločuje, izgub pa tudi v letu 2019 ni zabeleženih, kar je vsekakor rezultat prej nedoslednosti in težav lovišč pri evidentiranju izgub kot resničnega stanja v naravi. Realizacija je bila ob znižanem načrtu 101,4 %. Najvišjo realizacijo smo zabeležili v kraškem LUB – 110 %, v brkinskem in istrskem bazenu je realizacija 100 %.

Preglednica 4.13.1: Pregled odvzema rac mlakaric po LUB

območje	raca mlakarica			% odvzema v LUO
	načrt	odvzem	% real.	
KRAŠKI LUB	10	11	110	15
BRKINSKI LUB	42	42	100	59
ISTRSKI LUB	18	18	100	25
SKUPAJ LUO	70	71	101	100

Ugotavljanje izgub, tako po vzrokih kot številu, je velika težava in hiba upravljavcev lovišč v LUO. Evidentiranju bo treba posvetiti bistveno več energije in to prav pri vseh vrstah divjadi (ne le pri veliki divjadi, kot velja sedaj).

Ocena stanja populacije

V LUO ima raca mlakarica za razvoj nekaj izredno ugodnih področij. Tu je mišljen Škocjanski zatok, Sečoveljske in Strunjanske soline ter več območij ob večjih rekah (Dragonja, Rokava, Rižana, Reka in Vipava) ter ob vodnih zajetjih Mola, Klivnik in Vanganel. V zadnjih letih je moč opaziti, da se številčnost rase mlakarice stabilizira. Z izboljšanjem čistosti vodotokov oz. življenjskih pogojev in ob pravilnem odstrelu tudi plenilskih vrst (lisica, kune) se upravičeno pričakuje postopen dvig številčnosti. Beleženje, evidentiranje in poročanje vseh vrst izgub, pri katerih pomemben delež prav gotovo predstavljajo plenilske vrste, lahko vsakoletno bistveno spremeni sliko realizacije načrtovanega odvzema.

Prilagojeni cilji

Cilj je ohranitev zdajšnje številčnosti ter nemoten razvoj rase mlakarice na področjih, kjer so zanjo ugodni bivalni ter prehranski pogoji. V LUO naj se zagotovi, da bo raca mlakarica kot vrsta prisotna v vseh loviščih z večjimi mokrišči ter na območju rek v Istri, reke Reke, reke Vipave ter ob vodnih zajetjih v Vanganelu, Moli in Klivniku.

Ukrepi in usmeritve

V letu 2020 načrtujemo cca 15 % višji odvzem kot lani, in sicer 80 živali. V brkinskem LUB načrtujemo 55 % odvzema LUO ali 44 živali, v istrskem LUB 27 % ali 22 živali in v kraškem LUB 18 % ali 14 živali. **Višine načrta ni treba dosegati - ocena stanja številčnosti in z njo tudi višina odvzema se uskladi na bazenskem sestanku pred začetkom lova na raco mlakarico, se pa jo lahko preseže za 20 %.**

Dodajanje rac mlakaric na vodotoke v Primorskem LUO ni dovoljeno!

Odstrel naj bo osredotočen na lovišča oz. predele, kjer je rac več in kjer se z njimi gospodari. Pred začetkom lovne sezone je potreben dodatni uskladitveni sestanek med predstavniki lovišč, ki z raco gospodarijo, in ZGS OE Sežana, na katerem bo dokončno oblikovan načrt odvzema.

Upravljalci lovišč in lovišč s posebnim namenom so dolžni izvajati ukrepe preventivnega zdravstvenega varstva divjadi in v ta namen odvzeti vzorce oziroma poslati določene vzorce uplenjene, poginule ali povožene divjadi v preiskavo, v skladu s programom Uprave RS za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin.

Preglednica 4.13.2: Analiza odvzema race mlakarice

Odstrel in izgube						
Starostna in spolna kategorija/leto	2015	2016	2017	2018	2019	Skupaj
Skupaj odstrel in izgube	65	74	53	52	71	315
Načrt - skupaj	85	80	80	70	70	385
Odstrel in izgube / načrt	76,5	92,5	66,3	74,3	101,4	81,8

Izgube in odvzem						
Kategorija / leto	2015	2016	2017	2018	2019	Skupaj
Nenaravne izgube	0	0	0	0	0	0
Naravne izgube	0	0	0	0	0	0
Skupaj izgube	0	0	0	0	0	0
% izgub	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Odstrel	65	74	53	52	71	315

Vzroki izgub						
Vzrok / leto	2015	2016	2017	2018	2019	Skupaj
1 neznan	0	0	0	0	0	0
2 bolezen	0	0	0	0	0	0
3 krivolov	0	0	0	0	0	0
4 cesta	0	0	0	0	0	0
5 železnica	0	0	0	0	0	0
6 zveri in ujede	0	0	0	0	0	0
7 psi	0	0	0	0	0	0
8 kosilnica	0	0	0	0	0	0
9 garje	0	0	0	0	0	0

4.14 Sraka (*Pica pica*), šoja (*Garrulus glandarius*) in siva vrana (*Corvus cornix*)

Prostorski okvir obravnave – ekološke enote

Prostorski okvir obravnave je vezan na lovsko upravljavske bazene v LUO.

Analiza preteklega upravljanja za zadnjih pet let s poudarkom na zadnjem letu

Interes oz. zanimanje za izvajanje odstrela - lova na te vrste v loviščih ostaja majhen (nekoliko več zanimanja in volje kažejo le lovišča, v katerih se od šoj pojavljajo večje škode v sadovnjakih). Škode se v zadnjih letih ne povečujejo, zlasti od šoj ne. Vzrok za padec škod ni v manjši številčnosti šoj, temveč v izidu Pravilnika o minimalnih pogojih za zaščito posameznih nelovnih površin pred škodo od divjadi (Ur. l. RS, št. 3/2013), ki je natančno opredelil, kako morajo biti varovane nelovne površine. Kmetje škod povzročenih od šoj večinoma ne prijavljajo več. Odstrel, še bolj pa evidence odvzema, ostajajo težava, saj upravljavci lovišč premalo pozornosti posvečajo tako lovu kot tudi evidentiranju odstrela, še manj pa izgub. V analizi petletnega odvzema ugotavljamo, da je najvišji odvzem šoj v Brkinih, medtem ko se največ srak in sivih vran odvzame v Istri. Ista analiza nam kaže tudi dejstvo, da je številčnost srake v Brkinih izredno majhna ter da je vezana na območja večje urbanizacije.

Odvzem v zadnjem letu je glede na leto poprej višji pri vseh treh vrstah. Izrazit trend naraščanja odvzema (odstrela) se nakazuje tako pri sraki, kot tudi pri sivi vrani. Slednje je prav gotovo posledica večje številčnosti obeh vrst. Pri šoji je odvzem v primerjavi z letom 2018 zopet narasel, je pa nekoliko nižji kot v letih 2016 in 2017. Škode so prisotne, jih pa je težko primerjati z leti nazaj, saj jih oškodovanci skoraj ne prijavljajo več. Opredelitev odgovornosti za nastalo škodo ter problematika okrog izplačevanja odškodnin je pri upravljavcih povečala doslednost evidentiranja odvzema. Lanski odvzem šoj v LUO znaša 1.474 (leta 2018 - 1.343) ali 92 % načrtovanega odvzema (indeks napram letu poprej je 110). Pri sraki je odvzem višji za 26 živali in znaša 77 živali (v letu 2018 - 51) ali 110 % realizacije (indeks napram letu poprej je 151). Odvzem sive vrane je za 10 živali višji kot leta 2018 in znaša 39 živali ali 111 % realizacija (v letu 2018 29 vran, indeks 134). Realizacija vseh treh vrst je dobra in nekoliko preseneča. Opozoriti je treba, da so tudi v letu 2019 lovišča evidentirala izredno malo izgub (le 1 srako, 2 šoji in 1 vrano), kar je nerealno in dovolj zgovorno o doslednosti beleženja odvzema teh vrst. V zadnjem času še vedno opažamo, da se številčnost večine vrst iz rodu vranov povečuje, vedno močneje je prisoten tudi krokar. Realizacija načrtovanega posega v populacijo v preteklem letu je dobra, vendar nam višina škod, ki jih zlasti šoje povzročajo na sadnem drevju, še vedno izražajo dvom o realnosti odvzema vseh treh vrst (odvzem je nemogoče preveriti saj se ga ne dokazuje z materialnimi dokazi). Skupni načrtovan odvzem vseh treh vrst v LUO ni dosežen, je pa pri vseh v dopustnih odstopanjih.

Preglednica 4.14.1: Pregled odvzema srak, šoj in sivih vran po LUB v letu 2019

območje	šoja			sraka			siva vrana		
	načrt	odvzem	% real.	načrt	odvzem	% real.	načrt	odvzem	% real.
KRAŠKI LUB	540	491	91	17	13	76	6	3	50
BRKINSKI LUB	700	621	89	11	15	136	17	19	112
ISTRSKI LUB	360	362	101	42	49	117	12	17	142
SKUPAJ LUO	1.600	1.474	92	70	77	110	35	39	111

Ocena stanja populacije

Omenjene vrste so prisotne na celotnem področju LUO, vendar jih obravnavamo ločeno po lovsko upravljavskih bazenih. V LUB je velika razlika v deležu življenjskega prostora glede na strukturo kmetijske krajine ter urbanizacijo. Omenjene vrste so se dobro prilagodile nastalim razmeram v okolju. Šoja, katere prvotni ekosistem je gozd, je vse številčnejša okoli vinogradov, sadovnjakov, vasi in v mestih, siva vrana je pogostejša v poljskih ekosistemih (v jatah z več osebkami), medtem ko številčnost srake narašča predvsem v večjih mestih. Problemov s sivo vrano, kot se pojavljajo drugod po Sloveniji, na Primorskem še nimamo.

Prilagojeni cilji

Cilj je ohraniti omenjene vrste v takšnem številu, da živijo kot populacija in opravljajo svoje poslanstvo v naravnih ekosistemih. Zaradi večanja številčnosti šoj in s tem tudi škod (ob vinogradih in sadovnjakih), je

cilj osredotočiti odstrel te vrste na omenjene kmetijske površine. Glavni in najpomembnejši cilj je dvigniti interes lovcev za izvajanje načrtovanih ukrepov v populacijah ter korektno in natančno vodenje evidence odvzema.

Ukrepi in usmeritve

V letu 2020 načrtujemo enak odzem pri šoji - 1.600 živali (35 % v kraškem – 560 živali, 40 % v brkinskem – 640 živali in 25 % v istrskem LUB – 400 živali), za 20 % višji odstrel pri sraki - 85 živali (20 % v kraškem – 17 živali, 20 % v brkinskem – 17 živali in 60 % v istrskem LUB – 51 živali) in 40 % višji pri sivi vrani - 50 živali (10 % v kraškem – 5 živali, 50 % brkinskem – 25 živali ter 40 % v istrskem LUB – 20 živali). Odstrel šoj naj se vrši zlasti ob vinogradih in sadovnjakih v času zorenja plodov. V vseh loviščih, kjer se pojavlja in beleži škoda od šoj (v loviščih Videž Kozina, Gradišče Košana, Timav Vreme, Brkini, Marezige, Šmarje, Koper, Izola, Strunjan), so upravljavci dolžni realizirati načrtovani odzem, v ostalih predelih odvzema teh vrst ni treba dosegati. **Možna odstopanja od načrtovanega števila so navzgor 100 %.**

Pri upravljanju s sivo vrano je smiselno upoštevati tudi določila Akcijskega načrta za reševanje problemov povezanih s sivo vrano v Sloveniji. Eden izmed priporočljivih in dovoljenih ukrepov za zmanjšanje možnosti nastanka škod od sivih vran je t.i. odvrtačni odstrel. Zmanjšanje škod se sicer doseže z aktivnim lovom enega ali nekaj osebkov, bistveno pa k temu doprinese tudi stalna fizična prisotnost upravljavcev lovišč na področjih z večjimi škodami. Odvrtačni odstrel naj se izvaja v času lovne dobe na lovni površini. V primeru realizacije osnovno načrtovanega odvzema sivih vran za posamezno lovišče do dovoljenega preseganja višine osnovnega načrta +100 % ali izven lovne dobe, upravljavec lovišča lahko zaprosi za dovoljenje za izredni poseg. V primeru povzročanja škod teh ptic na majhnem področju (tudi nelovne površine) se o tem ustno ali pisno obvesti IRSKGLR, kateri na podlagi obstoječe zakonodaje lahko izda odločbo za izredni poseg v populacije tako v lovni dobi kot izven nje. Pri izvajanju lova na srako, šoj in sivo vrano so upravljavci dolžni upoštevati vse naravovarstvene usmeritve navedene v območnih načrtih za posamezna zavarovana območja.

Preglednica 4.14.2: Analiza odvzema srak, šoj in sivih vran

Odstrel in izgube						
Starostna in spolna kategorija/leto	2015	2016	2017	2018	2019	Skupaj
Sraka - odstrel in izgube	43	58	57	51	77	286
Načrt - skupaj	50	50	70	70	70	310
odstrel in izgube / načrt	86,0	116,0	81,4	72,9	110,0	92,3
Šoja	1400	1524	1589	1343	1474	7330
Načrt - skupaj	1500	1500	1600	1600	1600	7800
odstrel in izgube / načrt	93,3	101,6	99,3	83,9	92,1	94,0
Siva vrana	22	23	26	29	39	139
Načrt - skupaj	30	30	30	30	35	155
Skupaj odstrel in izgube / načrt	73,3	76,7	86,7	96,7	111,4	89,7
skupaj vse vrste odstrel in izgube	1465	1605	1672	1423	1590	8241
Načrt - skupaj	1580	1580	1700	1700	1705	8265

Izgube in odzem						
Kategorija / leto	2015	2016	2017	2018	2019	Skupaj
Nenaravne izgube	1	1	1	0	0	3
Naravne izgube	3	0	2	4	4	13
Skupaj izgube	4	1	3	4	4	16
% izgub	0,3	0,1	0,2	0,3	0,3	0,2
Odstrel	1461	1604	1669	1419	1586	8225

Vzroki izgub						
Vzrok / leto	2015	2016	2017	2018	2019	Skupaj
1 neznan	2	0	2	2	2	8
2 bolezen	0	0	0	0	0	0
3 krivolov	0	0	0	0	0	0
4 cesta	1	1	1	0	0	3
5 železnica	0	0	0	0	0	0
6 zveri in ujede	1	0	0	2	2	5
7 psi	0	0	0	0	0	0
8 kosilnica	0	0	0	0	0	0
9 garje	0	0	0	0	0	0

4.15 Nutrija (*Myocastor coypus*)

Prostorski okvir obravnave – ekološke enote

Prostorski okvir obravnave oz. samo pojavljanje nutrije na Primorskem je vezano zgolj na istrski LUB. Nutrija je vezana na reke in vodna zajetja. Pojavlja se v loviščih Koper, Izola, Strunjan, kjer se tudi lovi.

Analiza preteklega upravljanja za zadnjih pet let s poudarkom na zadnjem letu

Po Uredbi o določitvi divjadi in njihovih lovnih dob (Ur. l. RS., št. 101/04 in št. 81/14) je nutrija divjad z lovno dobo preko celega leta. Kot tako jo moramo zaradi prisotnosti v območju obravnavati v načrtu upravljanja z divjadjo v Primorskem LUO. V preteklih letih je bil odstrel slučajen, bolj interes posameznih lovcev kot načrten poseg v populacijo. Prvič smo jo resneje omenili v načrtu za leto 2005.

Odvzem ima trend naraščanja. Nutrija se pojavlja na več lokacijah in v več loviščih, v letu 2019 beležimo odstrel 33 živali. Izgub v letu 2019 ni evidentiranih. 78,8 % odvzema – 26 živali je bilo odstreljenih v lovišču Strunjan 21,2% - 7 živali pa v lovišču Koper.

Ocena stanja populacije

Nutrija je v prosto naravo prišla z izpustom iz umetnega vzrejališča v Rižani ter se hitro in močno razširila na porečje reke Rižane ter v Osp. Številčno je najmočneje prisotna v mestnem delu in okolici Kopra, Škocjanskem zatoku, porečju reke Dragonje ter vodnih površinah v Sečoveljskih solinah ter njeni okolici. Nutrija je vezana na vodne ekosisteme, se hitro razmnožuje in v omenjenih območjih povzroča tudi nemalo škode na kmetijskih površinah ter spodkopavanju brežin nasipov. Pričakujemo večanje problemov v zvezi s pojavom nutrij na nelovnih površinah mesta Koper ter kmetijskih površinah ob vodotokih, kjer je nutrija prisotna. Izvajanje lova na nutrijo je problem, saj se nutrije v večini zadržujejo na nelovnih površinah (vodah, raznih parkih, rekreacijskih in sprehajalnih poteh ...). Na kmetijskih površinah, kjer delajo škodo, se pojavijo ponoči, zato je treba tudi v letu 2020, za lov na nutrijo, skušati pridobiti dovoljenje za uporabo umetnih virov svetlobe. Prav tako bi bilo smiselno, da tudi v zaščitene območjih službe poskrbijo za reduciranje vrste. Večanje številčnosti in tudi samo pojavljanje na nelovnih površinah mesta Koper je posledica nerazumnega krmljenja, ki ga izvajajo neozaveščeni ljudje.

Prilagojeni cilji

Zmanjševanje številčnosti v cilju popolne redukcije vrste, ki je uvrščena na seznam invazivnih tujerodnih vrst, ki zadevajo EU (Uredba EU št. 1143/2014 Evropskega parlamenta in sveta z dne 22. oktobra 2014, o preprečevanju in obvladovanju vnosa in širjenja invazivnih tujerodnih vrst) kar pomeni, da je R Slovenija dolžna njeno številčnost vsaj obvladovati.

Ukrepi in usmeritve

Nutrijo označujemo kot neavtohtono vrsto, zato za njo ne opravljamo nikakršnih del v okolju. **Odstrela številčno ne načrtujemo - je neomejen tako številčno kot strukturno, v smislu popolne redukcije vrste.**

Dovoljen je lov tudi s pastmi (dvigalko). Zaradi pojavljanja nutrij v urbanih predelih ter ob sprehajalnih poteh, bi bilo smiselno nutrijo loviti ponoči, z uporabo umetnih virov svetlobe.

Vse odstrele in ugotovljene izgube je treba dosledno beležiti. Odvzem naj se ločuje na moške in ženske osebe, ocenjeno starost ter tehta telesno maso na 0,5 kg natančno.

V dogovoru z MO Koper in OZUL-om Primorskega LUO naj ZGS seznanijo javnost z vrsto (biologija in etologija vrste) in eventualnimi težavami z njo (strokovni članek v občinskem glasilu, ...).

Preglednica 4.15.1: Analiza odvzema nutrije

Odstrel in izgube						
Starostna in spolna kategorija/leto	2015	2016	2017	2018	2019	skupaj
Skupaj odstrel in izgube	22	54	25	33	33	167
Načrt - skupaj	neomejen	neomejen	neomejen	neomejen	neomejen	neomejeno
Odstrel in izgube / načrt						

Izgube in odvzem							
Kategorija / leto	2015	2016	2017	2018	2019	skupaj	%
Nenaravne izgube	1	0	3	1	0	5	100,0
Naravne izgube	0	0	0	0	0	0	0,0
Skupaj izgube	1	0	3	1	0	5	100,0
% izgub	5	0	12	3	0	3	
Odstrel	21	54	22	32	33	162	

Vzroki izgub							
vzrok / leto	2015	2016	2017	2018	2019	skupaj	%
1 neznan	0	0	0	0	0	0	0,0
2 bolezni	0	0	0	0	0	0	0,0
3 krivolov	0	0	0	0	0	0	0,0
4 cesta	1	0	3	1	0	5	100,0
5 železnica	0	0	0	0	0	0	0,0
6 zveri in ujede	0	0	0	0	0	0	0,0
7 psi	0	0	0	0	0	0	0,0
8 kosilnica	0	0	0	0	0	0	0,0
9 garje	0	0	0	0	0	0	0,0

4.16 Rakunasti pes (*Nyctereutes procyonoides*)

Prostorski okvir obravnave – ekološke enote

Rakunastega psa bi prostorsko obravnavali enotno, v okviru populacije Primorskega LUO, vendar trenutno v celotnem območju ne zasledimo njegove prisotnosti.

Analiza preteklega upravljanja za zadnjih pet let s poudarkom na zadnjem letu

V preteklem desetletju ni podatkov o kakršnem koli načrtovanem ali organiziranem lovu, še manj o kakršnem koli odvzemu. Ostaja evidentiran le odstrel 25. 12. 1980 v lovišču Gaberk Divača.

Ocena stanja populacije

O populaciji te vrste v Sloveniji ne moremo govoriti, kar velja tudi za območje Primorskega LUO.

Prilagojeni cilj

V Sloveniji je to neavtohtona, invazivna in tako nezaželena vrsta, v prostoru je ne želimo.

Ukrepi in usmeritve

V primeru pojava vrste v LUO se odstrela številčno ne načrtuje - je neomejen tako številčno kot strukturno, v smislu popolne redukcije vrste. Upoštevati je treba le lovno dobo pri vrsti in zagotoviti evidence odvzema in morebitne pojavnosti v naravnem okolju.

4.17 Šakal (*Canis aureus*)

Prostorski okvir obravnave – ekološke enote

Šakala prostorsko obravnavamo enotno na nivoju LUO, odvzem pa bi zaradi enostavnejšega spremljanja ter pregleda prikazovali ločeno po LUB.

Analiza preteklega upravljanja za zadnjih pet let s poudarkom na zadnjem letu

Šakal je bil leta 2004 uvrščen na seznam zavarovanih vrst. Novembra 2014 pa je bil z Uredbo o spremembah in dopolnitvah Uredbe o določitvi divjadi in lovnih dob (Ur. l. RS, št. 81/14) uvrščen med divjad. Odvzem šakala do leta 2015 ni bil načrtovan. V letu 2015 smo beležili tri izgube. Vse tri izgube so bile posledica povoza na cestah. Po ena izguba je evidentirana v loviščih Dekani, Dolce Komen in Gaberk Divača. V letu 2016 smo evidentirali prav tako tri izgube in to vse tri kot povoz na cesti. Izgube so evidentirane v loviščih Dolce Komen, Senožeče in Videž Kozina. V letu 2017 je evidentiran povoz šakala v lovišču Rižana, v letu 2018 pa tri izgube (cesta, železnica in neznano – dva v Rižani, eden v Trstelj Kostanjevica). Tudi v letu 2019 so bile evidentirane izgube šakala. V glavnem so to povoz na cestah in železnici. Evidentiranih je 7 izgub – 2 v kraškem, 2 v brkinskem in 3 v istrskem LUB. V zadnjih letih so izgube evidentirane v vseh treh LUB, kar potrjuje dejstvo, da je vrsta razširjena skoraj na celotnem območju LUO-ja.

V letu 2015 smo v okviru monitoringa vrste v sodelovanju ZGS in upravljavcev lovišč izvedli kartiranje pojavljanja šakala v loviščih Primorskega LUO. Podatke imamo skoraj za vsa lovišča. Delni monitoring je izveden na Krasu, kjer je bilo kar nekaj odzivnosti. Sodelovali smo tudi v detajlnem monitoringu v okviru CRP projekta, ki ga je vodila Biotehniška fakulteta. Rezultati projekta so potrdili oceno, da je številčnost šakala v Primorskem LUO zelo velika. V območju je bilo v letu 2019 odlovljenih 5 šakalov, dva samca in tri samice. Vse živali so odlovljene v lovišču Senožeče. Vsi so bili opremljeni s telemetrijskimi ovraticami.

Ocena stanja populacije

Oceno stanja povzemamo po Končnem poročilu projekta CRP Prostorska razporeditev, številčnost, ocena populacijskih trendov in potencialno širjenje areala vrste Zlati šakal (*Canis aureus* L.) v Sloveniji (Potočnik in sod., 2018; dalje CRP), dopolnjeno z aktualnimi podatki monitoringa šakala po metodologiji CRP (za obdobje 11/2016 do 2/2020).

Do sedaj zbrani podatki kažejo, da je postal šakal razmeroma pogosta vrsta na območju Primorske in širše okolice Krasa, reproduktivne populacije pa so vzpostavljene ali se vzpostavljajo tudi v večjem delu nižin v severovzhodni in jugovzhodni Sloveniji, vzdolž meje s Hrvaško in Madžarsko, vse pogosteje pa tudi drugje po Sloveniji. Za populacije šakalov na teh območjih je še vedno značilno, da so praviloma sestavljene iz manjšega števila teritorialnih družin oziroma skupin. Od tu se posamezne živali odseljujejo v ostala območja v Sloveniji, kjer se večinoma pojavljajo samotarske teritorialne ali pa klateške živali.

Zbrani podatki in rezultati monitoringa jasno kažejo, da se šakal v Sloveniji v zadnjih 20-ih letih prostorsko in številčno hitro širi. Širjenje in populacijska rast je še posebej intenzivna v zadnjih desetih letih, ko je vrsta z reproduktivnimi pari poselila znaten del zanjo primerne prostora. Na osnovi populacijske dinamike, prostorskega pojavljanja in širjenja lahko tudi v Sloveniji šakala opredelimo kot vrsto z ugodnim populacijskim statusom. **Podatki o populacijski dinamiki kažejo, da je populacija vitalna in sposobna dolgoročnega obstoja ter ekspanzije predvsem v njej najbolj primernem življenjskem prostoru, tj. v agrarni krajini in krajini z intenzivnejšim vplivom človeka.**

Upošteva se zbrane podatke o številu območij z zaznano prisotnostjo teritorialnih šakalov, je bila v letu 2018 podana groba ocena, da je v Sloveniji prisotnih **750 – 1.000 teritorialnih šakalov**. Poleg teh se v populaciji pojavljajo še ne-teritorialni osebki oz. dispergerji. V okviru sistematičnega monitoringa je bila zaznana prisotnost šakalov, ki jih ne moremo opredeliti kot teritorialne, še v dodatnih 92-ih območjih. Upošteva se število potencialnih teritorialnih parov oziroma skupin šakalov je bilo v Sloveniji v letu 2018 **še 150 do 300 dispergerjev**, torej živali, ki zapustijo rodni trop v iskanju lastnega teritorija in spolnega partnerja. **Skupna ocena številčnosti šakalov, ki je relevantna za potrebe upravljanja z vrsto (predvsem načrtovanje odvzema) za leto 2018 je torej znašala okrog 900 do 1.300 osebkov**. Glede na preteklo hitro številčno in prostorsko širjenje populacije ter aktualne podatke monitoringa, je številčnost šakala v Sloveniji v letu 2020 še nekoliko višja kot znaša ocena za leto 2018. Upošteva se preteklo

populacijsko dinamiko in dejstvo, da šakali še niso vzpostavili teritorijev na vseh habitatno primernih območjih v Sloveniji, pričakujemo težnjo k prihodnji nadaljnji rasti populacije.

Po podatkih monitoringa po metodologiji CRP v obdobju 11/2016 - 2/2020 je bila prisotnost šakala v Primorskem LUO zabeležena skoraj v vseh loviščih, razen Gradišče Košana, Žabnik Obrov, Brkini in Bukovca.

V Primorskem LUO se šakal pojavlja tako v Istri kot na Krasu in tudi v Brkinih. Ne glede na podatke literature se šakal pojavlja tudi v območjih pojavljanja volkov. Številčnost je velika, lovci ocenjujejo tudi zelo negativen odnos do srnjadi, vendar je težko določiti v kolikšnem delu

V letu 2018 je bil v Primorskem LUO ocenjenih 47 škodnih primerov na domačih živalih, kjer je bil po znakih prepoznan kot povzročitelj šakal. V letu 2019 je bilo takih škodnih primerov 41.

Ob povečevanju številčnosti in prostorskim širjenjem šakala v LUO lahko pričakujemo naraščanje vplivov vrste na zoocenozo (predvsem vpliv na plenske vrste) in povečano število konfliktnih situacij zaradi plenjenja domačih/rejnih živali.

Prilagojeni cilj

Šakal je uvrščen na Prilogo V Direktive Sveta 92/43/EGS z dne 21. maja 1992 o ohranjanju naravnih habitatov ter prosto živečih živalskih in rastlinskih vrst (t.i. »habitatna direktiva«), kar pomeni, da je na nivoju EU zavarovana živalska vrsta. Glavni varstveni cilj direktive je ohranjanje ugodnega stanja vrst in habitatov. Skladno s tem je cilj upravljanja s šakalom na nivoju Slovenije ohranjanje obstoječe številčnosti in območja razširjenosti.

Podrejeno cilju, ki nam ga pri upravljanju šakala v Sloveniji nalaga habitatna direktiva pri upravljanju šakala zasledujemo cilj zmanjšanja vplivov vrste na druge domorodne živalske vrste (plenske vrste, npr. srna) in omejevanje škod na domačih/rejnih živalih. V ta namen želimo omejiti nadaljnje naraščanje številčnosti in prostorsko širjenje šakala.

Ukrepi in usmeritve

Upravljanje s šakalom temelji na dveh ukrepih: 1. monitoring stanja populacije, 2. odvzem osebkov.

1. Nadaljevanje monitoringa stanja populacije, ki je bil vzpostavljen v okviru CRP. Cilj monitoringa je predvsem oceniti število stalno prisotnih – teritorialnih družin in prostorsko razširjenost na območju LUO. V Primorskem LUO bomo nadaljevali z vsemi oblikami monitoringa. Z Biotehniško fakulteto bomo, na njihov poziv, sodelovali pri telemetrijskem spremljanju oz. eventualnem dodatnem opremljanju šakalov s telemetrijskimi ovratnicami.

Upravljalci lovišč so dolžni v spletni aplikaciji LZS »monitoring šakala« evidentirati naslednje podatke:

- lokacije in čas smrti posameznih osebkov,
- lokacije in čas oglašanja šakalov,
- lokacije in čas vseh ostalih znakov prisotnosti šakalov.

2. Načrtovanje odvzema z namenom omejevanja rasti populacije in nadaljnjega prostorskega širjenja, zmanjšanja vplivov vrste na druge domorodne živalske vrste in omejevanje škod na domačih/rejnih živalih zmanjšanja škod ter s tem povezanih konfliktov.

1. 5. 2020 stopi v veljavo spremenjena priloga 1 spremenjene »Uredbe o zavarovanih prosto živečih živalskih vrstah (Ur. l. RS, št. 62/19)«, iz katere je šakal brisan kot zavarovana živalska vrsta.

Skladno z določili »Uredbe o spremembi in dopolnitvah določitvi divjadi in lovnih dob (Ur. l. RS, št. 81/14)« se šakal lahko lovi od 1. julija do 15. marca (naslednjega leta).

Osnova za številčno načrtovanje odvzema šakala v Sloveniji in na nivoju LUO je metodologija CRP, ki za izračun višine odvzema upošteva površino območja, habitatno primernost prostora za šakala in podatke monitoringa v obdobju od 11/2016 do 2/2020. Odvzem po navedeni metodologiji smo prilagodili, tako da smo upoštevali rast populacije, pri čemer skupen načrtovan odvzem na nivoju Slovenije ne presega

skupnega odvzema po metodologiji CRP za več kot 20 %. Pri načrtovanju odvzema na nivoju LUO smo kot izhodišče upoštevali metodologijo CRP in priporočene vrednosti korigirali glede na ostale kazalnike stanja populacije šakala v LUO, tudi realnost izvedbe odstrela. Načrtovan odvzem ne ogroža ugodnega stanja populacije.

Preglednica 4.17.1: Načrt odvzema

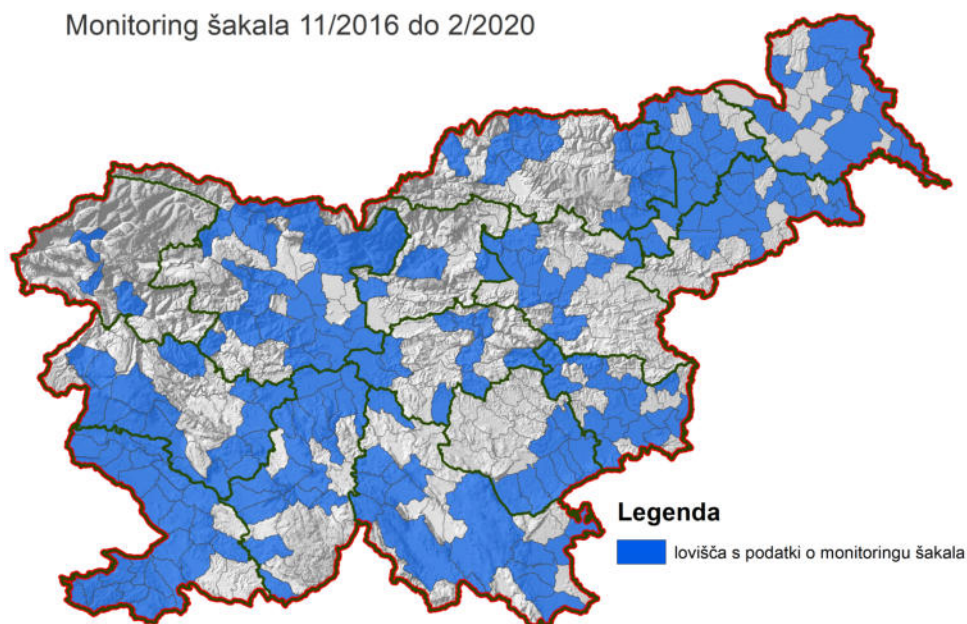
Lovsko upravljavski bazen	Načrt odvzema po metodologiji CRP	Prilagojen načrt odvzema
Kras	66	21
Brkini		12
Istra		12
skupaj LUO	66	45

Odvzem se načrtuje na nivoju LUB.

V loviščih, katerih upravljavci niso sodelovali pri monitoringu šakala oziroma prisotnost šakala še ni potrjena (Gradišče Košana, Žabnik Obrov, Brkini, Bukovca), se lahko izvrši do največ **10 %** odstotkov načrtovanega odvzema v LUO - **4 šakale**.

S 1. 11. 2020 se nerealizirani del načrtovanega odvzema sprost za vsa lovišča v LUO.

Monitoring šakala 11/2016 do 2/2020

Slika 4.17.1: Lovišča s podatki o monitoringu šakala

V posameznem lovišču lahko odvzem znaša največ 2 šakala na zaključenih 1.000 ha lovne površine. V evidenčnih knjigah odstrela in aplikaciji Lisjaku se obvezno beleži spol odvzetih živali, v opombe pa naj se zabeleži tudi ocenjena starost (mladič oz. do enega leta stara žival ali odrasel osebek).

Dopustna odstopanja:

Načrtovanega odvzema šakala ni treba dosežati, preseganje ni dovoljeno.

Preseganje načrtovanega odvzema, ki bi nastalo kot posledica evidentiranih izgub ali drugih objektivnih razlogov po končani lovni dobi ali po izpolnitvi načrtovanega odvzema, ne šteje kot kršitev določil načrta.

Za vsakega odvzetega šakala, je potrebno Komisiji za oceno odstrela in izgub v LUO predložiti okuhano in primerno očiščeno lobanjo ali fotografijo z datumom ali zapisnik veterinarsko higienske službe o odvozu kadavra.

Upravljavec lovišča mora o času in kraju odvzema šakala nemudoma (**TAKOJ**) obvestiti Območno enoto Sežana Zavoda za gozdove Slovenije **oesezana@zgs.si** in **andrej.sila@zgs.si**. ZGS OE Sežana mora o realiziranem odvzemu obvestiti upravljavce lovišč.

Izplačevanje odškodnin za škodo, ki jo povzroča zlati šakal po 1. 5. 2020 bo še vedno opravljala država (MKGP) v skladu z Zakonom o spremembah in dopolnitvah Zakona o divjadi in lovstvu (ki je v postopku sprejema v Državnem zboru RS), in sicer v predhodnem obdobju treh let, ne glede na odškodninsko odgovornost v skladu s predpisi o divjadi in lovstvu. Škodo bo ocenjeval ZGS.

4.18 Načrt dodajanja divjadi

Upravljalci lovišč v letu 2020 načrtujejo, z namenom zagotavljanja prisotnosti in ohranitve vrste fazana, dodati v lovišča predvideno število fazanov iz umetne vzreje. Del vloženih fazanov se namenja tudi ohranitvi tradicije lova na to vrsto.

Način vlaganja fazanov in iz umetne reje je določen v poglavju ukrepi in usmeritve za fazana. Vlaganja so stvar spoštovanja določil lovske etike ter spoštovanja določil veljavne zakonodaje (ZON - Ur. l. RS, št. 56/1999 (31/2000 - popr.), 110/2002, 119/2002, 41/2004) in so v domeni upravljalcev lovišč – dodajanje divjadi v lovišče neposredno pred lovom pa je prepovedano.

V letu 2020 se na območju Primorskega LUO ne načrtuje vlaganj za poljsko jerebico, zato lova na to vrsto, v tem letu ne načrtujemo.

Preglednica 4.18.1: Vlaganje divjadi

Lovišče	Vrsta divjadi	Število
FAJTI HRIB	fazan	10
JEZERO KOMEN	fazan	40
TRSTELJ KOSTANJEVICA	fazan	100
skupaj KRAŠKI LUB	fazan	150
PREM	fazan	30
GABERK DIVAČA	fazan	40
skupaj BRKINSKI LUB	fazan	70
KOPER	fazan	180
MAREZIGE	fazan	30
STRUNJAN	fazan	150
ŠMARJE	fazan	100
skupaj ISTRSKI LUB	fazan	460
skupaj v LUO	fazan	680

Upravljalci lovišč so dolžni pred vlaganji zagotoviti ustrezno okolje za vloženo divjad. Realizirana dela, ki jih v ta namen opravijo, morajo biti razvidna iz letnih načrtov lovišč. **Če za izboljšanje življenjskih razmer ne storijo ničesar, vlaganje divjadi ni dovoljeno!** Izboljšanje življenjskih razmer za divjad pred vlaganjem se šteje za ukrep varstva divjadi. Posamezno divjad je dovoljeno vlagati v lovopustu, vsaj en mesec pred začetkom lovne dobe. Vlaganja divjadi, ki niso načrtovana s tem načrtom, niso dovoljena.

5 EVIDENCE

Izdelava načrta za leto 2020 je potekala v skladu s Pravilnikom o načrtih za gospodarjenje z gozdovi in upravljanje z divjadjo (Ur. l. RS, št. 91/2010) ter usmeritvami iz območnih načrtov GGO in LUO. Podatki o odvzemu so bili zbrani v skladu s Pravilnikom o evidentiranju odstrela in izgub divjadi ter Uredbo o imenovanju komisije za oceno odstrela in izgub v lovsko upravljavskem območju (Ur. l. RS, št. 120/2005) in Pravilnikom o spremembah Pravilnika o evidentiranju odstrela in izgub divjadi ter Uredbo o imenovanju komisije za oceno odstrela in izgub v lovsko upravljavskem območju in (Ur. l. RS, št. 28/2015). Podatki o realizaciji (obsegu) opravljenih del za leto 2019 in predlog načrtovanih del v okolju ter predlog odstrela po loviščih, so tudi za leto 2020 pridobljeni iz letnih načrtov lovišč Primorskega LUO. Podatki s strani upravljavk lovišč Primorskega LUO so bili oddani pravočasno do 10. 2. 2019. Za analizo podatkov o odvzemu ter opravljenih delih v loviščih je poleg aplikacije Lisjak (LZS) uporabljen tudi program xLov (ZGS).

Za prizadevnost in urejenost pri oddaji letošnjih podatkov gre vsem upravljavcem lovišč in vodstvu OZUL izraziti priznanje in zahvalo.

Izhodišča za izdelavo LN v letu 2021:

Pridobivanje podatkov za LN za leto 2021 bo predvidoma potekalo podobno kot v preteklem letu. Njihovo zbiranje bo v skladu z zgoraj omenjenima pravilnikoma ter morebitnimi spremembami in dopolnili.

Pregled odstrela in izgub divjadi v loviščih od 1. 1. do 31. 12. 2020 mora biti opravljen najkasneje do 31. 1. 2021. Do 10. 1. 2021 morajo lovišča opraviti interne kategorizacije, v aplikacijo Lisjak morajo vpisati eventualne popravke, maso rogovij in ocenjene CIC točke za trofejno divjad (kar je še vedno hiba nekaterih). Tudi v letu 2020 bo Komisija za pregled odvzema v Primorskem LUO opravila vmesno kategorizacijo trofejnih jelenov, saj se je le ta izkazala za zelo pozitivno. Vmesno kategorizacijo bo komisija opravila v času po jelenjem roku, predvidoma v prvi polovici oktobra 2020. Glavni del pregleda bo komisija za pregled odstrela in izgub divjadi pričela **11. 1. 2021**. Vsaj en član komisije je vedno tudi predstavnik ZGS. Ob končanem pregledu v vseh loviščih, OZUL posameznemu lovišču, ZGS in Lovski inšpekciji pošlje kopijo (scan) izvoda seznama odvzema in izgub divjadi ter kategorizacijskega zapisnika. Vsem se pošlje tudi kopijo (scan) trofejnih listov jelenov. Komisiji se ob pregledu predloži za vsak odstreljen ali izgubljen osebek:

- za **srnjad, jelenjad in damjaka**: trofeja in levi del spodnje čeljusti za enoletne in starejše samce pri moških ter levi del spodnje čeljusti za mladiče obeh spolov in samice, za lovske goste trofejni list in spodnja leva čeljust,
- za **divjega prašiča**: za oba spola cele spodnje čeljusti s čekani, za merjasce tudi brusilci,
- za **gamsa**: trofeja pri obeh spolih.

Evidenčna knjiga:

Samo redni vpis v evidenčno knjigo brez materialnega dokaza se ne upošteva. Kot materialni dokaz se lahko predloži zapisnik komisije za ocenjevanje odstrela in izgub posameznega upravljavca lovišča, zapisnik pristojnih javnih služb in državnih organov – Veterinarsko higienska služba, Policija, fotografija z datumom odvzema, trofejni list (lovski gost), ipd., ki jih komisija lahko upošteva kot materialni dokaz odvzema. Čeljusti je komisija po končanem pregledu dolžna trajno uničiti. Kot trajno uničenje čeljusti šteje tudi njihova izročitev raziskovalnim institucijam, in sicer z namenom raziskav divjadi. Morebitno nepredložitev trofej in čeljusti v oceno je komisija dolžna prijaviti lovskemu inšpektorju.

Evidenčne knjige odstrela in izgub divjadi je treba voditi kronološko - tako, da je vanje vpisana vsaka izločena žival, poleg odstrela tudi vse izgube (naravne in nenaravne), v pravilnem časovnem zaporedju. Izgube posameznih vrst je treba ločiti po vzrokih, pri »veliki« divjadi po starostnih kategorijah, pri nekaterih vrstah male divjadi le s skupnim številom. Ob izločeni divjadi je treba natančno voditi tudi mesto (geokoordinate) izločitve. Lovišče mora zagotoviti skladnost geokoordinat in čeljusti odvzete divjadi.

Za odstreljeni del populacije posameznih vrst velike divjadi je treba za vsako starostno kategorijo izračunati povprečno biološko telesno maso (z glavo, trofejo, nogami, a iztrebljeno) na eno decimalno natančno (npr. srnjad, moški mladiči, povprečna telesna masa vseh uplenjenih v lovišču v zadnjem lovskem letu - 9,6 kg ...), pri trofejnih srnjakih in jelenih je treba izračunati tudi povprečno maso suhega rogovja vseh odvzetih v lovišču za preteklo lovsko leto. Voditi je treba tudi evidenco transportnih telesnih mas in geokoordinat odvzema za veliko divjad.

Letni načrti lovišč:

Do 10. 2. 2021 morajo lovišča posredovati ZGS letne načrte gospodarjenja z divjadjo za leto 2020 (realizacija) in preliminarnе načrte za leto 2021. Oboje se posreduje preko vpisa in zaključitve podatkov v spletni aplikaciji LISJAK.

Upravljalce lovišč opozarjamo na dosledno izpolnjevanje letnih načrtov lovišč, ki so osnova za izdelavo LN LUO. Nujno je treba navesti konkretne in točne lokacije biomeliorativnih in biotehničnih posegov v okolje v obliki katastrskih občin in parcelnih števil. Dosledno je treba upoštevati morebitne pripombe, ki jih bomo pripisali k posameznim načrtom lovišč. Več pozornosti naj upravljavci lovišč posvetijo tudi zasledovanju trenda številčnosti in prostorske prisotnosti posameznih vrst divjadi (tudi velikih zveri) saj lahko na podlagi teh podatkov pripomorejo k izboljšanju zagotavljanja usklajenosti odnosa divjad - okolje. Številčnost in prostorska razporeditev populacij je pomembna tudi z vidika postavljanja posameznih ukrepov v okolju divjadi oz. režim gospodarjenja z gozdovi.

V kolikor bodo dane možnosti (čas in materialna sredstva) bo ZGS OE Sežana na terenu preveril lokacije vseh krmišč ter preko aplikacije Lisjak tudi navedbe parcelnih števil in katastrskih občin ob ukrepih zapisanih v Letnih načrtih lovišč. V letu 2020 se načrtuje preverbo krmišč - v vsakem LUB najmanj eno lovišče.

Za uspešno realizacijo LN je treba v tekočem letu, najkasneje do 15. novembra, opraviti usklajevalni sestanek s pregledom realizacije načrta odvzema divjadi, ko se lahko spremeni razdelitev odvzema za nekatere vrste divjadi. Po potrebi se lahko izven načrtovanega skliče tudi več usklajevalnih sestankov (ZGS, OZUL, gospodarji LD).

Usklajevalni sestanek med ZGS in Območnim združenjem upravljavcev lovišč LUO, na katerem se uskladi odvzem lovnih vrst ter dela v loviščih na nivoju LUO in/ali po loviščih, se skliče najpozneje do sredine marca prihodnjega leta.

S Pravilnikom o načrtih za gospodarjenje z gozdovi in upravljanje z divjadjo (Ur. l. RS, št. 91/10) je v 89. členu v okviru kvot letnega načrta LUO dovoljena tudi možnost sprememb načrtovane razdelitve odvzema divjadi po loviščih (prerazporeditev). Spremembe načrtovane razdelitve so mogoče le do 15. novembra in sicer za vrste z velikim območjem gibanja (navadni jelen, damjak, muflon, divji prašič).

Sestavil:
Andrej Sila, gozd. inž.
Strokovni sodelavec I

Boštjan Košiček, univ. dipl. inž. gozd.
Vodja OE Sežana

6 PRILOGE

1. Seznam krmišč za parkljasto divjad v letu 2020
2. Zapisnik sestanka Stokovnega sveta Območne enote Sežana
3. Zapisnik javne predstavitve Letnega načrta za V. Primorsko lovsko upravljavsko območje za leto 2020 z obrazložitvijo upoštevanja oz. neupoštevanja pripomb na osnutek Letnega načrta za V. Primorsko lovsko upravljavsko območje za leto 2020
4. Zapisnik seje Sveta Območne enote Sežana

PRILOGA 1 : Seznam krmišč za parkljasto divjad v letu 2020

Ime lovišča	Ime k.o.	Krajevno ime	Živalska vrsta	Namen	ŽSP
BRJE - ERZELJ	BRJE	KARABINKE	divji prašič	privabljalno	
BRJE - ERZELJ	ŠMARJE	TEVŠKE GMAJNE	divji prašič	privabljalno	
BRJE - ERZELJ	GOČE	ČELA	divji prašič	privabljalno	
BRJE - ERZELJ	GABERJE	GRANDE DOLINA	divji prašič	privabljalno	
BRJE - ERZELJ	PLANINA	PLANINA OSTRVI VRH	divji prašič	privabljalno	
BRJE - ERZELJ	BRJE	LAZ	divji prašič	privabljalno	
BRJE - ERZELJ	ŠMARJE	KRIŠTEN GRAD	divji prašič	privabljalno	
BRJE - ERZELJ	ŠMARJE	MLAKE	divji prašič	privabljalno	
BRJE - ERZELJ	GOČE	JASEN 2	divji prašič	privabljalno	
BRJE - ERZELJ	ERZELJ	BOLNICA VERA	divji prašič	privabljalno	
BRJE - ERZELJ	ERZELJ	ERZELJ - ČEJŠOVK	divji prašič	privabljalno	
BRKINI	RAČICE	P2	divji prašič	privabljalno	
BRKINI	PODBEŽE	STAJNO BRDO	divji prašič	privabljalno	
BRKINI	PODGRAD	RIBNJAK	divji prašič	privabljalno	
BRKINI	PODGRAD	BOTA	divji prašič	privabljalno	
BRKINI	POLJANE	MEDVEDARCA	divji prašič	privabljalno	
BRKINI	PODGRAD	TUNEL	divji prašič	privabljalno	
BRKINI	PODGRAD	ŽARDIN	divji prašič	privabljalno	
BRKINI	HRUŠICA	SMETIŠČE	divji prašič	privabljalno	
BRKINI	RAČICE	GLAVICA-EMETOVA	divji prašič	privabljalno	
BRKINI	PREGARJE	STARE ŠTALE-LOČICE	divji prašič	privabljalno	
BRKINI	PODGRAD	ZA PLAMO	divji prašič	privabljalno	
BRKINI	PREGARJE	BREZOVO BRDO	divji prašič	privabljalno	
BRKINI	PODGRAD	BORŠT	divji prašič	privabljalno	
BRKINI	HRUŠICA	ZA PLAMO	divji prašič	privabljalno	
BRKINI	HRUŠICA	ŠTEVILKE	divji prašič	privabljalno	
BRKINI	POLJANE	KRIŽIŠČE ZA ŽELEZNO PREŽO	divji prašič	privabljalno	
BUKOVICA	STAROD	PLASINE DESNO	divji prašič	privabljalno	
BUKOVICA	RAČICE	RAČIŠKI LAZI	divji prašič	privabljalno	
BUKOVICA	VELIKA BUKOVCA	SNOŽET	divji prašič	privabljalno	
BUKOVICA	JELŠANE	SUŠANJ DOLINE	divji prašič	privabljalno	
BUKOVICA	VELIKO BRDO	OSTRUŽNICA	divji prašič	privabljalno	
BUKOVICA	STAROD	PODLUKE	divji prašič	privabljalno	
BUKOVICA	STUDENA GORA	ŠTEFULINOVA OGRADA	divji prašič	privabljalno	
BUKOVICA	STAROD	POD STUDENC	divji prašič	privabljalno	
BUKOVICA	STUDENA GORA	GLAVICA	divji prašič	privabljalno	
BUKOVICA	STAROD	PLASINE LEVO	divji prašič	privabljalno	
BUKOVICA	RAČICE	RAČIŠKE DANE	divji prašič	privabljalno	
BUKOVICA	RAČICE	POLVERJERA	divji prašič	privabljalno	

Ime lovišča	Ime k.o.	Krajevno ime	Živalska vrsta	Namen	ŽSP
BUKOVICA	JELŠANE	JEŠEVSKO POD CARINO	divji prašič	privabljalno	
DEKANI	OSP	OSP-POD BOŠKI	divji prašič	privabljalno	
DEKANI	SV. ANTON	ŠKRGATOVEC	divji prašič	privabljalno	
DEKANI	OSP	KOVČICE	divji prašič	privabljalno	
DEKANI	TINJAN	MOTOKROS	divji prašič	privabljalno	
DEKANI	SV. ANTON	ŽAGOVEC	divji prašič	privabljalno	
DEKANI	PLAVJE	PERNICA	divji prašič	privabljalno	
DEKANI	TINJAN	KOLOMBAR	divji prašič	privabljalno	
DEKANI	TINJAN	PARČELE	divji prašič	privabljalno	
DEKANI	ROŽAR	ROŽARSKO BRDO	divji prašič	privabljalno	
DOLCE - KOMEN	GORJANSKO	NADROUOŠKI BORI	divji prašič	privabljalno	
DOLCE - KOMEN	BRJE	DOLGE NJIVE	divji prašič	privabljalno	
DOLCE - KOMEN	VOLČJI GRAD	KOMPLEKS	divji prašič	privabljalno	
DOLCE - KOMEN	GABROVICA	KOSMATI HRIB	divji prašič	privabljalno	
DOLCE - KOMEN	GABROVICA	MARIVNIK GABROVICA	divji prašič	privabljalno	
DOLCE - KOMEN	GORJANSKO	MERSCE	divji prašič	privabljalno	
DOLCE - KOMEN	TOMAČEVICA	ZAJČEVEC	divji prašič	privabljalno	
DOLCE - KOMEN	MALI DOL	ZAJČEVEC-DOLCI	divji prašič	privabljalno	
FAJTI HRIB	OPATJE SELO	CIRJE	divji prašič	privabljalno	
FAJTI HRIB	LIPA	PASICE	divji prašič	privabljalno	
FAJTI HRIB	VRTOČE	JAPNIŠČE	divji prašič	privabljalno	
FAJTI HRIB	TEMNICA	JAVE	divji prašič	privabljalno	
FAJTI HRIB	RENČE	KALIČ	divji prašič	privabljalno	
FAJTI HRIB	RENČE	TOMŽEVA	divji prašič	privabljalno	
FAJTI HRIB	RENČE	BAŠEVA SENOŽET	divji prašič	privabljalno	
GABERK - DIVAČA	FAMLJE	FAMELJSKO	navadni jelen	zimsko	
GABERK - DIVAČA	POVIR	POD VLASTO	navadni jelen	zimsko	
GABERK - DIVAČA	POVIR	PRI HRASTU	navadni jelen	zimsko	
GABERK - DIVAČA	DIVAČA	ŠKRINJARJEVA OGRADA	navadni jelen	zimsko	
GABERK - DIVAČA	NAKLO	ŠKRLAVRT	navadni jelen	zimsko	
GABERK - DIVAČA	LOKEV	OBROŽENKA	divji prašič	privabljalno	
GABERK - DIVAČA	DIVAČA	ZGORNJI ŽLEB	divji prašič	privabljalno	
GABERK - DIVAČA	NAKLO	KATASTROFA	divji prašič	privabljalno	
GABERK - DIVAČA	DIVAČA	ŠKRINJARJEVA OGRADA	divji prašič	privabljalno	
GABERK - DIVAČA	NAKLO	PODGOVJE - KLARA - MEDVEDOVA OGRADA	divji prašič	privabljalno	
GABERK - DIVAČA	POVIR	JAPLENCA	divji prašič	privabljalno	
GABERK - DIVAČA	FAMLJE	FAMELJSKO	divji prašič	privabljalno	
GABERK - DIVAČA	GROČANA	NAD GROČANO	divji prašič	privabljalno	
GABERK - DIVAČA	LOKEV	ČISTI KAL	divji prašič	privabljalno	
GABERK - DIVAČA	POVIR	POD KOČO	divji prašič	privabljalno	
GABERK - DIVAČA	LOKEV	KAČIŠKI MOST	divji prašič	privabljalno	
GABERK - DIVAČA	POVIR	POD VLASTO	divji prašič	privabljalno	
GABERK - DIVAČA	NAKLO	PRI TOPOLIH	divji prašič	privabljalno	
GRADIŠČE - KOŠANA	KOŠANA	PRETRŽJE	navadni jelen	zimsko	
GRADIŠČE - KOŠANA	KOŠANA	ZA KOČO	navadni jelen	zimsko	
GRADIŠČE - KOŠANA	VOLČE	VREMŠČICA	navadni jelen	zimsko	
GRADIŠČE - KOŠANA	KOŠANA	POD LIBIJO	divji prašič	preprečevalno	
GRADIŠČE - KOŠANA	KOŠANA	BRDA-GRADIŠČE	divji prašič	preprečevalno	
GRADIŠČE - KOŠANA	NADANJE SELO	ŠKRNIK	divji prašič	preprečevalno	
GRADIŠČE - KOŠANA	KAL	ŠTANKOVCI	divji prašič	privabljalno	

Ime lovišča	Ime k.o.	Krajevno ime	Živalska vrsta	Namen	ŽSP
GRADIŠČE - KOŠANA	KOŠANA	ZA KOČO	divji prašič	privabljalno	
GRADIŠČE - KOŠANA	VOLČE	VRH LIBIJE	divji prašič	privabljalno	
GRADIŠČE - KOŠANA	NADANJE SELO	ŠKRNİK	divji prašič	privabljalno	
GRADIŠČE - KOŠANA	NARIN	KRAVNCE	divji prašič	privabljalno	
GRADIŠČE - KOŠANA	VOLČE	VREMŠČICA	divji prašič	privabljalno	
GRADIŠČE - KOŠANA	KOŠANA	PRETRŽJE	divji prašič	privabljalno	
GRADIŠČE - KOŠANA	NADANJE SELO	VAHNCA ŠEST	divji prašič	privabljalno	
GRADIŠČE - KOŠANA	VOLČE	LOZA	divji prašič	privabljalno	
ISTRA - GRAČIŠČE	GRADIN	ABITANTI- LEVO	divji prašič	privabljalno	
ISTRA - GRAČIŠČE	KUBED	FRATA	divji prašič	privabljalno	
ISTRA - GRAČIŠČE	SOČERGA	OLIKA	divji prašič	privabljalno	
ISTRA - GRAČIŠČE	PREGARA	TRDETINE	divji prašič	privabljalno	
ISTRA - GRAČIŠČE	PREGARA	VIDNICA	divji prašič	privabljalno	
ISTRA - GRAČIŠČE	TOPOLOVEC	TOPOLOVEC - POD VINOGRADI	divji prašič	privabljalno	
ISTRA - GRAČIŠČE	ZAZID	ZAZID VALA	divji prašič	privabljalno	
ISTRA - GRAČIŠČE	MOVRAŽ	BRGOD	divji prašič	privabljalno	
ISTRA - GRAČIŠČE	MOVRAŽ	NEDA	divji prašič	privabljalno	
ISTRA - GRAČIŠČE	MOVRAŽ	MAJNA	divji prašič	privabljalno	
ISTRA - GRAČIŠČE	PREGARA	FINET	divji prašič	privabljalno	
ISTRA - GRAČIŠČE	MOVRAŽ	RAVNICE POD BUTARI	divji prašič	privabljalno	
ISTRA - GRAČIŠČE	MOVRAŽ	KRAS NAD STRELIŠČEM	divji prašič	privabljalno	
ISTRA - GRAČIŠČE	SOČERGA	SOKOLIČI	divji prašič	privabljalno	
ISTRA - GRAČIŠČE	MOVRAŽ	GOLI HRIB	divji prašič	privabljalno	
ISTRA - GRAČIŠČE	MOVRAŽ	KAP	divji prašič	privabljalno	
ISTRA - GRAČIŠČE	MOVRAŽ	VELIKI BOROVC	divji prašič	privabljalno	
ISTRA - GRAČIŠČE	GRADIN	SIRŠKA VALA	divji prašič	privabljalno	
ISTRA - GRAČIŠČE	PREGARA	REPAREC VRH	divji prašič	privabljalno	
ISTRA - GRAČIŠČE	SOČERGA	MAVRIČI – ZA ZIDOM	divji prašič	privabljalno	
IZOLA	CETORE	POD GRBCI -BOLONJA	divji prašič	privabljalno	
IZOLA	DVORI NAD IZOLO	MEDLJAN BRŽINA	divji prašič	privabljalno	
IZOLA	GAŽON	LAZ	divji prašič	privabljalno	
JEZERO - KOMEN	BRESTOVICA	TRUŠKENCA	divji prašič	privabljalno	
JEZERO - KOMEN	ŠKRBINA	MARŠENCE	divji prašič	privabljalno	
JEZERO - KOMEN	IVANJI GRAD	IVANJEGRAJSKA GMAJNA	divji prašič	privabljalno	
JEZERO - KOMEN	SVETO	LOKVICE	divji prašič	privabljalno	
JEZERO - KOMEN	ŠKRBINA	NA LOGU	divji prašič	privabljalno	
JEZERO - KOMEN	ŠKRBINA	RUBIJE	divji prašič	privabljalno	
JEZERO - KOMEN	BRESTOVICA	POD KLANCEM	divji prašič	privabljalno	
JEZERO - KOMEN	GORJANSKO	POD SVETIM KRIŽEM	divji prašič	privabljalno	
JEZERO KOMEN	GORJANSKO	PRI LIPAH - KRMANJEK	divji prašič	privabljalno	
KOJNIK - PODGORJE	ZAZID	LEŠČEVICE	divji prašič	preprečevalno	
KOJNIK - PODGORJE	PODGORJE	VRŽIVNIKI	divji prašič	preprečevalno	
KOJNIK - PODGORJE	RAKITOVEC	KRAS RAKITOVEC	divji prašič	preprečevalno	
KOJNIK - PODGORJE	PODGORJE	VODENJAK	divji prašič	privabljalno	
KOJNIK - PODGORJE	PODGORJE	DEBEL HRIB	divji prašič	privabljalno	
KOJNIK - PODGORJE	PODGORJE	GORICE	divji prašič	privabljalno	
KOJNIK - PODGORJE	PODGORJE	OLICA	divji prašič	privabljalno	
KOJNIK - PODGORJE	PODGORJE	NJIVE	divji prašič	privabljalno	
KOJNIK - PODGORJE	RAKITOVEC	BREG	divji prašič	privabljalno	
KOJNIK - PODGORJE	OCIZLA	ZAJČJI HRIB	divji prašič	privabljalno	

Ime lovišča	Ime k.o.	Krajevno ime	Živalska vrsta	Namen	ŽSP
KOJNIK - PODGORJE	ZAZID	IVANJI DOL	divji prašič	privabljalno	
KOJNIK - PODGORJE	PODGORJE	ZAJEZER	divji prašič	privabljalno	
KOJNIK - PODGORJE	PREŠNICA	PREŠKO POLJE	divji prašič	privabljalno	
KOPER	SEMEDELA	BELE SKALE	zveri	privabljalno	da
KOPER	SEMEDELA	KRMIŠČE STARA ŠALARA	divji prašič	privabljalno	
KOPER	BERTOKI	KRMIŠČE POBEGI	divji prašič	privabljalno	
KRAS - DUTOVLJE	AVBER	STRMC	divji prašič	privabljalno	
KRAS - DUTOVLJE	KOPRIVA	BORŠT	divji prašič	privabljalno	
KRAS - DUTOVLJE	AVBER	KONTAČ	divji prašič	privabljalno	
KRAS - DUTOVLJE	AVBER	STARI BORŠT	divji prašič	privabljalno	
KRAS - DUTOVLJE	AVBER	DRNOVC	divji prašič	privabljalno	
KRAS - DUTOVLJE	VELIKI DOL	JAROVCA	divji prašič	privabljalno	
KRAS - DUTOVLJE	VELIKI DOL	KOSMATI HRIB	divji prašič	privabljalno	
KRAS - DUTOVLJE	TOMAJ	MRZLE ROVNE	divji prašič	privabljalno	
KRAS - DUTOVLJE	KRAJNA VAS	POSEKA - ŽEKANEC	divji prašič	privabljalno	
KRAS - DUTOVLJE	DUTOVLJE	PIŠČANCI	divji prašič	privabljalno	
KRAS - DUTOVLJE	PLISKOVICA	POLJANE- KOSOVELJE	divji prašič	privabljalno	
KRAS - DUTOVLJE	AVBER	GOSPODOVA ROVNA	divji prašič	privabljalno	
KRAS - DUTOVLJE	AVBER	DOLINKE	divji prašič	privabljalno	
KRAS - DUTOVLJE	KOPRIVA	KREMENIK	divji prašič	privabljalno	
KRAS - DUTOVLJE	SKOPO	KAMNE GORICE	divji prašič	privabljalno	
KRAS - DUTOVLJE	DUTOVLJE	PODREBER	divji prašič	privabljalno	
KRAS - DUTOVLJE	PLISKOVICA	ŠIJE	divji prašič	privabljalno	
MAREZIGE	TRUŠKE	BRŽANJI BOŠK	divji prašič	privabljalno	
MAREZIGE	BORŠT	LABOR ŠPICA	divji prašič	privabljalno	
MAREZIGE	TRUŠKE	KRIŽNI DREV	divji prašič	privabljalno	
MAREZIGE	BORŠT	DEMNICI	divji prašič	privabljalno	
MAREZIGE	TRUŠKE	ROKAVA	divji prašič	privabljalno	
MAREZIGE	TRUŠKE	ZABAVSKA VARDA	divji prašič	privabljalno	
MAREZIGE	TRUŠKE	ZABAVLJE ŠKRLICA	divji prašič	privabljalno	
MAREZIGE	BORŠT	MALI KOMPLEKS HRPELJCI	divji prašič	privabljalno	
MAREZIGE	MAREZIGE	RAVAN	divji prašič	privabljalno	
MAREZIGE	BORŠT	SLATINSKA	divji prašič	privabljalno	
MAREZIGE	TRUŠKE	POPETRE KAMENELA	divji prašič	privabljalno	
PREM	TATRE	GABROVO BRDO	divji prašič	preprečevalno	
PREM	PRELOŽE	PRELOŽKO	divji prašič	preprečevalno	
PREM	RJAVČE	RJAVSKE NJIVE- JABLAN BREG	divji prašič	privabljalno	
PREM	OSTROŽNO BRDO	PEKEL	divji prašič	privabljalno	
PREM	KOZJANE	KOZJANE PRI ŠEVARIANU	divji prašič	privabljalno	
PREM	ČELJE	ČELJE KOZJAK	divji prašič	privabljalno	
PREM	ČELJE	PRI ŽIKI	divji prašič	privabljalno	
RAŠA - ŠTORJE	KAZLJE	KRMIŠČE NA BRDU II	navadni jelen	zimsko	
RAŠA - ŠTORJE	POVIR	KRMIŠČE NA SOPADI II	navadni jelen	zimsko	
RAŠA - ŠTORJE	ŠTORJE	KRMIŠČE NA PODBREŠKI SOPADI	divji prašič	privabljalno	
RAŠA - ŠTORJE	ŠTORJE 2443	KRMIŠČE NA DEBELI GRIŽI	divji prašič	privabljalno	
RAŠA - ŠTORJE	DOLENJA VAS	KRMIŠČE V ZGORNJI RAŠI	divji prašič	privabljalno	
RAŠA - ŠTORJE	POVIR	KRMIŠČE NA SOPADI	divji prašič	privabljalno	
RAŠA - ŠTORJE	UTOVLJE	KRMIŠČE PRI UTOVLJAH	divji prašič	privabljalno	

Ime lovišča	Ime k.o.	Krajevno ime	Živalska vrsta	Namen	ŽSP
RAŠA - ŠTORJE	KAZLJE	KRMIŠČE V DRENJAH	divji prašič	privabljalno	
RAŠA - ŠTORJE	KAZLJE	KRMIŠČE V HUTNIKIH	divji prašič	privabljalno	
RAŠA - ŠTORJE	KAZLJE	KRMIŠČE NA BRDU II	divji prašič	privabljalno	
RIŽANA	PODPEČ	PLASA	divji prašič	privabljalno	
RIŽANA	HRASTOVLJE	LESKOVCE	divji prašič	privabljalno	
RIŽANA	LOKA	RAKOVEC	divji prašič	privabljalno	
RIŽANA	ČRNI KAL	MASOVCE	divji prašič	privabljalno	
RIŽANA	GABROVICA	TRIKOTNIK	divji prašič	privabljalno	
RIŽANA	GABROVICA	GOLAN	divji prašič	privabljalno	
RIŽANA	PODPEČ	ZABREŽEC - ČISTINA	divji prašič	privabljalno	
RIŽANA	ZAZID	ZARČIŠČE	divji prašič	privabljalno	
RIŽANA	HRASTOVLJE	SVETI MARKO	divji prašič	privabljalno	
SENOZEČE	SENOZEČE	CURK	navadni jelen	zimsko	
SENOZEČE	SENOZEČE	SPODMOL	navadni jelen	zimsko	
SENOZEČE	SENOZEČE	KURJA POLJA	divji prašič	privabljalno	
SENOZEČE	SENOZEČE	TRNCE	divji prašič	privabljalno	
SENOZEČE	DOLENJA VAS	DOLENSKI HRIBI	divji prašič	privabljalno	
SENOZEČE	DOLENJA VAS	MILHAR	divji prašič	privabljalno	
SENOZEČE	SENOZEČE	VREMŠČICA	divji prašič	privabljalno	
SENOZEČE	LAŽE	VODNI DOL	divji prašič	privabljalno	
SENOZEČE	DOLENJA VAS	RAVNICE	divji prašič	privabljalno	
SENOZEČE	SENOZEČE	ŠPETIČEVE JELENJE	divji prašič	privabljalno	
SENOZEČE	SENADOLE	ČEBULOVICA	divji prašič	privabljalno	
SENOZEČE	DOLENJA VAS	SELIVEC	divji prašič	privabljalno	
SENOZEČE	SENOZEČE	GRIŽA	divji prašič	privabljalno	
SENOZEČE	GABRČE	PARIZOV DOL	divji prašič	privabljalno	
SENOZEČE	SENOZEČE	MALA VREMŠČICA	divji prašič	privabljalno	
SENOZEČE	GABRČE	POD STRMCEM	divji prašič	privabljalno	
SENOZEČE	POTOČE	OŠEVNIK	divji prašič	privabljalno	
SENOZEČE	DOLENJA VAS	KALINOVEC	divji prašič	privabljalno	
SENOZEČE	LAŽE	LESKOVCA	divji prašič	privabljalno	
SENOZEČE	DOLENJA VAS	RAŠKI DOL	divji prašič	privabljalno	
SLAVNIK - MATERIJA	MATERIJA	PADEŽ	navadni jelen	zimsko	
SLAVNIK - MATERIJA	HOTIČNA	JAVOR	divji prašič	preprečevalno	
SLAVNIK - MATERIJA	MARKOVŠČINA	MAGROVEC	divji prašič	privabljalno	
SLAVNIK - MATERIJA	MATERIJA	PODMAJNIK	divji prašič	privabljalno	
SLAVNIK - MATERIJA	SLIVJE	KOTANJA	divji prašič	privabljalno	
SLAVNIK - MATERIJA	TATRE	GOLI RTI	divji prašič	privabljalno	
SLAVNIK - MATERIJA	MARKOVŠČINA	BUKOVJE	divji prašič	privabljalno	
SLAVNIK - MATERIJA	MARKOVŠČINA	JEZERINA	divji prašič	privabljalno	
SLAVNIK - MATERIJA	MARKOVŠČINA	KALIŠČE	divji prašič	privabljalno	
SLAVNIK - MATERIJA	MARKOVŠČINA	PETEC	divji prašič	privabljalno	
SLAVNIK - MATERIJA	BREZOVICA	MEDEVEDJE ČELO	divji prašič	privabljalno	
STRUNJAN	SEČOVLJE	PARECAG	mala divjad	zimsko	
STRUNJAN	RAVEN	DRAGONJA/HARI	mala divjad	zimsko	
STRUNJAN	SEČOVLJE	KRMILNICA ZA FAZANE	mala divjad	zimsko	
STRUNJAN	SEČOVLJE	KALCINAR 2 KRMIŠČE	divji prašič	privabljalno	
STRUNJAN	RAVEN	DRAGA	divji prašič	privabljalno	
ŠMARJE PRI KOPRU	KOŠTABONA	BRIČ 4	divji prašič	privabljalno	
ŠMARJE PRI KOPRU	KOŠTABONA	TARONJCA	divji prašič	privabljalno	
ŠMARJE PRI KOPRU	NOVA VAS	PR BOROVCA	divji prašič	privabljalno	

Ime lovišča	Ime k.o.	Krajevno ime	Živalska vrsta	Namen	ŽSP
ŠMARJE PRI KOPRU	KOŠTABONA	BRIČ P1	divji prašič	privabljalno	
ŠMARJE PRI KOPRU	RAVEN	BEZJAK	divji prašič	privabljalno	
ŠMARJE PRI KOPRU	ŠMARJE	DOBRAVE	divji prašič	privabljalno	
ŠMARJE PRI KOPRU	POMJAN	MANŽAN	divji prašič	privabljalno	
ŠMARJE PRI KOPRU	NOVA VAS	SLAP	divji prašič	privabljalno	
ŠMARJE PRI KOPRU	POMJAN	LABOR	divji prašič	privabljalno	
ŠTANJEL	ŠTANJEL	BUČA PEČ	divji prašič	privabljalno	
ŠTANJEL	KOBDILJ	ZABRDJE	divji prašič	privabljalno	
ŠTANJEL	KOBOLI	ŠKRPJANOVKA	divji prašič	privabljalno	
ŠTANJEL	KOBDILJ	PRJOVŠNA	divji prašič	privabljalno	
ŠTANJEL	KOBDILJ	PODNJAKI	divji prašič	privabljalno	
TABOR DORNBERK	BRANIK	PARADIŽ	divji prašič	privabljalno	
TABOR DORNBERK	BRANIK	GOLERIJA	divji prašič	privabljalno	
TABOR DORNBERK	BRANIK	PUŠČA	divji prašič	privabljalno	
TABOR DORNBERK	DORNBERK	ČELO	divji prašič	privabljalno	
TABOR DORNBERK	DORNBERK	GLOBOKA DOLINA	divji prašič	privabljalno	
TABOR DORNBERK	DORNBERK	OKROGLICA	divji prašič	privabljalno	
TABOR DORNBERK	BRANIK	BABNA DRAGA	divji prašič	privabljalno	
TABOR DORNBERK	SPODNJA BRANICA	BREG	divji prašič	privabljalno	
TABOR - SEŽANA	SEŽANA	VITEZOVA SOPADA	navadni jelen	zimsko	
TABOR - SEŽANA	MERČE	SEDOVNIK	divji prašič	privabljalno	
TABOR - SEŽANA	GROPADA	GROPAJSKO CENTER	divji prašič	privabljalno	
TABOR - SEŽANA	KRIŽ	ČEBARNCE	divji prašič	privabljalno	
TABOR - SEŽANA	POVIR	ŽIRSKA SOPADA	divji prašič	privabljalno	
TABOR - SEŽANA	BAZOVICA	DEBELA STENA	divji prašič	privabljalno	
TABOR - SEŽANA	BAZOVICA	IGOVCA	divji prašič	privabljalno	
TABOR - SEŽANA	TREBČE	PERINOVKA	divji prašič	privabljalno	
TABOR - SEŽANA	SEŽANA	GROPAJSKO - PRI VAGONU	divji prašič	privabljalno	
TABOR - SEŽANA	MERČE	DALJNOVOD PLEŠIVICA	divji prašič	privabljalno	
TABOR - SEŽANA	LOKEV	NAD VILENICO	divji prašič	privabljalno	
TABOR - SEŽANA	POVIR	OSOJNICA	divji prašič	privabljalno	
TABOR - SEŽANA	GROPADA	ZLATA KLJUKA	divji prašič	privabljalno	
TABOR - SEŽANA	MERČE	ŠUKOVKA	divji prašič	privabljalno	
TABOR - SEŽANA	GROPADA	ŠTALE	divji prašič	privabljalno	
TABOR - SEŽANA	VOGLJE	VRHOVLJE	divji prašič	privabljalno	
TABOR - SEŽANA	KRIŽ	PR KAUČIČI	divji prašič	privabljalno	
TABOR - SEŽANA	SEŽANA	POLANE	divji prašič	privabljalno	
TIMAV - VREME	ŠKOFLJE	ŽLEBCI	navadni jelen	zimsko	
TIMAV - VREME	GORNJE VREME	ČEVCA	divji prašič	preprečevalno	
TIMAV - VREME	PODGRAD	GLOBNA SELA	divji prašič	preprečevalno	
TIMAV - VREME	BARKA	BARŠČINA	divji prašič	preprečevalno	
TIMAV - VREME	VREMSKI BRITOF	RACMANCA	divji prašič	preprečevalno	
TIMAV - VREME	VAREJE	KALIČ	divji prašič	privabljalno	
TIMAV - VREME	VREMSKI BRITOF	SEDEŽE-KAVC	divji prašič	privabljalno	
TIMAV - VREME	ŠKOFLJE	MALE STRAŽE	divji prašič	privabljalno	
TIMAV - VREME	MISLIČE	SAJANIŠČE	divji prašič	privabljalno	
TIMAV - VREME	GORNJE VREME	TAJHI	divji prašič	privabljalno	
TIMAV - VREME	ŠKOFLJE	DOLINE	divji prašič	privabljalno	
TIMAV - VREME	PODGRAD	PRISTAVA	divji prašič	privabljalno	
TIMAV - VREME	BARKA	KOZJA BRDA	divji prašič	privabljalno	

Ime lovišča	Ime k.o.	Krajevno ime	Živalska vrsta	Namen	ŽSP
TIMAV - VREME	FAMLJE	FAMELJSKI KALI	divji prašič	privabljalno	
TIMAV - VREME	BARKA	PADEŽ	divji prašič	privabljalno	
TRSTELJ KOSTANJEVICA	KOSTANJEVICA NA KRASU	DOUŠCE	mala divjad	zimsko	
TRSTELJ KOSTANJEVICA	KOSTANJEVICA NA KRASU	PADONCE	mala divjad	zimsko	
TRSTELJ KOSTANJEVICA	KOSTANJEVICA NA KRASU	DRASCE	mala divjad	zimsko	
TRSTELJ KOSTANJEVICA	OPATJE SELO	MULAŽ	divji prašič	preprečevalno	
TRSTELJ KOSTANJEVICA	VOJŠČICA	KRASE	divji prašič	preprečevalno	
TRSTELJ KOSTANJEVICA	KOSTANJEVICA NA KRASU	DIGURA	divji prašič	preprečevalno	
TRSTELJ KOSTANJEVICA	KOSTANJEVICA NA KRASU	PREDALJE	divji prašič	privabljalno	
TRSTELJ KOSTANJEVICA	KOSTANJEVICA NA KRASU	STARA LOKVA	zveri	privabljalno	da
TRSTELJ KOSTANJEVICA	SELA NA KRASU	RUTNIKI	divji prašič	privabljalno	
TRSTELJ KOSTANJEVICA	SELA NA KRASU	BORŠTI	divji prašič	privabljalno	
TRSTELJ KOSTANJEVICA	KOSTANJEVICA NA KRASU	ŽIBERNIK	divji prašič	privabljalno	
TRSTELJ KOSTANJEVICA	OPATJE SELO	ZASLADOVCA	divji prašič	privabljalno	
TRSTELJ KOSTANJEVICA	VOJŠČICA	ZADOLI	divji prašič	privabljalno	
TRSTELJ KOSTANJEVICA	KOSTANJEVICA NA KRASU	PODPAČNIK	divji prašič	privabljalno	
TRSTELJ KOSTANJEVICA	KOSTANJEVICA NA KRASU	GRIŽA	divji prašič	privabljalno	
VIDEŽ - KOZINA	DANE	NAD ŽELEZNICO	navadni jelen	zimsko	
VIDEŽ - KOZINA	PREŠNICA	PARCELE ZA BIVAKOM	navadni jelen	zimsko	
VIDEŽ KOZINA	RODIK	BORŠT	divji prašič	privabljalno	
VIDEŽ KOZINA	BREZOVICA	NAD DOLGO DOLINO	divji prašič	privabljalno	
VIDEŽ KOZINA	HRPELJE	NAD VRTLE	divji prašič	privabljalno	
VIDEŽ KOZINA	RODIK	PODMAGANKA	divji prašič	privabljalno	
VIDEŽ KOZINA	HRPELJE	NAD NJIVE	divji prašič	privabljalno	
VIDEŽ KOZINA	OCIZLA	GAUGE	divji prašič	privabljalno	
VIDEŽ KOZINA	HRPELJE	NAD ŽLEBE	divji prašič	privabljalno	
VIDEŽ KOZINA	OCIZLA	NAD MIHELSKO VALO	divji prašič	privabljalno	
VIDEŽ KOZINA	RODIK	POD PRELOVC	divji prašič	privabljalno	
VIDEŽ KOZINA	RODIK	NA VODOVODU	divji prašič	privabljalno	
VIDEŽ KOZINA	SOCERB	KARLIČEVA (JOVO)	divji prašič	privabljalno	
VIDEŽ KOZINA	SOCERB	SELA (LEBANOVA)	divji prašič	privabljalno	
VIDEŽ KOZINA	SOCERB	PRI OSLIH	divji prašič	privabljalno	
VIDEŽ KOZINA	PREŠNICA	SENEDOL 2	divji prašič	privabljalno	
VIDEŽ KOZINA	HRPELJE	POD HRPELJE	divji prašič	privabljalno	
VIDEŽ KOZINA	DRAGA	ZA GRADEC V BORU	divji prašič	privabljalno	
VIDEŽ KOZINA	RODIK	NA NJIVCAH	divji prašič	privabljalno	
VRHE - VRABČE	GRIŽE	GRDI DOL	divji prašič	privabljalno	
VRHE - VRABČE	ŠTJAK	GOŽEVEC	divji prašič	privabljalno	
VRHE - VRABČE	ŠTJAK	BREZOVCE	divji prašič	privabljalno	
VRHE - VRABČE	GRIŽE	DOBRAVCA	divji prašič	privabljalno	
VRHE - VRABČE	GRIŽE	OGRADA	divji prašič	privabljalno	
VRHE - VRABČE	GRIŽE	LAHOVKA	divji prašič	privabljalno	
VRHE - VRABČE	VELIKO POLJE	ROVNA	divji prašič	privabljalno	
VRHE - VRABČE	ŠTJAK	GROFOVA SNOŽET	divji prašič	privabljalno	
VRHE - VRABČE	ŠTJAK	OČAKI	divji prašič	privabljalno	
VRHE - VRABČE	VELIKO POLJE	DOLINA	divji prašič	privabljalno	
VRHE - VRABČE	VELIKO POLJE	VIDEM BREG	divji prašič	privabljalno	
ŽABNIK OBROV	GOLAC	KORITNJAK	divji prašič	privabljalno	
ŽABNIK OBROV	RJAVČE	RJAVSKO	divji prašič	privabljalno	
ŽABNIK OBROV	GOLAC	ZAGRAD	divji prašič	privabljalno	
ŽABNIK OBROV	OBROV	BAJERCE	divji prašič	privabljalno	

Ime lovišča	Ime k.o.	Krajevno ime	Živalska vrsta	Namen	ŽSP
ŽABNIK OBROV	GABERK	GABERSKI POTOK	divji prašič	privabljalno	
ŽABNIK OBROV	GOLAC	ZA STRAHOVICO GOLI VRH	divji prašič	privabljalno	
ŽABNIK OBROV	GRADIŠČE	GRADIŠČE ŽLEB	divji prašič	privabljalno	
ŽABNIK OBROV	KOVČICE	POD KOVČICE	divji prašič	privabljalno	
ŽABNIK OBROV	OBROV	BRESTOVEC	divji prašič	privabljalno	
ŽABNIK OBROV	POLJANE	POLJANE PRVO	divji prašič	privabljalno	
ŽABNIK OBROV	GOLAC	MRTVE DOLINE	divji prašič	privabljalno	
ŽABNIK OBROV	OBROV	FINIDA	divji prašič	privabljalno	
ŽABNIK OBROV	GOLAC	VITRNJAK	divji prašič	privabljalno	
ŽABNIK OBROV	RITOMEČE	ORLEK	divji prašič	privabljalno	
ŽABNIK OBROV	TATRE	TOPOLIČJE	divji prašič	privabljalno	
ŽABNIK OBROV	MALE LOČE	BORŠT	divji prašič	privabljalno	

ZAVOD za GOZDOVE
SLOVENIJE

Območna enota Sežana

ZAPISNIK

Šifra: 013-2/2020-2

Datum: 23. 3. 2020

Dogodek: Seja strokovnega sveta OE Sežana z dne 16. 3. 2020.

Čas pričetka dogodka: Sestanek se je pričel ob 8. uri.

Vabljeni: Boštjan Košiček, Matej Kravanja, Matej Reščič, Andrej Zadnik, Andrej Sila, Bogdan Magajna.

Prisotni: Boštjan Košiček, Matej Kravanja, Matej Reščič, Andrej Zadnik, Andrej Sila, Bogdan Magajna.

Oseba, ki je vodila sestanek: Matej Reščič

Dnevni red:

1. Pregled zapisnika prejšnjega strokovnega sveta
2. Določitev osnutka letnega lovsko upravljavskega načrta za V. Primorsko lovsko upravljavsko območje za leto 2020
3. Zasnova posestnega načrta za Mestno občino Koper
4. Preverba poročila o delu za leto 2019 in programa dela za leto 2020
5. Razno

Točka dnevnega reda št. 1: Pregled zapisnika prejšnjega strokovnega sveta

Pri pregledu zapisnika se je posebno pozornost posvetilo prvi točki sklepa, in sicer da informatik OE do konca meseca februarja naredi pisni seznam računalnikov OE na katerih deluje program za izdelavo gozdnogojitvenih načrtov. Informatik je poročal, da je na računalnikih OE nameščenih 16 programov za izdelavo gozdnogojitvenih načrtov, ki vsi delujejo z izjemo računalnika pri Tiberiju, ki težko izdelava kartni del gozdnogojitvenega načrta. Ima pa program za izdelavo gozdnogojitvenih načrtov to težavo, da je počasen in včasih potrebuje tudi 10 min, da opravi fazo priprave podatkov.

Na podlagi navedenega strokovni svet ugotavlja, da ni tehničnih zadržkov za izdelavo gozdnogojitvenih načrtov na OE. Revirni gozdarji morajo redno izdelovati gozdnogojitvene načrte in jih shranjevati v skupni mapi S:\!EVIDgojN\.

Točka dnevnega reda št. 2: Določitev osnutka letnega lovsko upravljavskega načrta za V. Primorsko lovsko upravljavsko območje za leto 2020

Andrej Sila, nosilec izdelave načrta, je predstavil vsebino lovsko upravljavskega načrta za V. Primorsko lovsko upravljavsko območje za leto 2020. Pri predstavitvi je izpostavil nekaj osnovnih izhodišč, ki so vplivala na sestavo načrta in povzel glavne vsebine in usmeritve za trajnostno upravljanje z divjadjo.

V letu 2019 so skupne škode ostale na približno enaki ravni kot v letu 2018. Škode na lovnih površinah so se povečale iz 30.500 EUR na 50.636 EUR, medtem ko so se na nelovnih površinah zmanjšale iz 96.200 EUR na 68.332 EUR. Glavnino škod je v letu 2019 povzročil divji prašič, za katerega je bil izveden tudi rekordni odstrel, in sicer 3.418 živali. Zaradi tega je tudi načrtovani odvzem divjega prašiča v letu 2020 nekoliko višji kot v letu 2019 in znaša 3.000 živali (+ 7 %). Odvzem srnjadi, katere številčnost je v upadu, je načrtovan 7 % nižje kot v letu 2019, nasprotno pa je odvzem jelenjadi načrtovan 10 % više. V primerjavi z letom 2019 je načrtovan nekoliko večji odvzem male divjadi, in sicer lisica + 5 %, jazbec +15 %, siva vrana +40 % in sraka +20 %. V letošnjem lovsko upravljavskem načrtu je prvič načrtovan tudi odvzem šakala, in sicer v višini 45 živali, z glavnino načrtovanega odvzema na Krasu (21 živali).

Strokovni svet na predstavitvi in na višino načrtovanega odvzema divjadi ni imel pripomb in soglasno sprejel naslednji sklep:

Sklep št. 1:

Določi se osnutek letnega lovsko upravljavskega načrta za V. Primorsko lovsko upravljavsko območje za leto 2020.

Točka dnevnega reda št. 3: Zasnova posestnega načrta za Mestno občino Koper

V postopku priprave posestnega načrta za gozdove v lastni Mestne občine Koper se je izkazalo, da večje število parcel sploh ni v izključni lasti Mestne občine Koper, ampak je del parcel skupna lastnina (agrarne skupnosti). V razpravi je bilo ugotovljeno, da se posestni načrt lahko izdelava tudi za solastniške parcele, vendar bo to občino več stalo, na kar je potrebno občino opozoriti. Za uradno komunikacijo z občino je zadolžen Boštjan Košiček, ki je tudi zadolžen za pripravo in podpis pogodbe o izdelavi posestnega načrta. V primeru, da ne bo prišlo do podpisa pogodbe, se posestni načrt ne bo izdelal. Izdelava posestnega načrta bo temeljila na podatkih opisov sestojev, ki se jih bo pripravilo na podlagi programa Gjn.

Točka dnevnega reda št. 4: Preverba poročila o delu za leto 2019 in programa dela za leto 2020

Boštjan Košiček je sporočil, da so vsi vodje odsekov in služb poročilo in program dela pripravili z izjemo Andreja Sile. Ta je povedal, da je imel precej dela z izdelavo letnega lovsko upravljavskega načrta, ampak da bo svojo zadolžitev čim prej opravil. Seja sveta OE Sežana bo predvidoma 1. 4. 2020 in bo zaradi koronavirusa korespondenčna.

Točka dnevnega reda št. 5: Razno

Boštjan Košiček je podal informacijo, da je v letošnjem letu predvidena nacionalna gozdna inventura, vendar o samem poteku te ne vemo še ničesar.

Boštjan Košiček je tudi sporočil, da se zaradi pojava koronavirusa spodbuja delo na domu, pri čemer je poleg dovoljenja direktorja potrebno urediti tudi dostop do službenega maila. Do službenega maila je mogoče dostopati preko naslova <https://eposta.zgs.si>, vendar je potrebno za dostop to tega na svojem osebem računalniku imeti naloženo veljavno potrdilo Sigen-CA.

Andrej Sila je sporočil, da je v letošnjem letu predvidena izvedba popisa objedenosti gozdnega mladja.

Andrej Zadnik je sporočil, da so v letošnjem letu predvideni trije tečaji za motorno žago, in sicer eden na območju KE Kozina in dva na območju KE Sežana.

Bogdan Magajna je predlagal, da se lokalno skupnost in lastnike vseh zemljišč v zaraščanju preko člankov v občinskih glasilih obvesti, da se imajo možnost na spletu skladno z 11. členom Zakona o gozdovih seznaniti s tem, katera zemljišča, ki bodo še naprej prepuščena zaraščanju, bodo ob izdelavi naslednjega GGN določena kot gozd oziroma kot drugo gozdno zemljišče.

Matej Kravanja je sporočil, da večina zaposlenih na svojem službenem telefonu nima naloženega programa Kolektor, ki lahko nadomešča GPS in vsebuje podatke o parcelah, lastnikih in druge gozdarske podatke (gozd, sestoji). Glede na zahtevo CE, da zaposleni maksimalno uporabljajo navedeni program, je strokovni svet sprejel naslednji sklep.

Sklep št. 2:

Vsi terenski delavci OE Sežana morajo do 1. 5. 2020 na svojem službenem telefonu imeti naložen program Kolekor. Program na službeni telefon naloži Matija. Pogoji za dostop do mreže oziroma podatkov ZGS je službeno potrdilo Sigen-CA. Kdor nima službenega potrdila Sige-CA se prav tako obrne na Matijo.

Čas zaključka dogodka: Sestanek je bil zaključen ob 10:30.

Zapisal:

Matej Reščič, univ. dipl. inž. gozd., l.r.

Obvestiti:

- člane strokovnega sveta;
- vodje KE;
- CE ZGS.

**ZAVOD za GOZDOVE
SLOVENIJE**

Območna enota Sežana

Šifra: 3401-1/2020-7

Datum: 27. 03. 2020

Zapisnik Javne predstavitve osnutka Letnega načrta za Primorsko LUO za leto 2020, z dne 26. 3. 2020 in opredelitev do pripomb podanih v času javne predstavitve

Skladno s priporočilom MKGP št. 341-4/2020/1 z dne 12. 3. 2020 in glede na varnostno situacijo ob pandemiji virusa COVID-19, javne predstavitve načrta ni bilo. Namesto javne predstavitve so se v času med 19. 3. in 26. 3. 2020 zbirale pisne pripombe na načrt. Rok za posredovanje pripomb je bil 26. 3. 2020 (e pošta oesezana@zgs.si).

K javni predstavitvi načrta oz. podajanju pripomb so bili vabljeni:

Člani Sveta OE Sežana (po emailu)

DOPPS Koper - po emailu: skocianski@skocianski-zatok.org

Društvo rejcev drobnice Krasa, Sejmiška 1 a, 6210 Sežana - po emailu: evgen.gerzel@gmail.com

Društvo za osvoboditev živali in njihove pravice, Ostrožno pri Ponikvi 26, 3232 Ponikva: info@osvoboditev-zivali.org

Društvo živinorejcev Krasa, Sejmiška 1 a, Sežana - po emailu: h.gaspersic@gmail.com

Inšpektorat RS za kmetijstvo, gozdarstvo, lovstvo in ribištvo Ljubljana - po emailu: dolores.carga@gov.si

IO OZUL Primorskega LUO - po emailu: primorsko.luo@gmail.com

KGZS, Egon Rebec - po emailu: egon.rebec@kqzs.si

KGZS, KGZ Nova Gorica, Pri hrastu 18, 5000 Nova Gorica - po emailu: info@go.kqzs.si

KGZS, KGZ Nova Gorica, KSS Sežana, Sejmiška 1 a, 6210 Sežana - po emailu: milena.stofa@go.kqzs.si

KGZS OE Koper - po emailu: srecko.horvat@go.kqzs.si

KGZS, KGZ NG, KSS Il. Bistrica, Vojkov drevored 14, 6250 Il. B. - po emailu: rafaela.zejn@go.kqzs.si

KGZS, KGZ NG, KSS Postojna, Cankarjeva 6, 6230 Postojna - po emailu: majda.godina@go.kqzs.si

Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano - po emailu: gp.mkgp@gov.si

MKGP, Sašo Novinec - po emailu: saso.novinec@gov.si

Občina Divača - po emailu: obcina@divaca.si

Občina Hrpelje-Kozina - po emailu: obcina.hrpelje-kozina@hrpelje.si

Občina Ilirska Bistrica - po emailu: obcina.ilirska-bistrica@ilirska-bistrica.si

Občina Izola - po emailu: posta.oizola@izola.si

Občina Komen - po emailu: obcina@komen.si

Občina Miren-Kostanjevica - po emailu: tajnistvo@miren-kostanjevica.si

Občina Piran - po emailu: obcina.piran@piran.si

Občina Sežana - po emailu: obcina@sezana.si

Občina Ankaran - po emailu: info@obcina-ankaran.si

Mestna občina Koper - po emailu: obcina@koper.si

Sindikar kmetov Slovenije, Gospodinjna ulica 6, Ljubljana - po emailu: sindikar.kmetov.slovenije@gmail.com

SiDG - po emailu: tajnistvo@sidg.si

SKZG Koper - po emailu: skzgs.koper@gov.si

UE Ilirska Bistrica - po emailu: ue.ilirskabistrica@gov.si

UE Izola - po emailu: ue.izola@gov.si

UE Koper - po emailu: ue.koper@gov.si

UE Nova Gorica - po emailu: ue.novagorica@gov.si

UE Piran - po emailu: ue.piran@gov.si

UE Postojna - po emailu: ue.postojna@gov.si

UE Sežana - po emailu: ue.sezana@gov.si

Zavod RS za varstvo narave OE Nova Gorica - po emailu: zrsvn.oeng@zrsvn.si

Zavod RS za varstvo narave OE Piran - po emailu: zrsvn.oepi@zrsvn.si

Zavod za gozdove Slovenije OE Postojna - po emailu: oepostojna@zgs.gov.si

Zavod za gozdove Slovenije OE Tolmin - po emailu: oe Tolmin@zgs.gov.si

Zavod za gozdove Slovenije, Sektor za načrtovanje razvoja gozdov - po emailu: miha.marence@zgs.gov.si

Zavod za gozdove Slovenije, Služba za lovsko načrtovanje - po emailu: matija.sterger@zgs.gov.si

Združenje predstavnikov AS - po emailu: sekretar@agrame.si

Zveza lastnikov gozdov - po emailu: zveza.lastnikov@gmail.com

Do roka smo prejeli pripombe s strani Inšpektorata Republike Slovenije za lovstvo in ribištvo, Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, lovca LD Gaberk Divača Martina Rebca, OZUL Primorskega LUO. Prejeli smo tudi stališče ZRSVN Nova Gorica, da na načrt nimajo pripomb.

V nadaljevanju podajamo prispеле pripombe ter opredelitve do njih.

A. Inšpektorat Republike Slovenije za lovstvo in ribištvo, ga. Dolores Čarga, lovška inšpektorica:

1. Poglavje 3.2 – Biotehniška dela

Pri tem poglavju naj se doda seznam koliko je maksimalno dovoljeno število krmišč na posamezno lovišče. Na koncu poglavja naj se tudi spremeni, da je biotehniška dela potrebno realizirati, jih pa ni dovoljeno presegati.

Opredelitev do pripombe

Priloga načrta je seznam krmišč, ki jih upravljavci lovišč lahko uporabljajo v letu 2020. V načrt ne bomo dodajali tabele o max. št. krmišč, ker bi na ta način spodbujali vse upravljavce, da koristijo max. dovoljeno število, ne glede na smiselnost in namembnost - zlasti privabljajalnih krmišč.

Upoštevali pa smo pripombo in v načrt dodali, da je biotehniška dela treba realizirati, ni pa jih dovoljeno presegati.

2. Poglavje 4.1 – Srnjad

Glede na to, da je pri analizi upravljanja za zadnjih pet let navedeno, da ima odvzem srnjadi v LUO v zadnjih petih letih trend izrazitega padanja, kar seveda ni v skladu z 10 letnim lovsko upravljavskim načrtom za Primorski LUO, je potrebno vezavo odstrela odstraniti iz letnega načrta.

Opredelitev do pripombe

Vezava je opredeljena v Dolgoročnem načrtu za V. Primorsko LUO 2011-2020, smo pa glede vezave odstrela srnjak/srna dopolnili odstavek v kriterijih odvzema z: "Zaradi zagotavljanja ustreznega spolnega razmerja med 2+ srnjadjo načrt LUO določa neposredno vezavo med višino realiziranega odstrela srnjakov 2+ in srn 2+, ki mora biti najmanj 70 % - odstrel srn 2+ mora dosegati vsaj 70 % odstrela srnjakov 2+. Določilo ne velja za lovišča, kjer je odvzem srnjadi pod 40 živali in za lovišča, kjer je stalna prisotnost volkov." Določilo delne odstranitve vezave smo sprejeli zaradi izredno negativnega trenda številčnosti srnjadi v kraškem delu ter večji številčnosti volkov v brkinskem delu.

3. Poglavje 4.2 – Jelen

Vezava odstrela – naj bo raje napisano, da mora odstrel košut znašati med 80 in 100 % višine odstrela nad dvo in več letnih jelenov. V območjih prisotnosti volka pa vsaj 50 % odstrela nad dvo in

več letnih jelenov. V območjih, kjer je prisotnost jelenjadi nezaželena – ti. območja brez prisotnosti jelenjadi naj bo pri prostorski in časovni dinamiki odvzema ter ostalih kriterijih odvzema raje napisano: V območjih, kjer je prisotnost jelenjadi nezaželena (naštete LD), je treba težiti k popolnemu odvzemu jelenjadi brez upoštevanja spolne in starostne strukture. Razdelilnik odvzema jelenjadi je za lovišča v tem območju le okvirjen. Težiti je treba k temu, da se okvirni načrt odvzema v teh loviščih doseže, lahko pa se ga neomejeno preseže. Lovišča na območju brez prisotnosti jelenjadi, ne smejo s sklepi in drugimi navodili ovirati odstrela jelenjadi posameznih spolnih ali starostnih skupin.

Zato pa me v nadaljevanju zanima kaj točno naj bi pomenilo, da naj se odstrel poveča v loviščih, kjer se pojavljajo velike škode v vinogradih – Vrhe Vrabče, Kras Dutovlje, Štanjel, Dolce Komen, Jezero Komen, Trstelj Kostanjevica in Fajti Hrib. Kaj točno to pomeni? Oz. ali veljajo enake smernice za ta lovišča kot za lovišča v območju brez prisotnosti?

Najbolje bi bilo narediti seznam lovišč in ločiti, katera so osrednje območje jelenjadi in katera so območja brez prisotnosti.

Opredelitev do pripombe

Vezavo pri jelenjadi ohranjamo zaradi trenda povečevanja številčnosti v celotnem LUO, prav tako bomo v načrtu ohranili določilo obveznega pokrivanja odstrela trofejnega jelena z "mulasto" jelenjadjo, od katere mora biti vsaj ena žival košuta 2+. Bomo pa za namen višjega odstrela, ki je pomemben za doseganje cilja preprečevanja širjenja in številčnega naraščanja jelenjadi v območjih, kjer je ne želimo, to pokrivanje vezali le na lovišča in delež, ki je z načrtom LUO opredeljen kot obvezen del realizacije. Višina odstrela (nad obveznim deležem) ostaja neomejena.

Območje brez prisotnosti jelenjadi smo opredelili v poglavju Prostorski okvir obravnave.

V poglavju kriteriji odstrela smo dopolnili odstavek, ki se sedaj glasi: " Zaradi izredno velikih škod, ki jih povzročajo jelenjadi, pa je treba z razdelilnikom odstrel povečati v vinogradniškem delu območja, kamor spada del lovišč Vrhe Vrabče, Kras Dutovlje, Štanjel, Jezero Komen, Dolce Komen, Trstelj Kostanjevica in Fajti hrib.

4. Poglavje 4.6 – Lisica

Pri dopustnem odstopanju:

Načrta ni potrebno dosežati, lahko pa se ga preseže za 100 %.

Opredelitev do pripombe

Pripombe ne bomo upoštevali - po zatonu garjivosti je številčnost lisice v ponovnem dvigu, kar je razvidno tudi iz odvzema. Prav tako je višji tudi odstrel. Določilo, da načrta ni potrebno dosežati, si velika večina lovcev lahko razlaga tudi kot nepotrebno izvajanje lova, še zlasti pa ne vodenja evidenc izgub. Glede na težavo okrog dovzetnosti lisic za bolezní ter tudi škod, ki jih lisice lahko povzročajo, menimo, da je trenutno boljše določilo o možnem odstopanju – 30% ter + 100 %.

5. Poglavje 4.7 – Jazbec

Pri dopustnem odstopanju:

Načrta ni potrebno dosežati, lahko pa se ga preseže za 100 %.

Opredelitev do pripombe

Tudi pri jazbecu podane pripombe ne bomo upoštevali, saj je številčnost vrste v porastu. Pojavljajo se tudi škode v prostoru zato, smo mnenja, da je določilo o odstopanju -50 % ter +100 % trenutno dovolj dobro določilo za uspešno upravljanje.

6. Poglavje – Kuna belica

Pri dopustnem odstopanju:

Načrta ni potrebno dosežati, lahko pa se ga preseže za 100 %.

Opredelitev do pripombe

Pri kuni bomo pripombo upoštevali, saj je realizacija bolj ali manj odvisna od izgub, pri katerih pa je vedno izražen velik dvom.

B. Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano:

1. V poglavju »3.3 Škode od divjadi« v točki B na področju »ŠKODA NA PREMOŽENJU« (škode na nelovni površini) za prvim stavkom dodajte sledečo poved: »Na podlagi sodne prakse Republika Slovenija ne odgovarja za škodo na premičnih stvareh, ki se nahajajo na nelovnih površinah npr. kokoši v kokošnjaku.«.

Opredelevitev do pripombe

Pripomba je upoštevana, stavek je dodan.

2. V poglavju »4.5 Divji prašič« pod točko »Analiza preteklega upravljanja za zadnjih pet let s poudarkom na zadnjem letu« je na koncu 40. strani navedeno »V odvzemu so še vedno porušena razmerja v kategoriji 1+, v vseh treh LUB: istrski M:Ž = 1:0,69, brkiški M:Ž = 1:0, in kraški M:Ž = 1:0,64«. Pri »brkiški« ni določenega razmerja.

Opredelevitev do pripombe

Pripomba je upoštevana, dodano je razmerje brkiški M:Ž = 1:0,65 .

3. V poglavju »4.5 Divji prašič« pod točko »Ukrepi in usmeritve« naj se zadnji odstavek dopolni z naslednjim besedilom: »Upravljalci lovišč naj lovce tudi informirajo o primernih ravnanjih za preprečevanje oziroma zmanjšanje tveganja za vnos bolezni. Še zlasti morajo biti o primernih ravnanjih seznanjeni lovci – lovski turisti, ki lovijo v državah, kjer je APK že prisotna, pa tudi ostalih državah, saj se virus APK zaradi svoje dokaj velike obstojnosti izven gostitelja (prašiča) prenaša tudi z kontaminirano opremo, obleko, ter mesnimi izdelki.«.

Opredelevitev do pripombe

Pripomba je upoštevana, stavek je dodan.

4. V poglavju »4.17 Šaka« pod točko »Prilagojeni cilji« navajate, da je šaka uvrščen na prilogo V Direktive Sveta 92/43/EGS, kar drži, vendar sta na tej prilogi še dve vrsti, ki sta aktualni za ta načrt, in sicer: gams in kuna zlatica, kar pa pri teh dveh vrstah ni omenjeno.

Opredelevitev do pripombe

Pripomba je upoštevana, stavek je dodan tako pri gamsu, kot tudi pri kuni zlatici.

5. V poglavju »4.17 Šaka« na koncu poglavja navedite pravno podlago za izplačilo škod, in sicer naj se glasi: »Izplačevanje odškodnin za škodo, ki jo povzroči šaka po 1. 5. 2020 bo še vedno opravljala država (MKGP) v skladu z Zakonom o spremembah in dopolnitvah Zakona o divjadi in lovstvu (ki je v postopku sprejema v Državnem zboru RS), In sicer v prehodnem obdobju treh let, ne glede na odškodninsko odgovornost v skladu s predpisi o divjadi in lovstvu. Škodo bo ocenjeval ZGS.«.

Opredelevitev do pripombe

Pripomba je upoštevana, stavek je dodan.

C. Martin Rebec, lovec LD Gaberk Divača:

1. Predlagam, da se krmne njive umesti ob bok ukrepom vzdrževanja pašnih površin in vodnih virov z realizacijo min. 90% (v smislu obvezne realizacije in ne kot piše na strani 13, da jih kot biotehničnih ukrep ni potrebno realizirati ali celo prepovedano presegati ...).

Opredelevitev do pripombe

Pripomba je upoštevana, krmne njive spadajo med biotehniška dela, pri katerih smo tudi na pripombo lovske inšpekcije v načrt zapisali, da je biotehniška dela treba realizirati, ni pa jih dovoljeno presegati, to pa zato, ker so tudi krmne njive ena izmed oblik dodatne ponudbe hrane, ki privablja divjad. Krmne njive naj bodo, podobno kot krmišča, vsaj 500 m oddaljene od kmetijskih površin v gozd.

2. Baje (sem slišal/ nepreverjen podatek), da obstaja nek ukrep, oz. subvencija (s strani občin) za vzdrževanje in izdelavo novih vodnih virov. Če bi letno vsak izmed upravljavk lovišča leto prejela

finančno injekcijo v višini stroška enega "kala", bi v nekaj letih bila lovišča trajno pokrita s trajnim vodnim virom. Za to predlagam, da se kaj ukrene v tej smeri, saj voda vir življenja, brez nje ne gre...

Opredelitev do pripombe

Razmišljanje ni napačno, vendar iskanje finančnih sredstev za izvajanje biomeliorativnih ukrepov upravljavcev lovišč ni domena Letnega načrta LUO.

3. Predlagam, da se dvigne količina porabljene koruze: ali na kilogram porabljene koruze/krmišče/dan za 243 dni, ali 0,75kg koruze/krmišče za celo leto. Če krmišča niso stalno založena (celo leto), se divjega prašiča individualno praktično ne da loviti... no razen s pogoni...

V začetku piše, da morajo biti krmišča založena od 01.02.-30.09, v peti alineji na strani 12 pa piše "Termin založenosti (v letu) je v pristojnosti upravljavca lovišča." Kaj torej velja? Ali gre za napako?

Opredelitev do pripombe

Količina načrtovane koruze za krmljenje divjih prašičev je vezano na odločitev kakšna krmišča lovišče ima. Razlika je ali je krmišče odvrtačno (preprečevalno) - za katere velja prepoved odstrela v radiu 300 m od krmišča ali ima lovišče privabljalno krmišče za namen odstrela prašičev. Ob dejstvu, da je številčnost prašičev v LUO izredno velika in da v LUO praktično ni predelov, kjer bi prašiče zadrževali (da ne bi povzročali škod, kar je namen preprečevalnih krmišč), imajo lovišča v glavnem privabljalna krmišča, kjer se krmo polaga zaradi lažjega odstrela. Količina je načrtovana glede na načrtovan odstrel - to je 23 kg v letu 2020 načrtovanega odvzema prašičev v lovišču. Podan predlog povečanja količine krme ne bomo upoštevali. Vse oblike dodatnega krmjenja (število krmišč, količina krme...) vodijo v večanje reproduktivne težnje prašičev, kar je v nasprotju s postavljenimi cilji upravljanja. Termin založenosti v času od 1. 2. - 30. 9. je namenjen preprečevalnim krmiščem, medtem ko je v peti alineji mišljeno prepuščanje odločitve o založenosti za privabljalna krmišča, ki jih prašiči lahko tekom leta, tudi več časa, ne obiskujejo (druga ponudba naravne hrane npr. želod, žir ali pa migracija prašičev v predele, kjer je na razpolago druga hrana...). Smo pa v načrtu dodali besedo, da gre tu za privabljalna krmišča.

4. Predlagam, da se naredi korak naprej (v tem primeru nazaj) in se tudi nam (LD) nekoliko zniža plan odstrela srnjadi.

Opredelitev do pripombe

V letu 2020 načrtujemo v LUO odvzem v višini lanskoletne realizacije torej 1.626 živali. V povprečju je načrtovani odvzem nižji za dobrih 7 %, je pa to nižanje različno po LUB - kraški -18 %, brkinski -8 % in istrski LUB +5 %. Načrti so nižji pri večini lovišč, so pa tudi enaki ali višji kot v preteklem letu in to tam, kjer so upravljavci, kljub nizki realizaciji, sami predlagali nekoliko višji odvzem. Načrti odstrela srnjadi za posamezno lovišče so stvar razdelilnika odstrela po loviščih, ki ga pripravi OZUL.

5. Predlagam, da povišam odstrel v družinah, kjer se pojavljajo škode na trti, gozdu in kjer imajo tudi dejansko koncentracijo in številčnost te divjadi. Nam (LD) tako visok plan odstrela mulaste jelenjadi predstavlja problem, ker enostavno ni toliko te divjadi, da bi lahko izvršili plan. Da bi realizirali plan, se moramo potruditi upleniti sleherni kos mulaste jelenjadi, na katero imamo možnost oddati strel, kar pa ni lovsko in ni v skladu z moralnimi, etičnimi načeli in ne z zbirnim odstrelom. Ob ne realizaciji odstrela, kot lansko leto (5/13) tvegamo tudi kazni.

Opredelitev do pripombe

V LUO imamo opredeljen cilj, da ob predvidevanju, da številčno jelenjad še narašča, saj so pogoji za njeno naselitev in razvoj ugodni, je treba z ukrepi v populacijah rast njene številčnosti zadržati. Nenazadnje je bila realizacija odstrela v lanskem letu največja in je dosegla načrt, kar pomeni da je načrtovanje realno in dosegljivo. Ob tem je treba vedno paziti, da jelenjad ne bo povzročala velikih škod v prostoru ter da ne bo prihajalo do motenj v razvoju ostalih vrst. V LUO se kmetijska območja Vrhov, vinogradniški del Krasa, lovišča Vipavske doline ter obalni del Istre opredeljuje kot območja, kjer jelenjadi ne želimo imeti. Tu je treba njeno številčnost znižati, oziroma jo skušati popolnoma izločiti. Pozornost pri upravljanju velja posvetiti zadrževanju jelenjadi v brkinskem delu - Vremščica, Brkini, Čičarija, na Krasu in Istri v njunih zgornjih - gozdnih delih LUB ter preprečevati širjenje in naraščanje njene številčnosti v kmetijskih delih. Podobno kot pri srnjadi, pa je načrt odstrela jelenjadi

za posamezno lovišče stvar razdelilnika odstrela, ki ga pripravi OZUL. Načrt LUO določa le odvzeme po LUB.

6. Če je res namen dviga številčnosti in pomladitve populacije damjaka, predlagam, da se v usmeritvi prepoveduje odstrela ne-vodeče košute mlajše od 9+. Šele pod temi pogoji je smiselni neomejen odstrel prestarelih košut! Sprašujem kateri izmed lovcev pa ima sploh dovolj znanja in prakse, da je sposoben v naravi oceniti starost damječje košute ali pa ločiti junico od 2+ košute ?? Iz vsega zgoraj navedenega predlagam edini trajnostno učinkovit ukrep, ki bi dvignil številčno, starostno in gensko pestrost populacije, to je gensko osvežitev populacije z vnosom novih osebkov v obstoječo populacijo. Le tako bomo dvignili številčnost, pomladili populacijo in vrsto ohranili vitalno/zdravo. Predlagam, da se prične z izdelavo elaborata za gensko poživitev populacije. Dodajanje in naseljevanje divjadi je tudi določeno v 4. alineji, 39. člena, Zakona o divjadi in lovstvu (Uradni list RS, št. 16/04, 120/06 – odl. US, 17/08, 46/14 – ZON-C in 31/18), ter v 40. členu istega zakona.

Če nam država (Zavod za gozdove) vedno nalaga, kaj in kako moramo izvrševati biomeliorativne, biotehniške ukrepe, kaj in kako odstreliti. itd., skratka nam določa kaj smemo in kaj ne, naj nam ta isti organ omogoči in določi (izdela načrt doselitve/ elaborat) za gensko osvežitev populacije damjaka v zgoraj opisanem okviru.

Opredelitev do pripombe

Predlog prepovedi odstrela mlajših, ne vodečih košut 9+ ne bomo upoštevali. V dolgoročnem načrtu smo si za cilj zadali zadržati nižanje številčnosti damjaka. Glede na nerealiziran del kategorije košut 2+ (v preteklem desetletju le 18 % delež, pa še tu je skoraj 90 % izgub) in relativno nizke številčnosti, smo sklepali, da je populacija zlasti košut 2+ prestara. Upravljanje smo usmerili v večji odstrel starejših živali. S tem želimo populacijo pomladiti. To, da lovci ne ločijo starosti posameznih živali, v tem primeru nima nobenega vpliva (ne vemo kako bi pa lahko ocenili, da je na primer košuta starejša od 9+). Lahko le apeliramo, da skušajo odstreliti tiste košute, ki po zunanjih znakih izkazujejo starejšo žival. Z ohranjanjem telet in junic postopoma dvigujemo številčnost mlajših reproduktivnih košut, ki bodo imele vpliv na prirastek. Poseg v populacijo z odstrelom košut 2+ nam nenazadnje, v zadnjih letih, v lipiškem delu nakazuje večjo številčnost damjaka. Kar se tiče izdelave elaborata za gensko poživitev populacije pa je predlog na mestu, v kolikor bi to prepoznali v širšem krogu deležnikov, pa tudi v okviru ZON-a. Predlagam, da se predlog oblikuje na nivoju OZUL, v okviru priprav na izdelavo novega Dolgoročnega načrta. Kdo bi ta t.i. elaborat izdelal je stvar zakonodaje in ne Letnega načrta LUO.

D. OZUL Primorskega LUO:

1. Iz načrta naj se umakne določilo, ki pravi da "Lovske organizacije z internimi navodili na noben način ne smejo omejevati izvajanja načrta odvzema divjih prašičev..."

Opredelitev do pripombe

Pripombo smo sprejeli in iz načrta določilo umaknili.

2. Pri pregledu osnutka lovsko upravljavskega načrta za leto 2020, katerega smo usklajevali na redni seji IO OZUL-a, glede na trenutno stanje izbruha pandemije korona virusa 19 predlagam; v izogib morebitnih nevarnostim, katere so nastale z omejitvijo vseh aktivnosti, da se procent odstopanja NE realizacije plana odstrela, poveča za vso divjad za 20 % na že obstoječo toleranco v minus.

To mojo pripombo utemeljujem z možnimi nastanki zapletov:

- Do nadaljnjega je objavljena prekinitvev odkupa divjačine, katera bi lahko imela večje razsežnosti pri izvajanju lova in odstrelu.
- Čez dober mesec se začne individualni lov, povezano z tem tudi lovni turizem. Kar je posledica ne dotoka finančnih sredstev za LD, ne zmožnosti plačevanja obveznosti za delovanje LD, eventualnih škodnih zahtevkov, sodnih sporov le teh in upoštevanje sodne prakse o ne realizaciji plana.

V takem scenariju bi nekatere LD imele katastrofalne posledice za svoj obstanek.

Smatram da je pripomba utemeljena in bi bilo smiselno jo realizirati v planu.

Opredelitev do pripombe

Letni lovsko upravljavski načrt je načrt upravljanja z divjadjo, pri katerem uravnavamo odnose med divjadjo in njenim življenjskim okoljem. Gre torej za strokovno presojo ukrepov v populacijah divjadi

(odvzem) in ukrepih v okolju, ki divjadi omogočajo kvalitetno življenje. Realizacija obeh skupin ukrepov je pomembna za ohranjanje usklajenega odnosa, pri katerem ne prihaja do problemov v zvezi s škodami, zdravstvenim stanjem divjadi, medvrstnih odnosov..., hkrati pa omogoča zagotavljanje trajnostnega lova, kot načina uporabe pogojno obnovljivega naravnega vira, kar divjad nedvomno je. Letni načrt LUO ni dokument, ki bi opredeljeval načine lova ter posledično urejal odgovornosti za neizvrševanje odvzema. Načrt mora izkazovati realnost dosegljivih ukrepov, ki imajo cilj v omenjenih usklajenih odnosih divjadi in okolja.

Pripomba na načrt bomo na ZGS sprejeli kot dejstvo, ki je v teku sprejema načrta nastalo in lahko povzroči težave pri realizaciji načrta, kar lahko uporabimo na koncu leta pri analizi opravljenih ukrepov ter jo opredelimo v strokovnem pojasnilu za morebitna večja odstopanja od načrta... To omogoča tudi Pravilnik o načrtih gospodarjenja z gozdovi in upravljanja z divjadjo, Uradni list RS, št. 91/2010, v 2. odstavku 87. člena: "V primerih večjih odstopanj na nivoju LUO in lovišč ter LPN, se mora po zaključku leta opraviti strokovna presoja izvrševanja načrtovanih ukrepov. Presojo opravi nosilec načrtovanja v sodelovanju s krajevno pristojnim OZUL ter upravljalci lovišč in LPN. Na podlagi strokovne presoje se sprejmejo nadaljnji ukrepi".

3. V poglavju 3.2. Ukrepi za varstvo in monitoring divjadi:

Pri naštevanju LD, ki opravljajo monitoring GAMSA ni navedena LD RAŠA Štorje, čeprav je v lovišču v zadnjih letih opaženih in tudi uplenjenih največ gamsov. Navedeni sta LD Vrhe Vrabče in LD Senožeče. PREDLAGAMO, da se doda še LD RAŠA Štorje.

Opredelevanje do pripombe

Pripomba je upoštevana, med lovišči, kjer se izvaja monitoring gamsa je dodano tudi lovišče Raša Štorje.

4. V poglavju 4.1. Srna, Območje prisotnosti šakala.

Glede večje tolerance pri nedoseganju plana odstrela srnjadi je navedeno, da se bo to upoštevalo v primeru, če bo z monitoringom ugotovljena stalna prisotnost šakala. Menim, da je bil glavni monitoring že izveden saj je bila to podlaga, da je šakal uvrščen med lovne vrste in se bo z njim tudi upravljalo, kot izhaja iz tega osnutka načrta za leto 2020. Predlagamo, da se že v tem načrtu naštejejo lovišča v katerih je bila z monitoringom ugotovljena stalna prisotnost šakala do leta 2019 z dodatkom, da se bodo upoštevala tudi lovišča, kjer bo z monitoringom v letu 2020 dodatno ugotovljena stalna prisotnost šakal.

Opredelevanje do pripombe

Pripomba je smiselno in delno upoštevana. Stavek se dopolni, da v loviščih, kjer je oz. se še bo z monitoringom ugotovila stalna prisotnost šakala – prisotnost teritorialnih družin, se v primeru nerealizacije načrtovanega odvzema lahko upošteva tudi vpliv šakala. Upošteva se toleranca pri odvzemu kategorij mladičev in enoletne srnjadi v mejah do – 50 %.

V poglavju o zlatem šakalu je že slika 14.7.1 z označenimi lovišči, kjer se je izvajal monitoring in kjer imamo podatke o šakalih. V načrtu seznama lovišč, kjer je ugotovljena stalna prisotnost, šakala ne bomo dodajali.

5. V poglavju 5. Evidenca

Menim, da ni nobene potrebe, da se za kategorizacijo divjadi še vedno zahteva tudi brusilce divjih svinj 2+. Predlagamo, da se to črta, ker se verjetno v praksi tudi ne izvaja in to dejansko tudi nič ne pomeni za oceno.

Opredelevanje do pripombe

Pripomba je upoštevana, v načrtu se za divjega prašiča zapiše: za oba spola cele spodnje čeljusti s čekani.

6. Pri pogojih srnjadi piše, da je bil žled leta 2016, žled je bil leta 2014.

Opredelevanje do pripombe

Pripomba je upoštevana, v načrtu se popravi letnica žleda v 2014.

7. Vezava sm 2+ na srnjaka 2+, predlagamo, da se ta vezava popolnoma briše iz letnega načrta (pripomba LZ Koper, v nadaljevanju pripeto citirano besedilo dr. H. Potočnika o nesmiselni vezavi).

Opredeletiv do pripombe

Podajamo enak odgovor kot IRSLR, vezava je opredeljena v Dolgoročnem načrtu za V. Primorsko LUO 2011-2020, zato je v načrtu zapisana. Smo pa glede vezave odstrela srnjak/srna dopolni odstavek v kriterijih odvzema z: "Zaradi zagotavljanja ustreznega spolnega razmerja med 2+ srnjadjo načrt LUO določa neposredno vezavo med višino realiziranega odstrela srnjakov 2+ in sm 2+, ki mora biti najmanj 70 % - odstrel sm 2+ mora dosegati vsaj 70 % odstrela srnjakov 2+. Določilo ne velja za lovišča, kjer je odvzem smjadi pod 40 živali in za lovišča, kjer je stalna prisotnost volkov." Določilo delne odstranitve vezave smo sprejeli zaradi izredno negativnega trenda številčnosti smjadi v kraškem delu ter večji številčnosti volkov v brkinskem delu. Le v istrskem LUB je realizacija smjadi preseгла načrt. V tem bazenu tudi ni niti ene evidentirane izgube od zveri. Je pa pripomba smiselna in jo bo treba detajlno obravnavati v okviru priprave novega Dolgoročnega načrta.

Pripravil:
Andrej Sila, inž. Gozd.
Višji sodelavec I
Odsek za načrtovanje razvoja gozdov, OE Sežana

Boštjan Košiček
Boštjan Košiček, univ. dipl. inž. gozd
Vodja OE Sežana

ZAVOD za GOZDOVE
SLOVENIJE

Območna enota Sežana

Šifra: 013-4/2020-2

Datum: 01. 04. 2020

ZAPISNIK

2. korespondenčne seje Sveta OE Sežana

2. korespondenčna seja Sveta OE Sežana je potekala od 7. ure dne 27. marca do 12. ure dne 1. aprila 2020.

V času trajanja 2. korespondenčne seje Sveta OE Sežana je glasovalo devet članov od devetih: Boris Semenič, David Fučka, Egon Rebec, Franko Germanis, Ivan Dolenc, Jožef Pino Klabjan, dr. Simon Poljanšek, Svit Trkman, Tiberij Weber.

Poslovnik o delu Sveta Zavoda za gozdove Slovenije (Poslovnik ZGS – UPB, 7. redna seja Sveta Zavoda z dne 18. 12. 2009, v nadaljevanju Poslovnik) v 3. odst. 15. člena določa, da je korespondenčna seja sklepčna, če je bilo vabilo z gradivom in predlogi sklepov poslano vsem članom sveta, od katerih je osebno vročitev potrdila več kot polovica. Šteje se, da so osebno vročitev potrdili člani, ki so glasovali.

Ugotavlja se, da je bila 2. korespondenčna seja Sveta OE Sežana sklepčna.

Skladno z 12. členom Poslovnika, ki določa, da Svet ZGS sprejema sklepe z večino glasov vseh članov in izida glasovanja, se nadalje ugotavlja, da je Svet OE Sežana na 2. korespondenčni seji sprejel

SKLEP št. 12

Svet Območne enote Sežana potrdi zapisnik 1. korespondenčne seje Sveta OE Sežana zaključene dne 13. avgusta 2019 ob 15 uri.

Člani Sveta OE Sežana so glasovali kot sledi:

»ZA« sprejetje sklepa je glasovalo 9 članov.

SKLEP št. 13

Svet Območne enote Sežana potrdi zapisnik 2. redne seje Sveta OE Sežana z dne 25. oktobra 2019.

Člani Sveta OE Sežana so glasovali kot sledi:

»ZA« sprejetje sklepa je glasovalo 9 članov.

SKLEP št. 14

Svet Območne enote Sežana sprejme Poročilo o delu Območne enote Sežana za leto 2019.

Člani Sveta OE Sežana so glasovali kot sledi:

»ZA« sprejetje sklepa je glasovalo 9 članov.

SKLEP št. 15

Svet Območne enote Sežana predlaga Program dela in Finančni načrt Območne enote Sežana za leto 2020.

Člani Sveta OE Sežana so glasovali kot sledi:

»ZA« sprejetje sklepa je glasovalo 9 članov.

SKLEP št. 16

Svet Območne enote Sežana določi Predlog Letnega načrta za V. Primorsko lovsko upravljavsko območje za leto 2020.

Člani Sveta OE Sežana so glasovali kot sledi:

»ZA« sprejetje sklepa je glasovalo 8 članov.

»VZDRŽAN« je bil 1 član.

Zapisal
Boštjan Košiček

David Fučka, l.r.
Predsednik Sveta OE Sežana